

ప్రతి దినము ప్రకటింపబడును

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544.

నంపుటము ౧౬ } చెన్న పట్టణము 1928-వ సం॥ జూన్ నెల 19-వ తేది మంగళవారము } No. 67
Vol 16 } శ్రీ విభవనామ సంవత్సర ఆషాఢమాస శుద్ధ ద్విత్వీయ } సంచిక ౩౭

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్పగొప్పవారిచే వేలవేలు
యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది
తునొప్పుల మాన్పును వాయువు జ్ఞాపక
బాపును పార్శ్వపునొప్పు బారదోలును
పోట్ల బోగొట్టును బాగుకుల భేదించును
వాపుల రూపుమాపును దగ్గును తగ్గించును
దురదను తొలగించును
ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
వలన శరీరమందలి దుష్పదార్థములను తొ
లగించును నొప్పులు తగ్గించును విదేశము
లలో గూడ వాడుచున్నార

అమృతాంజనము అన్నివిధములగు
నొప్పులకు సంచవివరించి
పంచభాష చీకీ చూచి కొని
మోసము గలుగదు
చక్కని డబ్బితో నహా నీసా 1-కి 0-10-0
రజన్ 1-కి రు 6-4-0 లు
ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండదగినది
అమృతాంజనం డిపో
6, 7 తంబు శెట్టివీధి, మద్రాసు
తేక
249, ఫేరిరోడ్డు, భార్య, బొంబాయి

ఇండియన్ భీమా కంపెనీలలో కెల్ల అభివృద్ధిలోనున్నది

ది జనరల్ అసూరెన్సు సొసైటీ లిమిటెడ్. (అజ్మిరు)

THE GENERAL ASSURANCE SOCIETY LTD. AJMER.

ఇండియన్ భీమా కంపెనీలో కెల్ల యింతవరకు యెక్కువ బోనస్ యివ్వగలిగిన దిదియే.

1926 సంవత్సరములో	పాలసీల మొత్తం	రు 1,80,00,000	క్రిమిటి సంవత్సరముకంటె
నెయ్యింటికి రు 22-8-0	సంవత్సర ఆదాయము	7,00,000	రెంటింతలుగా అభివృద్ధి గాబడెను.
	1927 సం॥లో వ్యాపారము	88,00,000	

మీరు భీమాచేయుట కనుకూలమైనదియే, ఉన్నత స్థాన మాత్రమించిన దిదియే. 3477

ఇండియా, బర్మా సిలోనునం దంతటను వీశెన్సీలు ప్రాంతీలు స్థాపించితిమి.

నివారములకు వ్రాయుడు: V Rama Rao. B Com, Chief Agent for Ganjam & Vizag Dts. Tuni

WANTED

Candidates for Telegraph and Station Master's Classes. Full particulars and Railway tare Certificate on 2 annas stamp. Apply To:—Central Telegraph College, Nai Sarak Delhi.

"ఏజంటు కావలయును"

రాజధానియం దన్న జిల్లాలోను కిరీసెట్ ఆంధ్ర
అమృతమునకై ఏజంటుగ పనిచేయు పలుకుబడిగల భురగా
మనుష్యులు కావలసియున్నార.

నెం 1286 రు పోస్టుబాక్సుకు దరఖాస్తుల సంపుట,
చెన్న పట్టణము. (4793)

శతకమంజరి - భక్తిసంపుటము

సృష్టాధిప, సర్వేశ్వర, దేవకీనందన, ఒంటిమిట్టరఘువీర, నారాయణ, శ్రీకాళహస్తీశ్వర,
దాశరథి, రంగశాయి, శ్రీరామతారక, ధామచంద్రశతకములు పది యిందు గలవు. ఒక్కొక్క
శతకమునను పెక్కు మాతృకలతో సరిచూచి చెప్పిన పాఠభేదములును, ఆయా శతకకర్తల
చరిత్రమును, రచనమును, విషయమును విమర్శించు విపులమగు పీఠికయునుగలవు. ముచ్చటలు
గూర్చునట్లు మేలి క్యాలికోబైండు చేసిన సంపుటము వెల రు. ౧ ౮ ౦ మాత్రమే.

శతకములు విడిగను దొరకును.

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల, తపాలుపెట్టె నెం 212 రు, చెన్నపురి.

నిజాంరాష్ట్రప్రతినిధి:—
నామవల్లి గౌరీశంకరవర్మ అండు కో.,
566, రెసిడెన్సీబజార్, హైదరాబాద్, దక్కన్.

ప్రకటన

ఎలిమెంటరీ బాలికల పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయుని ఉద్యోగమునకుగాను ప్రయినింగు అయిన హిందూకులస్థులైన ఆడవారు కావలసియున్నారు. కాబట్టి దరఖాస్తులు వారివారి యోగ్యతలు వగైరాలవిషయమై తెలుపుతూ యీక్రింద చేవాలు చేసినవారికి పంపుకొనవలెను. 4879

రాజంపేటతాలూకా } పి. పట్టాభిరామరెడ్డి,
భోర్డు ఆఫీసు. } (చెనైడెంట్.)

మూలము 'కో' శ వ్యాధులు - ఒక కొత్త చికిత్స

URESOL (యూరిసోల్)

అగు ఔషధమును వాడుటచే తప్పక నిజముగా కుదురును

9 మొదలు 12 కాప్సలులు ఉపయోగించిన చాలును

అన్ని దుందుల పావులందు, యితర దుకాణములందు విక్రయమునకు దొరకును.

ప్రాప్తికము కావలినవారు ఈ వివర విహీనులను వ్రాయవలెను.

C. T. RHAI & Co. BROADWAY MADRAS. 471

3351 ఘనసారచందిని 2

తెగతోగములకు, స్త్రీల కుసుమవ్యాధులకు శ్రేష్ట మయినది. ఎరువు, పిల్లపు, పనుపు, మొదలగు అంబు శిగతోగ ములను, స్త్రీలకుపంభించు కుసుమతోగములను నిర్మూలము గావించును. నీసా రు 1-8-0

దీనికి అనుపానముకై చందిని ఆత్మర నువ్వయ్యెచుట ముఖ్యము. చందినిఆత్మర నీసా 1-కి రు 1-4-0 పి. పి. బుచ్చిరెడ్డి ప్రత్యేకము.

పి. పి. అండుకో, ఆయుర్వేదపరమాశం-పెరిచేపి, (నెల్లూరుజిల్లా)

సమకాలి కాభిప్రాయములు

మదరాసు శాసనసభ - నామినేటెడు మెంబర్లు

VI

గతమార్చి 26 వ తేదీ శాసనసభలో మెడికలు అఫీసర్ల పతనము దేహాంశుగ్రాంటు రు 1,96,500 లు మంజూరు సందర్భములో జేసిన వైద్యపద్ధతిని ప్రోత్సహించుటకై గవర్నరు మెంటువారిని హెచ్చరించుచు నూతనాపాఠశాల కట్టున ప్రపాజిషేయును కర్నూలుజిల్లా సభ్యులు శ్రీయుత గాడిచర్ల వారినశాస్త్రీయరావుగారిని రిటలు జెప్పిరి:-

ఈ రాజధానిలో ఆయుర్వేద, యూనాని మొదలైన వేదముల వైద్యవిధానములయొడ పాలకుల యశ్రధను, స్వప్రభుత్వమును గ్రామదీప్యనీలకు పట్టుచేయుటకు మూలికలు చాలి నంతగ సప్తయిచేయుటకును వా రేకాయను విషయమును బట్టింపుటకే నీ సీకోతను ప్రతిపాదించుచున్నాను. నేడు ఆయుర్వేద యూనాని మొదలైన వేదముల వైద్యపద్ధతులనుగూర్చి మచ్చటించుట అరణ్యలోదనములై యున్నవి. ఇండియన్ న్యూస్ ఆఫ్ మెడిసను యొందెనలెనని వాంఛించుచుంటిమి. ప్రభుత్వమువారి ద్వారానిని స్థాపించి, అంతటితో తృప్తిచెందలెనని పాలకు లనుచున్నారు. ఈ రాజధానిలో వైద్యసహాయము లో పముగానున్నదని యాసభలో పలుసార్లు చెప్పింపబడెను. ఐ. యస్. యస్. అఫీసర్లు పక్షమున యొసంగబడిన జనాబులందు ప్రభుత్వోద్యోగీయులు ప్రయత్నముగ ప్రాక్టీసుచేసుకొన వీలు న్నుచో తప్ప ప్రజలనువలయు వైద్యసహాయ మున్నరదని ను చుపబడెను. కాని దేశీయులకు వారీయపద్ధతుల ననుసరించి గా విలపించు తగిన వైద్యసహాయమును యభివృద్ధిచేయుటకును ప్రభుత్వమువారేమిచేసిరి? ఆయుర్వేద, యూనాని లేక యితరదేశీయ వైద్యవిధానముల పెంపొందించుటకు ప్రభుత్వమువారేమిచేసిరి? వైద్యాలయములపై వెచ్చింపబడుటకై సానికసంస్థలకు యొసంగబడిన గ్రాంటులనుగూర్చి యాసభలో పెక్కుప్రశ్నలడుగబడెను. ఇండియన్ న్యూస్ ఆఫ్ మెడిసను పరిశోధనలముల నిరీక్షింపబడుచున్నవనియు, మెడికలు గ్రాంటుయేటు కాదు. అదియొక కళాకారయైననుకాదు. కేసుము పాకాలయే. విద్యార్థులు కృతార్థులై వచ్చువరకే సానికసంస్థలకు మెడికలుగ్రాంటుల నీ యుమ్మడికాయను విషయము పరిష్కరింపబడునని శాత్రుత్వము జనాబుసంగబడెను. దేశీయ వైద్యసమస్యను చేపట్టుట కిది యుత్సాహకరమైయున్నది. సానికసంస్థలు ఆయుర్వేదవైద్యుల నియమించి ఆయుర్వేద బొమ్మలను లోపంగబడుచున్నవి. ఈ రాష్ట్రీయ ప్రజలకు వారీయ వైద్యసహాయము చేయుటకు సానికసంస్థలు విశేషముగ యుపకరింపవలెననియు, త్వరితగతిన దేశీయ ఓషధుల ప్రయోజనమును ప్రజలలో వ్యాపింపజేయగలవనియు ప్రజీయవైద్యవిధానమున లోకలుబోర్డులు విశేషశ్రద్ధ జూపగలవనియు ప్రభుత్వమువారి చెంగియొన్నందున, ఐ. యం. యస్. అఫీసర్లు విశేషాభిమానముగల ప్రభుత్వమువారి దృష్టికి విశ్వసనీయము. దేశీయ ఓషధులయొడల బాగా పరిచేయగల్గి వాటి మర్మము నెరుంగగల్గిన మారతపు వైద్యులందునంతవరకు వారీయ వైద్యాలయములకు సహాయ మొసంగుటకై లోకలుబోర్డులకు గ్రాంటుల నీయజాలమని సాకుచెప్పుచున్నారు. ఆయుర్వేద యూనాని పద్ధతుల వ్యాపింపజేయుటకై ప్రభుత్వమువారి చేసిన శ్రేషిలో తగిన మెడికలు రెజిస్ట్రేషనులపట్ల నోకదానిని నియమించి ఆయుర్వేద, యూనాని దేశీయ వైద్యుల నెల్లర రిజిస్ట్రేషను చేయుటకు ప్రభుత్వమువారి చేసిన ప్రయత్నించినారే? దేశీయ వైద్యులైన దేశీయ వైద్యకర్తలు అనాదివై ప్రజలను వేలకొలదిగా కలతలకొలది ఆకర్షింపజాలియున్నవి. కాని ఐ. యం. యస్. కిట్టండి యన్యుతరులనున్నది. ప్రపంచమున కంతటికిని ఐ. యం. యస్. వారీకాప్రస్తావనలేలేయినారు. వైద్యసకు వారే ప్రమాదము. అంతేయ వైద్యపద్ధతివలనే దేశీయవైద్యవిధానముగూడ సామ్రాజ్యవాదకమైనది. కాని దేశీయవిధాన మొక్కభారత సంసాధానికలచే ప్రోత్సహించబడుచుండుటకే రెంటికినిగల భేదము. కొన్ని మార్గములందు అగ్గవైద్యులు చాలా యభివృద్ధి మార్గముల ప్రోత్సహించుటకు నేను జింటిల్లను. ఇంకను విశేషాభివృద్ధి కై తగిన సౌకర్యము లొసంగబడవలసినదే. కాని దేశీయందలి ఆయుర్వేద, యూనాని సిద్ధవైద్యుల నెల్లర నోకవట్టికాచేర్చి, సమర్థులువారిని పాశ్చాత్యదేశీయులలోవలె రిజిస్టర్లు మెడికలు ప్రాక్టీషనర్లతోపాటు సమానప్రతిపత్తి నొసంగ యెట్టిప్రయత్నము చేయబడలేదు. దీనికి కారణమేమి వైద్యమువలన గడించు ఆకాయమువరకు ఐ. యం. యస్. అఫీసర్లువారి పదస్థులను త్రవ్వ రిజిస్ట్రేషను ఫలము ననుభవించవలెను. దేశీయవైద్యుల రిజిస్ట్రేషను విషయమున ప్రభుత్వమువారి సభిముఖులగ జేసినదిదియే కారణమని నేను నమ్ముచున్నాను. ఆయుర్వేద యూనాని మున్నగు దేశీయవైద్యములను వ్యాపింపజేయుటకై మద్రాసులోని ఇండియన్ న్యూస్ ఆఫ్ మెడిసనుగాక ప్రభుత్వమువారు చేసినదేమి? ఆయుర్వేద వైద్యాలయములకు ప్రభుత్వమువారిసంగిన గ్రాంట్లేమైనగలవా? లోకలుబోర్డులు తమ యుచ్చునచ్చిన వద్దని వైద్యాలయముల నెలకొల్పు

వచ్చును. దేశీయపద్ధతులనెల్ల కేంద్రీకరించి యొకవైద్య విద్యావిధానమును నిర్ణయించి తక్షణమేమొదలు జరుపబడలేదు. సంయుక్తపరగణాలలో అక్కడి ప్రభుత్వమువారు ఆయుర్వేద వైద్యమునెట్లు పోషించి యభివృద్ధినికొనివచ్చునన్నాలో పరిశీలింప మద్రాసు ఇండియన్ న్యూస్ ఆఫ్ మెడిసను క్రింది పాలుగారు పంపబడుచురని చెప్పబడెను. తుదకు యాసభలో పెక్కు ప్రశ్నలడుగబడినవిదవ సంయుక్తపరగణాలకు ఆవుద్యోగి పరిశీలనకై పంపబడెనని మాత్రము తెలుపబడెను. అంతమించిన మరేమియు తెలియరాదు. దేశీయవైద్యపరిశోధనమున ప్రభుత్వమువారు చేసినదేమి? దేశీయ ఓషధుల విషయమున డాక్టరు కోమలగారు తగిన ఉద్యోగి యెర్పాటుజరిగెను కాని తరువాతయేలజరిగెనో యెవరికెరుక? దేశీయ ఓషధులు యెగు మరీచేయబడెను. భారతదేశీయ ఓషధులు ప్రయోగము వాటి ప్రయోజనముగూర్చి అంగ్లేయ బొమ్మదనము గుడిపికయందు విశేషముగ శ్రేష్ఠులబడియున్నది. దేశీయ బొమ్మదనములను తయారు చేయుట కిక్కడ యేమి ప్రయత్నములు గావించబడుచున్నవి? దేశీయబొమ్మదనములను మంచిగావనియు, శుద్ధిచేయబడినవి గావనియు వాడింపబడునెడల వాటిని పరిక్షించి కుడిచేయుట కేమైన ప్రయత్నము చేయబడినదా? ప్రభుత్వమువారిచేన పరిశోధనాలయమును స్థాపింప నుద్దేశించిరా లేక అట్టిపరిశోధనలకై స్కీము నేడైన యములలోనికి గొనివెళ్తురా? ఏదైన మార్గ ములబింపబడెనా? ఏమియుచేయబడలేదని చెప్పుచున్నారే? దేశీయ పద్ధతులను ప్రజలలో విశేషముగ వ్యాపింపజేయు విషయమును జరిగిన ప్రయత్నమేమి? యెటుజూచినను డాక్టరు ఉత్తరసింధులు మ్యాజిక్ లాంతరు ప్రదర్శనములు, మ్యాజిక్ లాంతరు ఉపన్యాసములు చూడనగును. ఆరోగ్యవారములలో ను తదితర సమయములందును ఉపన్యాసములొసంగబడుచున్నవి. అమాజిక్ లాంతరు ప్రదర్శనమున ఉపన్యాసములు జేసిని గూర్చి. అదిఅన్నియు పాశ్చాత్య బొమ్మదనముల పాశ్చాత్య ఆచారములు, పాశ్చాత్య ప్రకటనలు గూర్చియే దేశీయ వైద్యమున డాక్టరు లక్ష్యపరిగాడు దేశీయ వైద్యులకుఁగాను వ్యక్తికరించుచు పెక్కునైపుణులు తయారుజేసెను. అన్నెములు తుదకు పాశ్చాత్యపద్ధతి నవలంబించెదెవారనువారిచే నుపయోగింపబడలేదు. భారతీయులచే తయారు చేయబడినదెల్ల నిరాకరింపబడుచున్నది. పాశ్చాత్య వైద్యులుగూడ వీలైనంతవరకు దేశీయ ఓషధులనే ప్రయోగించునటుల వెంటనే ప్రభుత్వమువారు యెర్పాటుచేయవలెను. అల్లము లేక కొంఠినుండిసంపాదించబడినవాని నుపయోగించునపుడు కొంతినే యేల వాడగూడదో తెలియకున్నది. విదేశీయులనుండి తిగుమతియైన లవఃగరసమునాదు మున్నప్పుడు దానికెబడుట దేశీయ లవంగముల నేల వాడరాదు? దేశీయ ఓషధులనుండి యాదేశీయను తయారుచేయబడగలదే దియో పరిశీలింప గవర్నరు మెంటువారేమిచేసిరి? ప్రభుత్వమువారు తీటిల్ల చేపట్టారిన చాలా ద్రవ్యమును వెచ్చింపబడవలసియున్నది. ఇది ఆర్థికవిషయమనియు ఆర్థికసభ్యుడు వెంటనే బోక్యము కలంగజేసుకొనునని నేనెరుంగును. ఉన్న చిక్కుద్రవ్యమును గూర్చియే బ్రెజరీ లెంచీలపై గూర్చిని నుఖముగా నున్నాముకొను మంత్రులు యా విషయమునుగూర్చి సమగ్రముగ శాలోచించవలెనని గోరుచున్నాను. వైద్యాలయముల నెడివాటిపై వెచ్చింపబడుచున్న ద్రవ్యమున చాలాభాగము అవాచేయనగును. వైద్యవిధానమును నిలబెట్టుటకై వెచ్చింపబడుచున్న ద్రవ్యమును అంతకంటె ప్రయోజనకరమైన, పనులకు వినియోగించి గ్రామములందు హెచ్చువైద్య సహాయమును కల్పింపవచ్చును దేశీయవైద్యుల నెల్లర రిజిస్ట్రేషనుచేసి పరిశోధనకై కొంత అధికారము సౌకర్యము లొసంగి దేశీయవైద్యపద్ధతుల నెట్లు యభివృద్ధిలోనికి కొనివచ్చుచున్నది ప్రకటించుట యవసరము. గవర్నరు మెంటువారి రెండులకు గడంగిన పది సంవత్సరములలో వైద్యసహాయలోపము బానిసపోగలదు.

ఈ ప్రపోజలను శ్రీయుతులు పి. ఆంజనేయులు, ఎ. కాళేశ్వరరావు, కల్లెకోటరాజు, బషీర్ అహమద్ సయ్యదు సాహెబు, డాక్టరు మల్లయ్యగార్లు ఆమోదింపుచు మాట్లాడి యుండిరి. ప్రభుత్వమునకు ద్వితీయమంత్రి ముత్తయ్య మొదలియూదగారిట్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి:-

ప్రభుత్వమువారు యూనాని, ఆయుర్వేద వైద్యముల ప్రోత్సహించవలెనని గా|| సభ్యులు చెప్పిన భావములయొడ శాకు సంపూర్ణసానుభూతి గలదు. కాని ప్రభుత్వమువారి దేశీయ వైద్యపద్ధతుల ప్రోత్సహించ యెట్టి ప్రయత్నములు సల్పచుండుటలేదను యూరోపియన్ మాత్రము ప్రతిఫలించుట శానిధియని దోచుచున్నది. ఈ సమస్య ప్రభుత్వమువారి దృష్టిని దాచావు 7,9 సంవత్సరములనుండి యాక్షరించుచున్నది. ప్రభుత్వమువారి రెండు రకముల దేశీయవైద్యపద్ధతులను యంగీకరించి, ఇండియన్ న్యూస్ ఆఫ్ మెడిసన్ (వైద్యవిద్యాలయము) నెలకొల్పియున్నారు. వైద్యవిద్యాలయమున 400 మంది విద్యార్థులు వైద్యశాస్త్రమున సభ్యునించుచున్నారు. విద్యాలయమున శాస్త్రమును పూర్తిచేసి యాక రి లేక 4 నెలలలో కృతార్థులగు మొదటిజట్టు ఇయటికివచ్చువరకే ఉద్యోగములు లభింప

బడజేయు విషయము ప్రభుత్వమువారిచే యూరోచింపబడును. ప్రస్తుత మా సమస్య విచారిణీయముకాదు. ఇకముందు యేటెట ఉన్నత తరగతినుండి కృతార్థులైవచ్చు విద్యార్థులకు తగిన ఉద్యోగముల సమకూర్చువలయు మెదుర్కొనుచుండును. ప్రభుత్వమువారి విషయమును యనుకూలముగ పరిష్కరించు యందు రని నమ్మెదను. వీలన, గవర్నరు మెంటువారే ఆ పాతకాలను నెలకొల్పి, యువకుల పెక్కుండను తరిల్లించేయుచున్నార. వైరెండు దేశీయపద్ధతులు సమర్థతగలవని యేప్రభుత్వమువారు తలంచుచున్నారు? నీ సీద్ధతులను యితరవైద్యపద్ధతులతో పరిపాల్చి చెప్పుటలేదు గవర్నరు మెంటువారి దేశీయపద్ధతుల సమర్థను గూర్చి అజ్ఞేయింపబడలేదు.

గా|| సభ్యుడు దేశీయ ఓషధులలో పక్షిశోధన జరపబడలేదని చెప్పియుండెను. నీ సరిగియుండవలెన పరిశోధన యారాష్ట్రమునగాక కలకత్తాలో గవర్నరు మెంటు ఉద్యోగుల పల్లను క్రయిజేటు వైద్యులచేతను గావించబడుచున్న పరిశోధన వలన లాభము యాప్రభుత్వమువారు గూడ పొందవచ్చును. ఈ రాష్ట్రమునుండి కలకత్తా రిసెర్చ్ ఇన్స్టిట్యూటులో వని నేర్చుకొనుటకై యితరుల పుష్కలీయులు యా రాష్ట్రమునుండి వంపబడిరి. ఆయితరుల కలకత్తానుండి రాగానే వారుగడించు శాస్త్రజ్ఞానము యా గవర్నరు మెంటువారికి లాభద్రవము కాగలదు. అంతేగాని ప్రతిరాష్ట్రములోన రిసెర్చ్ ఇన్స్టిట్యూటులు నెలకొల్పి సాధ్యముకాదు. హిందూదేశమున యితరరాష్ట్రములలోనేగాక ప్రపంచమున యితర భాగములలో గావించబడుచున్న పరిశోధనల లాభమునుగూడ యాశించవలసి యున్నది. ఆకారణమున కలకత్తాలోజరుగు పరిశోధనల లాభమును మన మేల పొందగూడదో తెలియకున్నది. ప్రభుత్వమువారి రిజిస్ట్రేషన్ దేశీయ వైద్యవిద్యాలయమును స్థాపించియున్నందునను అందుండి తరిల్లునొండి కృతార్థులై బయటికి వచ్చుయువకులు పరిశోధనపనికి సమర్థతకావు— కొలదిసంవత్సరములలోనే పరిశోధనకు సమర్థులయ్యెదరని తలంచెదను— పరిశోధనావిషయ ముప్పుడు యూరోచింపబడును. వైద్యవిద్యాలయములన్నియు మంత్రిగారి యాధీనమందు గలవు. వైద్యవిద్యాలయములు ప్రజాయత్ర కాఖులలోనివై యున్నవి. ప్రభుత్వమువారి పర్యవేక్షణ ఉద్యోగుల సహాయమున మంత్రిగారిచే యది పాలింపబడుచున్నది.

ఇక గ్రామ వైద్యాలయముల విషయమున అక్కడి యారలు మెడికలు ప్రాక్టీషనర్లకు సాలు 1కి రు 600ల చొప్పున అలవెన్సు యివ్వబడుచున్నది. నూతన సంవత్సర బడ్జెటునందు 480 గ్రామ వైద్యులకు సలయ ద్రవ్యము ప్రత్యేకింపబడినది. గా|| కోయంబత్తూరు సభ్యులు యాగ్రామ వైద్యులకు ప్రోత్సాహ మొసంగవలెనని కోరియున్నారు. గా|| కల్లెకోట రాజుగారు చెప్పినటుల, తాలూకాబోర్డు లీదేశీయ ఓషధులను ఖరీదుచేయుటకై రు 860లు యొసంగబడెను. ఈ రు 860 సగటున నెలకు రు 80 ల చొ|| గిట్టెననియు, గ్రామ వైద్యాలయములో యింకా అధికసంఖ్యాకులగ క్రమము చికిత్సనొంది ఆనువక్రము సంకల్ప పీకరముగ పనిచేయుచో హెచ్చుమొత్తము కావలసియున్న యెడలను యింకా హెచ్చుమొత్తము లొసంగబడునని తెలియుచున్నది. దీని నేడియు నివారించబాలదు. వ్యూహింప అనువక్రము కొసంగబడు ద్రవ్యమున కంటె గ్రామదీప్యనీల కొసంగబడునదే హెచ్చునీలంచెనను.

గవర్నరు మెంటునూగూల ఆఫ్ ఇండియన్ మెడిసనులోని ఉపాధ్యాయుల సంఖ్యను 11 వరకు హెచ్చుచేయ ప్రభుత్వము వారు తల పెట్టిరని గా|| సభ్యుల కెరింగించుచున్నారు. నీబృంధి సంఖ్యను హెచ్చుజేయవలయు ద్రవ్యము బడ్జెటులో ప్రత్యేకింపబడినది.

గా|| బషీరు అహమ్మదుగారు మూలికాశాఖ సంకల్ప పీకరముగా లేదని చెప్పెను. ఆశాఖకు రు 100 లేక 120 వేలవలె పై యొక సమర్థుడైన నూపర్మెంటు నియమించబడెను. మూలికలను పెంచి, తయారుజేయు ఇట్టిమూలికపన వాను నిర్వహించుట లేలికయైనవనికాదని సభ్యులెరుంగుదురు. కొలదిసంవత్సరములలో యామూలికాపనము ఖాయముగ నుండగలదు. దేశీయ యూనాని బొమ్మదనములను తయారుచేయుటకు వలయు ఓషధులు మూలికలు యిందుండి సప్తయికగలవు. యూనాని ఆయుర్వేద వైద్యపద్ధతుల సభివృద్ధిచేయ గా|| సభ్యుల కోర్కెయొడ శాసనసభలోని మరీయొకసారి జల్లడించుచు, దేశీయ వైద్యపద్ధతుల పెంపొందింప నేనుగాని, ప్రభుత్వమువారుగాని చేయగలదానినెల్ల జేసెదమని సభ్యులు నమ్మవచ్చును.

సభ్యులకోరిన సంస్కరణములకు మంత్రిగారిచ్చినజవాబు, నూచించిన విభావలక్షణములు ఎంతమాత్రము తృప్తికరముగ లేవు. లోకలోబోర్డులు నిర్వహించుచున్న రూరల్ డిస్పెన్సరీలు అంత ప్రోత్సాహకరముగ అంత యువయుక్తముగ లేవు. ఇంగ్లీషు మందులకంటె ఆయుర్వేద యూనానిమందులు చాల వాచయనియు, శ్రేష్టములనియు గవర్నరు మెంటుకును తెలియకపోలేదు. పానుగలు రాజుగారు ప్రభుత్వమంత్రి నున్నకాలములో దేశీయవైద్యవిద్యాలయ మొకదానిని ఎంతోకష్టముతో నెలకొల్పగలిగిరి.

ఈవిద్యాలయములో నుత్తీర్ణులైన భిక్షువులకు తన ప్రాత్యహనము జూపించుటనైన ధర్మము పాలనలపై యున్నది. వలెటి గ్రామములలో వైద్యసహాయము లేక బాధపడు ప్రజలు వేసకువలగలరు. చెన్న రాష్ట్రమున గవర్న మెంటువారు జేయు యన్న మెడికల్ రిలీఫు చాల తక్కువయిన వేరుగ జేవనక్కర లేదు. దేశీయ వైద్యవిధానమును పరిశీలించుటకు ఉన్నాట్ కమిటీవారు నూచించిన నూచనలను పునర్విమర్శించి వాటిని యింతవలకు కార్యవిధానమునందు మద్రాసు గవర్న మెంటువారు పెట్టకపోవుట శోచనీయము.

ఇంగ్లీషువైద్యముకంటె దేశీయవైద్యమునందే దేశీయులకు విశేషమున్న కలదనట నిర్ణయించినది. దేశీయ వైద్య విధానమును ప్రోత్సహించినచో నుభయము ప్రతి గ్రామమునను ప్రజలకు వైద్యసహాయము అందుబాటులో నుండగలదు. అదియొగాక నీరసించి మటుమాయమగుచున్న ఓషధులు తిరిగి సంరక్షింపబడగలవు. దేశీయోష్ధసిర్థి, ప్రజల దేహతత్వమునకు ఆయాదేశ స్వాభావిక వైద్యవిధానమే విజృంభణగ అనుకూలమును. ఇందుకే పలువురు పర్యటన నివేదయమై యుచ్చి టించియుండిరి ఆనాడు పరలో 84 గురు పర్యటనలో అనుకూలముగ 27 ను ప్రతికూలమున 37 ను ఓట్లు నిచ్చియున్నందున మోక్షకాపాయినది. నామినేటెడ్ మెంబర్లలో మేముక్కర మే అనుకూలముగ వోటునిచ్చియుంటిమి. విగతావార ప్రతి కూలముగ నుండిరి. తలములు ఏకీకరణను లేదు. ఇతిగౌర్య విశేషము. ఎల్లకల మెంబర్లు దేశీయ వైద్యవిధానమును ప్రోత్సహించు విషయముపట్ల వ్యతిరేకముగ వోటునిచ్చుటకు కారణములు దురూహ్యములు. వ్యతిరేకముగ వోటునిచ్చిన 37 గురు పర్యటనలో మంత్రులతో కలసి 14 గురు ప్రభుత్వపర్యటన 11 గురు నామినేటెడ్ మెంబర్లు విగతావార ఎల్లకలపర్యటనలని త్రవ్వకించి చెప్పనక్కరలేదు.

నిమ్నబాతులకు అనలే వైద్యసహాయపూకర్యములు లేవు. వైద్యసహాయము లేక వేసకువల మృతులయివు విషయము నిమ్నబాతిప్రతినిధి పర్యటన గుర్తెరిగినదే. వైద్యకాలము చొక పదవిని నెలకొల్పబడి నిమ్నబాతి సంఘములు సమీపములో నుంచబడినగాని నిమ్నబాతులకు మేముచేసరజాలదు ఈజమయపట్ల నిమ్నబాతిప్రతినిధులు తాబడ్డభావము వహించి న్యతిరేకముగ వోటునిచ్చుట విచారణీయము. నిమ్నబాతి సంఘ ప్రతినిధులు కడపజిల్లా నాన్లవ్యుం. యం. వి గంగాధర శివ గారు నేటిపుడార్హరయ్య, దేశీయవైద్యము మోక్షకాపై వ్యతిరేకముగ వోటునిచ్చుటకు ప్రత్యేక కారణము లేమియుండునో తమ నియోజకవర్గ ప్రేమమునే నరీయందుండునొని స్వత్రంత్రముగ జేభాభ్యుదయమునకు వోటునిచ్చుట నామినేటెడ్ ఎల్లకల మెంబర్ల పర్యమై యుండవలయును. (దీవబంధు)

ప్రభుత్వ ఆచ్యుతద్యోగుల సంఘము

అధ్యక్షుని ప్రకటన

సి. వసుదేవగారు ముద్రాను ప్రభుత్వ ఆచ్యుతద్యోగుల సంఘాధ్యక్షులు ఇట్లు ప్రకటించుచున్నారు. నీసంఘమున కధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనబడుటకు పూర్వము ననంతరమునాడ నీసంఘసభ్యులను బెడరింపులు, శిక్షలు, జీతములు తగ్గించుట తదితర మార్గముల చేరను ఈ సంఘసభ్యులకుగోరి మా ప్రెస్ నూపరింపెండెంటుగాడును పవ్లి శేషమ అసిస్టంటుగాడును బాధ్యతెట్టుచుండిరి. ఈవిషయమై ప్రభుత్వమువారికి విన్నవించుకొన్నను వారేమియు పర్య దీనికొనలేదు. ఈయన్లు నీసంఘసభ్యులను యేర్పాలుచేయుచున్నంతలకు ఈసంఘకార్యదర్శిని దిస్సిగచేసిరి. నేను వెంటనే ఉచకమండలమునకుపోయి యగ్గుట ప్రభుత్వమువారితో నివేదయమై మనవిచేసికొంటిని. ప్రభుత్వము వారు న్యాయముగ ప్రవర్తించెదరని నే నాశించితిని. కాని తిరిగి మదరాసునప్పటికి మరీయొక దిస్సిగ అర్థయియడవని తెలిసెను. ఈసారి యీసంఘకోశాధికారి పనినుండితొలగించిరి. ఈసంఘసభ్యులయం దాశోకము దిక్షాభివృద్ధి గాంచుచున్నది. ఇప్పటికయినను ప్రభుత్వమువారు న్యాయమొనగవరని ఆశించుచున్నాను. ఇటువంటి ప్రకటనమును గావించవలసినవ్యవస్థలకు కడుంగడు చింతిల్లుచున్నాను

కళావంతుల సేవాసంఘము-అమలాపురము

పై సంఘముతరపున కళావంతులసంఘసంస్కరణకారమై సేవాసంఘ ప్రెసిడెంటును-రా. కాశీదాసన్న గారును, రాష్ట్రీయ సభకు మెంబరును, పై సంఘపు శీకరురీ అయిన మ రాష్ట్రీయై. నూకరాజుగారును పై సంఘపుమెంబరు మ. రా.ష్ట్రీయండ మూరి సత్తిరాజుగారును ఈ కలుకు, భిమవరంతాలాకాలలో ప్రచారమునకై బయలుదేరిరి. కాన తాలూకాలలో సంఘాభిమానులెల్లరును వారికి సర్వవిధముల ప్రోద్బద్ధప్రోత్సాహ మొసగి సంఘసంస్కరణమునకు చేయూత నొసగెడు గారి.

ఘంటసాల రామమూర్తి

ఖాదీ గైదు

ఖాదీ గైదు

1920 సంవత్సరములో కలకత్తాలో జరిగిన ప్రత్యేక కాంగ్రెసులో ఖాదీ గైదునని తీర్మానించిరి. త్యాగరూపముని నిర్ధారణ చేసిరి 1921 సం మాన్యులో బెజవాడలో జరిగిన ఆఖిల భారత కాంగ్రెసు సంఘసభలో 20 అక్షర రాటములు పెట్టునునీ. అప్పటినుండి వివిధ కాంగ్రెసు సంఘములు ఖాదీ పనిచేయుచుండెను. ఈపనిపై తణిఖి నిమిత్తము 1922లో ఆఖిలభారత ఖాదీగానీర్వరించిరి. 1923 లో కాశీవాడలో జరిగిన కాంగ్రెసులో ఆఖిల భారత ఖాదీబోర్డు తీర్మానము చేసిరి. కాంగ్రెసు సంఘములనుండి ఖాదీపనిని విడదీసి, వివిధ ఖాదీబోర్డులకు స్వాధీనపరచిరి ఇట్లు జరుగుచురాగా 1925 సం శివప్రేంబరులో మహాత్మాగాంధీగారు ఆఖిల భారతవర్షా సంఘమును స్థాపించిరి.

ఇందులో ఖాదీపుణులు చేరిరి. కాంగ్రెసు రాజకీయ ములపట్ల దీనికి మార్పులేకండ తేరిరి. కాంగ్రెసు సంఘములో ఖాదీకై వినియోగముల సమస్తద్రవ్యమును దీని కిచ్చిరి. ఖాదీని అభివృద్ధి పరచుటయే, కాంగ్రెసుకు రాదగిన నూలుచందా వనూలు పరచుటయే, దీని ముఖ్యవిధులు. ఇందులో రెండు రకముల పర్యటనలుండవచ్చును. 18 సంవత్సరములు దాటి మా మూలుగా ఖర్చుకు ధరించుచు, స్వయముగా వడికిన పురివాపుల 1000 గజాలునూలు ప్రతి నెల ఇచ్చువారు మొదటి తరగతి పర్యటన. ఇట్లు 12000 ఇచ్చులేక సాలుకు 2 వేలగజాల నూలునిచ్చువారు రెండవ తరగతి పర్యటన. ఉద్యోయు ఖాదీ

రాష్ట్రము	ప్రతినిధి
1 ఆజమీరు	నేలు జమ్నాలాల్ బజాజీగారు
2 ఆంధ్ర	కొండ వెంకటప్పయ్య
3 బీహారు	బాబు రాజేంద్ర ప్రసాదు
4 బెంగాలు	సతీశ చంద్ర దాసుగుప్త
5 బర్మా	నానాలాల్ కాళిదాసు
6 కర్నాటక	గంగాధరరావు దేశ్పాండ్య
7 మహారాష్ట్ర	వి. జి. దత్తాని
8 పంజాబు	నోషిచందా భార్గవ
9 ఆరవి	.....
10. సంయుక్త ప్రాంత	జవహర్లాల్ నెహ్రూ
11 ఉత్తర్ ప్రదేశ్	.....

మొత్తమున 165 ఖాదీ ఉత్పత్తిస్థానములు 245 కార్యకాలముగలవు. 1500 గ్రామములలో నీకని వ్యాపించియున్నది. 1-10-25 మొదలు 80-9-27 వరకు జరిగిన ఖాదీ పని వివరముల మానుడు.

రాష్ట్రము	ఉత్పత్తి	అమ్మకము
రూపాయలు	రూపాయలు	రూపాయలు
ఆజమీరు	1,30,989.	1,27,865.
ఆంధ్ర	8,70,292.	3,89,716.
బీహారు	1,85,214.	2,67,291.
బెంగాలు	2,81,519.	8,79,719.
బంబాయి	.....	2,86,848.
బర్మా	.....	25,438.
బీర్మ	14,641.	18,894.
గుజరాత్	52,250.	89,490.
కర్నాటక	49,877.	80,015.
మహారాష్ట్ర	17,255.	1,66,657.
పంజాబు	73,519.	1,06,974.
ఆరవి	10,45,297.	10,45,027.
సంయుక్త ప్రాంత	98,759.	1,62,037.
ఉత్తర్ ప్రదేశ్	52,320.	89,750.

మొని 23,22,922. 81,85,781. ఈసంఘమున కొక ప్రత్యేకకాన్త్రుకాలుగలదు. దానికి కీర్తిశేషులైన మగకొలాలాంధిగారు అధికారులుగా నుండిరి. అక్కడ చేయవలసలు.

1. ఖాదీ పేరుకు విద్యార్థులను తయారుచేయుట.
  2. పనిముట్లలో అభివృద్ధి పరచుట, క్రొత్తవి కనిపెట్టుట.
  3. నూలును బట్టను పరిశీలించుట.
  4. చందానూలు నియంత్రించుట.
  5. ఆయాపనులను పనిముట్లను ప్రచురించుట.
- మరియు ఏడుటను, నడుగుటను, నేయుటను, మెండుటను పనుల కనపరచుకు పనిముట్లను చేయించి నిలబెయుంచుచున్నాడు.

గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రి, రేపల్లె, త్యేన్లు 12 గురువారిం.

కొరకు ప్రచారము చేయవలెను. 5 ఏండు గడవినతరువాత 5 లునుబట్టి పేరు యీ చట్టమును మార్చవచ్చును. మొదటి తరగతి పర్యటననుండి కార్యవర్గమునకు పర్యటనెన్నుకొనవచ్చును. ఏ ప్రదేశములో నైనను 50 మంది పర్యటనలున్నయెడల, వారిలో మొదటి తరగతిలోనుండి 5 గురిని సలహా సంఘముగా నెన్నుకొని కార్యవర్గమునకు సాయపడవచ్చును. మామూలుగా ఖాదీ గట్టుచు ఏటేట గు 12 ఇచ్చువారు సహాయకులగుదురు. మామూలు ఖాదీభాగలై ఒకేమారు గు 500 ఇచ్చువారు యావత్తీన సహాయకు లగుదురు.

ఈ సంఘమున కొకకార్యవర్గముగలదు. అందులో 12 మంది పర్యటనలుండవచ్చును. ఇత్యునున్న పర్యటన.

1. మహాత్మాగాంధీగారు అధ్యక్షులు
2. నేలు జమ్నాలాల్ బజాజ్ " సోశాధికరి
3. శంకరలాల్ బాంకరు " కార్యదర్శి.
4. మాలానా మోకలి " "
5. సతీశ చంద్రదాసుగుప్త " "
6. బాబు రాజేంద్ర ప్రసాద్ " "
7. సి.రాజగోపాలాచార్యులు " "
8. కొండ వెంకటప్పయ్య " "
9. గంగాధరరావు దేశ్పాండ్య " "
10. లక్ష్మీదాసు పురూషోత్తం " "

ఈ సంఘముతరపున ప్రతి రాజధానిలోను ప్రతిపరులను కార్యదర్శులను నియమించిరి. రాష్ట్రములవారిగా అధికారులపేర్లును తెలిపెను.

కార్యదర్శి.
వి. యస్. దేశ్పాండీగారు
సీతారామశాస్త్రి " "
లక్ష్మీనారాయణ " "
.....
.....
సోమక " "
.....
శివకాచంద్ర భటియ " "
రామశాధక " "
శిల్ప సహాయ " "
నిరంజన్ పట్నాయక్ " "

శినాదీ జ్ఞాపక చిహ్నము

ఈ శోక బహిరంగపదపబడిన శినాదీ శిలావిగ్రహము భారతదేశములోనున్న విగ్రహభారతదేశములో నున్నది. గ్రహములన్నిటిలోను పెద్దది ఇట్టి గొప్ప పనిని భారత చిత్రకావల కిచ్చుట ప్రహవకరముని కార్యనిర్వాహకులకు తోచినను శినాదీవంటి బాతీయ నాయకునినటి విగ్రహము అన్ని విధముల బాతీయముగా నుండవలెనను తలంపున వారు నుప్రసిద్ధ శిల్పకారుడగు కార్వర్కర్ గారికి యిచ్చబడినది. ఈ విగ్రహము శినాదీ స్వాతంత్ర్యచిహ్నమున కొనభాగమే. ఈస్థలమునకొక చరిత్ర గ్రంథభాండగారము చిత్రించుప్రదర్శనకాలయంతును. మహారాష్ట్ర చరిత్రనుగురించి గ్రంథములనుగూడ నిచ్చుట ప్రాయించుటకు సావకాశములు కల్పించబడును. ఈ శిలావిగ్రహముయొక్క గొప్ప కట్టకములు సంవత్సరములోపలనే తయారగును. కూర్చువులు మహావ్యక్తియులును వర్ణ భేదము లేక నీ ప్రతి స్థాపక సాయముచేయుట సంతోషకరము. కాన్త్రపరిశోధనకు పుష్కలముగా దెబ్బువిడుదనని తలచుచున్నది.

లిజరుకలము

సుమారు 100 రకములలో
తయారు చేయబడుచున్నది

మీకు తగినది ఒకటి గలదు

మామూలు 10 అర్. నేట్ల 100 పి.
నెల్పు-ఫీల్డెం 40 సెట్.

H.P. CO LONDON

Agents: P. HOLT & Co., Ltd.

P. O. BOX 237 3434
రేపల్లె, త్యేన్లు 12 గురువారిం.

ప్రళయాగ్ని

పోలవరం తగులబడిపోవుట

కదిమంది మనుష్యులు పశువులు మున్నగునవి
తెక్కలేని జీవరాసులు మడియుట.

ఆరగంట కాలములో 5,6 లక్షల అస్త్ర దగ్ధమునర్చి అర
గంటకాలములో మోఢికాని భిక్షాధికారిని జేయుట.

లోహిణికార్తి ప్రారంభమైనది. మూడురోజులనుండి
వడగాడ్చు ఎంతపెచ్చుగ నున్నదో చెప్పదరము గాదు. ప్రతి
వారము ఈ గాడ్చుకు ఇండ్లలో నుండినను, ఎచ్చటనున్న వార
చ్చటనే చచ్చిపోవుచురేమో అన్నంత భయము వేయవలయుగా
గాడ్చులు మొదలైనవి.

జ. 27-5-28 వలేదీ తెలవారగట్టకూడా ఏమాత్రం
వడి తగ్గలేదు. ఆగాలికి అడ్డులేదు. గాలి ఏదిలేమిడి జేయుచు
న్నదో తెలిసికొనుట చాలకష్టముగా నున్నది. శిశికాల
ములోనైన కొండ గాలి కూడ ప్రారంభమైనది. ముందు రా
నున్న ఆపద నూనగా ప్రతివారి హృదయమునను భీతి పెచ్చు
మొదలైనది.

గాడ్చుకు జడిసి పెండలకడనే చంటుజేసికొని భుజించి
కొంతమంది తలుపులు కిక్కిరియి మూసిపరుండిరి. కొందరు తలు
పులుబంధించి లోన భోజనముచేయుచున్నారు. బజారుకొట్ట
చుద్దరప్ప సారంజయు రాత్రి రెండుబాములవలె మాటుచుగినినది.

ఇంతలో ఉదయం 11గంటలకు పెద్దగోల వివచ్చినది.
పోగ మంట అగ్నిమాడక మునుపే ఎచ్చటనున్న వారచ్చటనే
కెవ్వన ఆరచిరి. కొందరు ధైర్యముతో తలుపులు తెరిచిరి.
చారుమర్దనను తాటాకులయింటిలోనున్న ఒకపూటకూళ్ళ
యింటికి నిశ్చయించుకొని, జనము అన్నపునకు పరుగునవోయి
చుట్టుప్రక్కల నున్న ఇండ్ల చూపులు లాగుటకును ఉన్న నీళ్ళతో
మంట నాడుటకును తమప్రాణముల నైనతెక్కగొనక, అచ్చ
టచ్చటచిన్న కాయలు కాలినకు వాటిని పరకగొనక అతిధైర్య
సాహసములతో పనిచేసిరి.

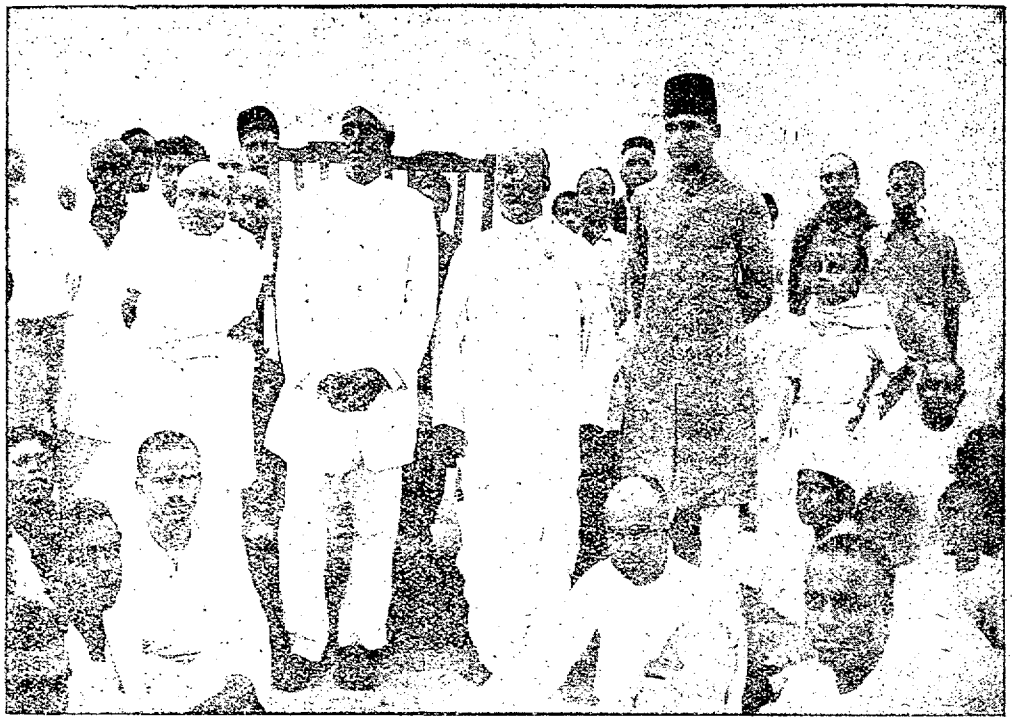
భగవంతుడు అగ్ని ద్వారా సర్వకాళము చేయదలచు
కొన్నపుడు మానవప్రయత్నము లేమి సాగును. వారిప్రయత్న
ములు చేయుచుండగానే 15 నిమిషముల కాలములో కనురెప్ప
మూసి 5 నిరెప్ప తెరిచింత సమయములో వ్యూహాభ్యాసము,
రామాయణం, పత్రం, బొమ్మగీటు, బుడమోడ్డి, మేడలు, మి
డ్డలు, కావాల, పెండుటిళ్ళు, తాటిచూపుల కొంపలు, గుడె
పెం, పోకలు, పండ్ల పువ్వు, గడ్డిమేల్లు, చొప్పవాములు, ధాన్య
పువ్వులు, గొప్పగోమలు, చెట్టుచేములు ఇదిఅతి అనశేల ఒక
మైలు చుట్టుకొలతలో ఉన్న సమస్తము అగ్నిహోత్రుడు తూణ
ములో నిర్మితమై చనినాడు.

నూతననూడెం, కృష్ణారావుపేట, బంగారమ్మపేట

మొన్నను దగ్ధంపేటలకుండి అగ్ని సార్వభౌమ పేటకుజేల
జనం నచ్చినారు. ఉల్లాసానికి కలెక్కలు, తిహాసీలుదారు, పో
లిసులుకూర్చుంటు, చున్నగువారు అగ్ని అగ్నిటకు బ్రహ్మాండ
మైన ప్రయత్న మొనర్చిరి గాని, ఆ ప్రళయాగ్ని సార్వ ఎవరి
తరచు! అందరూ చేరువప్పటికే సర్వము నాశనమైనది అది
యేమి భగవద్దాసుమోగాని, రోజులకు రోజులు తగులబడ
వలసినమొదలు కలసామాను తూణములో యక్షిణివలె నశియ
మోయింది. సుమారు 100 పెండుటిండ్లు, 4, 5 పెండుల పురి,
తాటిచుట్టల కొంపలున్న తగులబడినను సుమారు 5, 6 లక్షల
చూ! అగ్ని నవ్వుచు అయినది. ఇండ్లలోనుంచి తప్పించుకొనుటకు
తొలకే 10 మంది చనిపోయినారు. ఆ సప్తతిలో సుమారు
10 మందియున్నారు. వీరిగాక ప్రతియింటిలోను చేయిమూ
రాలలో, మొగమో, బిళ్ళి, కాలినచావు ఒక్కొక్కరు
న్నారు. తెక్కలేనన్ని పశువులు, కుక్కలు, పందులు, పిల్లలు,
బొమ్మ, మొన్నను జీవరాశి: కించించి ప్రతివారి ఇంటునున్న
వెండి, బంగారములు, రూపాయల నోట్లు, దస్తావేజులు, ప్రాం
తరినోట్లు, ప్లాపు పెడకుగారి ప్లాంపులు, ఇత్తడి సామానులు, కట్ట
సామానులు, సాటి నా ఉండుకొన్న ధాన్యం కందులు, పెపేలు,
మిర్చి, ఉరగాయలు, కట్టుగుడ్డలు, అలుకు గుడ్డజేభిలుసమస్తము
నాశనమైనది. సామాకార్లు నిల్వచేసిన ధాన్యం, ఆపరములు,
సాగాకు, సుమారు 50 వేలరూపాయలు విలువగల పరకు నవ్వు
మైనదని తెలియవచ్చినది.

తలదాచుకొనుటకు నీడ లేదు, కట్టుటకు గడ్డలేదు,
త్రాగుటకు చింబు, పరుండుటకు చాపలేదు, చేతిలో ద
మ్మిడి లేదు.

ఈఅవస్థ అనభివృత్తకవేద్యమేకాని వ్రాయ దరముగాదు.
ప్రజలలో గిల్లినభీతికి లంతులేదు. ఇండ్లకాలిన వారును, కా
లినవారును, అస్త్రలు పోయినవారును, పోవనివారును, ఒక్క
రిలిగ తమోద్రేకమున మునిగి యున్నారు. రాత్రింబవలు నిద్ర
లేదు. శిశిష్టములు తెక్కచేయుటలేను. సహజముగ భగవం
తుడిచ్చిన సర్వమేమై పోయినదో కానరాదు. క్రొత్తవారిని
బాదుట తోడనే కండ్లవెంటడి నీటిబొట్టు కార్చినవారు లేరు.

దేశ బంధు స్మారక దిన సభ

మదరాసు బీచిలో శనివారమునాడు దాసుగారి మూడవవార్షిక సభ జరిగెను. గోవిందరాజులు
మొదల్యారు సి. ఎ. ముత్తురంగ మొదల్యారు బహు అహమ్మదుగార్లు మధ్య నిలచి యున్నారు.
(పె. భో. బి)

మదరాసు ప్రాథమిక విద్యాభివృద్ధికి కృషి జేయుచున్న కార్పొరేషను ఉద్యోగులు: కార్పొరే
షను విద్యాశాఖోద్యోగి గాలివందనంగారు ది. బి. టి. వరదరాజులు నాయుడు ది. బి. గో. నారా
యణస్వామిచెట్టి, ఎ. రామస్వామి మొదల్యారు, జె. వెం. నారాయణనాయుడు (కమిషనరు) మిసు స్వా
మికణ్ణు బి. ఏ. ఎల్ టి. బాలికాపారశాలల సూపరెంటు వరుసగ కూర్చుని యున్నారు. (పె. భో. బి.)

చిన్నప్పనివిని ఉలికిపడనివారు లేరు. రాత్రులు కుసుకుట్టు
టయే అరుదు. ఒకటిరి కుసుకుట్టిన కలుగించనివాండరా.
అబ్బాగోపాలను భీతిచెంది యున్నారు రెండురోజుల త
ర్వాత వరల జగన్నాధరావుపేట వట్టుకు అంటుకొని వంద,
రెండువందల యిండ్లు కాలిపోయినవి దానితో భీతి మరంత
పెచ్చి ఇండ్లలో నున్నవారకూడా ఇండ్లువిడిచి తనసా
మాను తీసికొని గోదావరి లంకలోను పోతగట్టు అవతల పాల
ములలోను తీర్ధప్రజలతో చెట్టునీడైతే లేక మండువేసంగిలో నివ
సించుచున్నారు.

అయ్యో! దైవమా! మాగ్రామవాసుల కెరివిపత్తు కష్ట
ము సంప్రాప్తంప చేసితివి స్థలసంకోచముచేగాని ఒకపెద్ద
గ్రంథము వ్రాయవచ్చును.

సహాయము

ఇంకవరకు ప్రజలకు జరిగినసహాయ మేమియు లేదు.
ఏవోయొకటి రెండు సంతర్పణలు మాత్రము జరిగినవి. చుట్టు
పట్ల ధర్మాత్ములు పది, పదిహేను బట్టలు పంచిచెట్టినారు
దీనికన్న ఎక్కువ సహాయ మేమియు జరుగలేదు. పదిరో
జులు గడచినను ఒకతాటియాకుకొంపయైనను తిరిగి కట్టలేదు.
తొలగించినది. రైతులవిత్రము లన్నియు తగులబడినవి, త్రా
గుటకు గంజలేదు. నిల్వబుకు నీడలేదు. చిత్తులు కొనుటకు జే
తిలో దమ్మికియైన లేదు. రైతుయొక్క బంక, నాగలి, కాడి,
మోకు, వ్యవసాయపు పనిముట్లు కాలిపోయినవి. కొందరియెడ్లు
చచ్చినవట. కొన్ని మంటలభిక్షకుమంచి పారిపోయినవట.

ఈకష్టమంతయు తలంచి రోమిజేయుటకు తోచక నిర్జీవప్రతి
మలవలె ప్రజ లెల్లలాడుచున్నారు.

ఇట్టి తరుణములో ప్రజలు, జమిందారులు, ప్రభుత్వ
మవారు తగుసహాయము వెంటనే జేసినగాని యామహాపద
నండి చూపురకాసులు బతులుపడుటకు ఎంతమాత్రము అవ
కాళములేదు.

1. చలవ్యము గాక వెంటనే కేయలసిన సహాయము
అడవినుండి క అటు, వెదుళ్ళు, తెప్పకొనుటకు ఉచితముగా
రహదారిచీటి నిప్పించుట.

2 చుట్టుపట్ల గ్రామములలో తాటాకు కొట్టించి తక్కువ
వెల్యు చేయించుట.

3. వెంటనే పోయినయిండ్ల కిమ్మత్తునుబట్టి కుటుంబ
గౌరవమును బట్టి ధనసహాయము జేయించుట

4. ఒకలక్ష రూపాయలు లాంగ్ టరమ్ తీర్మానము
నూటికి 6 రూ. వడ్డీవీడ బదులు యిప్పించుట.

5. పెద్దపట్న ఒకటి చెట్టించి వ్యవసాయమునకు పని
చుట్టు గృహకృత్యమునకు కావలసిన సామానాలు సమస్తము
చౌకగా ఒకసంవత్సరమువరకు అమ్ముటకు ఏర్పాటు జేయుట.
విశేషప్రయత్నములు జేసి భునమును సహాయము జేసినగాని
త్యరలో మాగ్రామము అభివృద్ధిలోనికి రాజాలరు ఈపనియం
తయు మదరాసు గవర్నమెంటుచేత వెంటనే జేయించుటకు
కాసనసభ్యులను ఇతరప్రజలను కోరుచున్నాము.

పునులూరి కోడండరామయ్య.

వృత్తాంత లిఖిలు

గణపవరం

12 తేదీని బాణ్ణోలి సత్యాగ్రహ విజయమును గోరుమా భగవత్ ప్రార్థన చేయబడినది. యీ సత్యాగ్రహమును గురించి బాణ్ణోలి ప్రజలవై ప్రభుత్వము తీసుకొనుచున్న అక్రమపు చర్యలు గర్హింపబడినవి. బాణ్ణోలి సమస్య యావత్తు భారత సమస్యగాన బాణ్ణోలి సత్యాగ్రహ నిధికి రూ 20 లా గ్రామము వల్ల వసూలుచేసినిధికి పంపబడినది. సత్యాగ్రహమునకు బాలం టియ్ అవసరమైనయెడల వెల్లుబకు సిద్ధముగనున్నాడు.

ఆంధ్రరత్న

శ్రీ శ్రీ శేషులైన ఆంధ్రరత్న, రామబాను, దుర్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారి ఆకాలమరణముచే యావత్తు భారత దేశమునకు విశేష మాంగ్రదేశమునకు సుభాగించిన విషయము గురించి చింతిల్లుచూ వారి కుటుంబమునకు సానుభూతిని తెలియజేయుచూ యీ నాయకరత్నమును సాంఘికదృష్టిని, భారతీయుల రాజకీయ బానిసత్వమును తొలగించుటకు సహ ప్రయత్నము అధిక శక్తిపంపిస్తునిగా భారతీయులకు ప్రసాదించ వలసినదిగా భగవంతునిగూర్చి ప్రార్థనచేయబడినది.

(ఒక విలేఖరి)

కావలి

(స్వకీయవిలేఖరి)

ఆగ్నిప్రమాదము

జూన్ 18 :—నిన్నటిదినం మధ్యాహ్నం 11 గంటలకు మా యూరిలో మూడు 150 యిండ్లు తగులబడిపోయెను. అందులో చాలామందిని బీదగొల్పింది కావుల గృహములు, చక్క వులకు సంవత్సరగ్రాసమానకు వచ్చు పెద్దపెద్ద గడ్డివాసులు 60 కాలిపోయెను. కొన్ని యిండ్లలో పాతళ్లలో భాగ్యము నశ్చ మాయెను. రెండు సంవత్సరములుగా పూర్తియైన పంటలులేక రైతులు పడుకొనబడు తోడుగా యిప్పుడు కలిగిన నష్టము అపారమైనది. మూడు రూ 20,000 లు అయివుంచును. వుండె యిల్లును పండ మంచమునలేక దిక్కులేని పక్షులవలె బీదరై తులు అల్లాడుచున్నాడు. నిన్నటిదినమే మాయూరి డిప్యూటీ కలెక్టరు మొదలగు సర్కారు అధికారులు రైతులకు కలిగిన యిక్కట్టులను విచారించిరి. యీ అవస్థనుచూచున వారును గ్రామస్థులను తమకు చేతనైనంత సహాయముచేయుదురని నమ్ముచున్నాము. పురపాలకసమితి సర్వచరణలు తేలికరదులు ను నిన్నటితోడ బీదల కన్నబడిరి.

కాలమానము

ఇప్పటికిని యీ యూర తొలకరిచినుములు పడలేదు. పడమటిగాలి రాత్రింబగళ్లు హోరుమని వీచుచున్నది. బావుల లోని నీరు పీల్చుకొనిపోవుచున్నది. ఇట్టిస్థితిలో ఆగ్నిదేవు నికి, వాయుదేవుడు సహాయమై రైతులను దినులనుగా తేసెను.

బాణ్ణోలి చందాలు

ఈ నెల 12 తేదీ గాంధీమహాత్ముని కోరిక ననుసరించి కాంగ్రెసువారు బాణ్ణోలి సత్యాగ్రహము సహాయార్థమై చం దాలు వసూలుచేసి పంపిరి.

కొత్తపట్టణము (గుంటూరుజిల్లా)

(స్వకీయవిలేఖరి)

కాలమానము

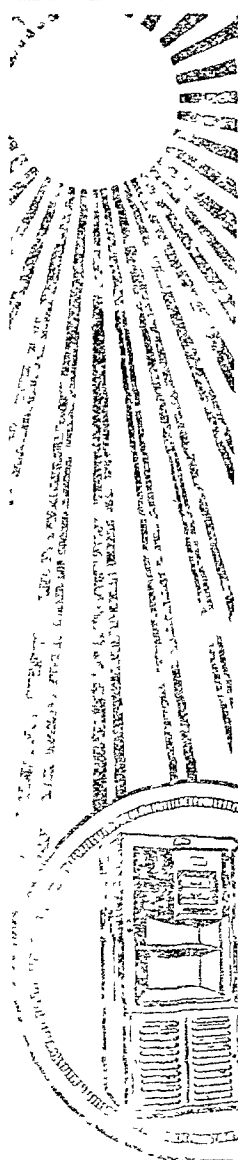
జూన్ 16 :—మాతాల్ కాగ్రామములందెల్ల మృగశిర ప్రారంభమయినదియు, మేఘాపృతమై అచ్చటచ్చట ప్రతిరోజు చినుకులుపడుచు తాల్కాయంతయు చల్లనిబడినదిగాని సురల రెండురోజులనుండి గాలి తీవ్రమైనది.

శ్రీరామ భర్తృగ్రంథాలయము

ఈ గ్రంథాలయ ద్వితీయ వార్షికోత్సవము గతనెల 16 వ తేదీ పంగోలుతాల్కాబోర్డు అధ్యక్షులు, రావుసాహెబు వరదా శ్రీరామలనాయకుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరుగనిశ్చయింపబడినది. అయితే వాటినినము వారు రాజాలనని దెలుపుటచే, ప్రస్తుత మివాత్సరము గ్రంథాలయ వార్షికోత్సవము నిలువబడినది.

ఒంగోలుతాల్కాబోర్డు

ఈ నెల 11 వ తేదీ ఒంగోలుతాల్కాబోర్డు మీటింగు ముందుదినం అధ్యక్షిగ్రామమునందు ఆగ్రామ ఫిర్కాబోర్డు మెంబర్లచే గుంటూరుజిల్లా బోర్డు అధ్యక్షులకు యోగ్య పముగ యెన్నుకొనబడిన, శ్రీబాగ్యమూడి కుప్పస్వామిచౌదరిగారి గొప్ప స్వాగతసభ విందుచేయబడినది.

ఎట్టి పరిస్థితులలోను మార్పు

జేందదు.

FRIGIDAIRE
ELECTRIC REFRIGERATION

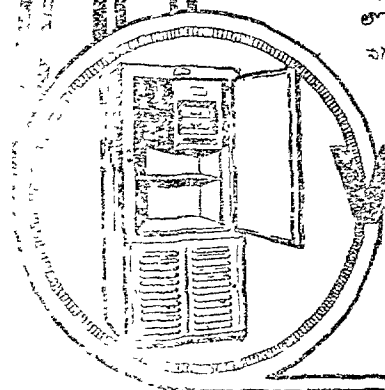
ఇండియాలో వివరీతపు టెండలు కా యుచున్న ప్రెజిడెంట్ ఎలెక్ట్రిక్ ఫ్రిజిడెటర్ వాటి కెంతో ప్రయోజనకారు. ఫ్రిజిడెంట్ భోజనసామగ్రిని మంచి స్థితిలో ఎల్లప్పుడు నుంచగల గు. మంచుగడ్డలను, లెస్సెంబంధమైన వివిధపదార్థములను చేరుకొన్నాడు.

ఎవ్వరు కనిపెట్టకొని యెండవనవరకు.

తదు. రాత్రింబగళ్లు తనంతటానే పనిచేయును.

సాధారణముగా ఎలెక్ట్రిక్ ఫరిజిడెటర్లు చాలావరకు తనిచేయించుచున్న తేడా డి ల్కాల్టెట్ నెట్ వోల్టేజీ సర్క్యూలు చేయవలెను.

డెలకరావలు.

VOLKART
ENGINEERS

బాంబాయి, మద్రాసు,

లాహోరు, కరాచి.

శ్రీ శ్రీ ఆంధ్రరత్న గోపాలకృష్ణయ్య

నికంతరము దేశసేవకుండు జీవితములయందు దారపొసిన ఆంధ్రరత్న గోపాలకృష్ణయ్యగారు. అచరమౌనమును కాలములో నీగ్రామమునకేతెంచి వారి ఉపకారములతో ప్రరవాసులెల్ల అనంతాభిని నోలబడించెరి. భావుకవాడులెల్లరు వారి ఆకాలమరణమునకు చింతించుచు వాడెట్లా తాత్పర్య పరమేశ్వరుడు కాంతిసోపంక ప్రార్థించుచున్నాడు.

కూనూరు

(స్వకీయవిలేఖరి)

సంగీతసభ

కూనూరు, జూన్ 18 :—శ్రీ వీణశేషమ్మగారి శిష్యులును, మేలూపూరు నివాసములను శ్రీవీణ సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారిచే నిన్నటిసాయంత్రము కాన్యాపాలిటక్లబ్బులో వీణాగానము గావింపబడినది. పురజులు శేక్కురబిచ్చేని నుమారు రెండుఘంటలవేపు వీణాగానసమయే తనస్వయంలైరి. శ్రీ మృదంగం రాజమౌళిఅయ్యగారు మృదంగము షిక్కిలి గుఱుముగ వాయించిరి. సభాంతమున 50 రూప్యములు శ్రీకాన్యాలవారికి యొసంగబడినది. వీరు దక్షిణాంధ్రులు.

ఇస్లాము మతప్రచారము

చెన్న ప్రభుఇస్లాముప్రతికాధిపతులకు మాలానా ఆలుబ్ మాదాగారు యూదుర్వ నిచ్చుట ఇస్లాము మతప్రచారము గా విందిరి. వీరు పుట్టుకచే హిందువులరహస్య తదనంతరము వరుసగా క్రైస్తవ ఇస్లాముమతముల స్వీకరించిరి. వీరివాగ్ధాటి మనోరంజకముగా నున్నను హిందూమతమందలి ఋగ్వేదాదిశేదములకును, యితరమతసిద్ధాంతములకును వివరీతార్థముగల్గించుట కోవనియము. హిందువులలో ప్రస్తుతిమే వ్యాపించియున్న అంతఃకలహములను వీరి యువశక్యాసభోరణి హెచ్చించునవిగానున్నది. శేవలము ఇస్లాముమతమందలి సిద్ధాంతములబోధించి ఆ మతమందు యితరులకున్న గౌరవమును హెచ్చుపరచిన భారతదేశ శ్రేయస్సును పెంపొందించినవారగుదురు. వీరిపథలకు అన్నిమతగులునువచ్చి కాంతస్వభావముతో సంస్కృతశ్లోకములచే నిందిన వీరి యువశక్యాసమును వినిరి.

శ్రీ పితాపురం నువోరాజావారు

వీరు యీ నెల 28 తారీఖునరకు నిచ్చుట యొందెదరు.

శ్రీతోషస్థితి

ప్రస్తుతము యెండ బాగుగాకాయుచు యిచ్చటి శీతోష్ణస్థితి యెప్పటివలె బాగుగానున్నది.

బెజవాడ

(స్వకీయవిలేఖరి)

మ్యునిసిపల్ బొంబాయి.

జూన్ 18 :—నిన్న సాయంత్రం బెజవాడ మ్యునిసిపల్ కాన్సిలుబొంబాయి జరిగినది. చేరుమేకాగారకు శ్రీమంత్ ఆయ్య దేవర కాశీకర్నరావుపంతులుగా రధ్యవతి వహించిరి.

అనునతి

మ్యునిసిపల్ ఆనుకృతి కీయనలసిని సామ్యుత్సవములలో బెజవాడ మ్యునిసిపాలిటీకిన్ని కృష్ణాజిల్లాబోర్డు బెజవాడ తాలూకాబోర్డులవత్తు 1928 నుంచి జరుగుచున్న వివాదమును గూర్చి యీసభ్యులచే రిఫరెన్సునుపందిన విషయము విచారణకు వచ్చెను. మ్యునిసిపాలిటీయొక్కయు జిల్లాబోర్డు తాలూకాబోర్డులయొక్కయు ప్రతినిధులు నమావేళమై ఎవరెవరు ఎంత ఈయనలయుననడి తిమయమును పరిష్కారమునుచేసిరి. ఆపరిష్కారమునుగూర్చి అభిప్రాయమునిచ్చుటకు సమకమిటీవారిని కోరుదు తీర్మానించబడినది.

మరియు గవర్న మెంటువారు ఆనుకృతులలో పోషణను తమపై పెట్టుకొన్నార గనుక ఆనుకృతులలో నున్న నాకర్లకు మ్యునిసిపాలిటీవారిచేపు తీరములనే గవర్న మెంటువారు కూడ కొనంగవలయునని తీర్మానించబడినది.

మోటారుబసులు నిలుచునలము

బెజవాడనుండి మోటారుబసులు ఎక్కడు బడులుదేర నలయును? బెజవాడలో నెచట మోటారుబసులు ఆగనలయును?

అను ఈ రెండు విషయములను కాన్సిలువారు ఆలోచించి తెలుపనలసినదిగా కోరుదు జిల్లాబోర్డు యింజనీరుగారు జాబువ్రాసిరి.

ఎవ్వడు బడులుదేరవలయుననడి విషయమును ఇంజనీరుగారి యిష్టానుసారముగ నిర్ణయింపవచ్చునని కాన్సిలువారభిప్రాయపడిరి.

ఎచట ఆగవలెననడిదానినిగూర్చి బెజవాడలో మోటారుబసులు కాలవలనం తెనలమీద పోవునప్పుడు చాలాప్రమాదకరముగ నుండుచున్నదనియు, దుమ్ముబాధ హెచ్చుననీయు, ఈదుమ్ములను ఆబ్బవపువ్యాధులు వచ్చుననియు, అందువలన తగు సదుపాయము నాలోచించవలయునని తుమ్ములపల్లి జగన్నాథముగారునీరి. వారుచెప్పినకేమనగా ఏలూరు, బండలి పోవు బసులు మ్యూజియంకోడ్డు, ఏలూరు, బందురు కోడ్డన ఎరటకలియునో అచట అవి ఆగిపోవలయుననీరి. హైదరాబాద్ బాకోడ్డుమీద పోయేబసులు ప్రావల్య జంగాలొవద్దనుం పోవలయు ననీరి.

రాణిపేట, ఉత్తరార్కాడు జిల్లా.

రామకృష్ణాద్ గారు వ్రాసిన హిందీ గ్రంథమున కనువాదము.
 లోక ప్రసిద్ధము శ్శకపరమాత చరిత్రము. అందరును చదువవలసి;
 ముఖ్యము నిత్య వ్రాయవలసినది. ఉన్నవ లక్ష్యముగా రావలసినది.
 అనువాదమును పితక గలదు. ధన రి. 4 రి.

శివుడు శివరావు.

(ద) నడింపల్లి వేంకటలక్ష్మీనరసింహారావు.

కార్యదర్శి.

అప్పు తాంజనం డిప్రీ, బొంబాయి-మదరాసు

మదరాసువార్తలు

అరుంధతీయ మహాసభ:—వారిపక్షమున ఈసభ ఉపాధ్యక్షులు ఎస్. వెంకటపతిగారు వరికొండరు పద్మలక్ష్మి కుంభకోణమునకేసి అచ్చట నొక పథకముగావించి సహకారోద్యమము ప్రేరేపకమును త్రొంగుడు మున్నగు విషయములగరించి ముచ్చటించిరి. అచ్చట అరుంధతీయ పథకవారి కాళు నొకదాని నేర్పరచిరి.

మొదటగుమాత్య:—విన్నవించిగొండరు అను నా తడు విల్లిపురముందు తన పాలములను చాల జాగరూకతో దొంగలనుండి కాపాడుకొనుచుండెను. క్రిందటి కేసివారమునాటిరాత్రి కొండరు దుర్మార్గులు ఇతని పాలమున ప్రవేశించి అచ్చట నిలవజేయబడిన ధాన్యమును దోచుకొనిపోవుచుండ నీగొండరు వారి నటకాయించి ఇతగుపాడుగువారికి వివరములు కేకలు వేయసాగెను. అంతట నీడుపు లీతనిని ఉదరమునందు కత్తితో పొడిచి పారిపోయిరి. ఇపు డాతడు మదరాసు జనరల్ ఆసుపత్రియందు చాలా క్రమాదకరముగ అస్థిలో నున్నాడు.

రాకపోకలు:—ఎ. రంగనాథమొదలియారు ఎమ్. ఎల్. సి. గారు గతరాత్రి బయటికేగిరి. ఎస్. వి. రామస్వామిమొదలియారు, మేజర్ విలియముస్, మేజరులూరి, ఖాన్ బహదూర్ మహమ్మద్ అన్వారు గార్లు బెంగళూరునకు వెడలిరి. ఎస్. ఎన్. మెగతార్ గారు బొంబాయినుండి నేటిపుడ యమున కివటి కేలేంచిరి. గంటి లక్ష్మన్న పంతులుగారు మామూలునుండి తిరిగివచ్చి నేడు మొయిలై లలో అమలాపురమునకేగిరి.

ఆంధ్రరత్న నిర్మాణము

నర్సారావుపేట పౌరుల సానుభూతి
ఈనెల 12తేదీన నర్సారావుపేట పౌరు లొకబహిరంగ పథకము త్రికన్యకా పరమేశ్వరి గ్రంథాలయమును గావించిరి. రాఘవరావుగారు రధ్యక్షత వహించిరి. ఈనెల తీర్మానము లామోదించబడెను. 1. ఆంధ్రరత్న దగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు పరమపదించినందులకు నరసారావుపేట పౌరులు తమ సానుభూతిని దెలుపుచు నీచీరాల పేరాల పేరుని ఆత్మకాంతి బెందుగాకయని కోరుచున్నాడు 2 ఈసభవారు బాల్గోలి ప్రజల క్రైస్తోత్సాహపూరితముగ ధర్మయోధ్యమునకు వారుకొని యాడుచు తగిన ధనసాహాయ్యమును సలప ప్రజలను హెచ్చరించునాడు.

ఆర్. చంద్రమౌళి పి. అనంతరావుగార్లు ఈపట్టుమందు చందాలను వసూలుచేయుదురు.

కీ॥ శే॥ చంగల్వరాయ అయ్యరుగారు

హైకోర్టునందు స్వరణ

హైకోర్టునందు చాలాకాలమునుండియు ఆఫీషియల్ రిఫరీగానున్న కే. చంగల్వరాయ అయ్యరుగారు మరణించుట చేతను హైకోర్టులో వ్యాయమూర్తి వేషా రామేశంగారి యెదుట కే. నరసింహయ్యగారు చంగల్వరాయ అయ్యరుగారి గుణాతిశయములనుగూర్చి ప్రశంసించు పట్టుబెట్టిరి:—

చంగల్వరాయ అయ్యరుగారు ప్రథమమున చిత్తూరు జిల్లాలో ఉద్యోగముందు ప్రవేశించిరి. చిత్తూరునందు పీఠకొంతకాలము తిరుమా చేయువారుగ నుండిరి. వెంటనే హైకోర్టుకు బదిలీచేయబడిరి. ఇప్పటి పీఠ అనువాదిగనుండి వ్యాయమూర్తుల ప్రస్తుతప్రశంసకు పాత్రులైరి. పిదప ఆఫీషియలు రిఫరీపదవి నలంకరించిరి. వ్యాయవాదులను పీఠ చాలమర్యాదతో జూచుచుండిరి. వ్యాయమగను, నిష్పక్షపాతముగను, జాగ్రత్తగను పీఠ తమ విధిని నిర్వహించెడి వారు. భగవద్గీతగోగి, మతవిషయములను సక్రమముగ జరుపు నిరాడంబరమైన వ్యక్తి. వీరికి ఒకకుమారుడును ఒకకుమారియుగలరు. వీరికుటుంబమును శుభవిశ్రుల దుఃఖములద్రుమనమంచి అమరపురికేగటకే నూచారమును దెలుపుచున్నాము.

వ్యాయమూర్తి రామేశంగారిండులకు ప్రత్యుత్తరము చంపుచు చంగల్వరాయ అయ్యరుగారితో తమ కంఠకవరమును లేకపోయినను పీఠ చాలమందివారనియు, నిష్పక్షపాతులనియు నరసింహయ్యగారు తెలిపియుండిరి చంగల్వరాయ అయ్యరుగారి ఆకాలమరణమునకు విక్రీలి వగమయన్నానని చెప్పిరి.

కీ॥ శే॥ మదరాసు లా ఆఫీసుగారు:—
కే. చెంగల్వరాయ అయ్యరుగారు కౌశలమనంగు బలపాతమున బడి మరణించినని నిన్న ప్రకటించిరి. వారి కేసును తదవార దొరికినది. దహన సంస్కారము జరుపబడెను.
కీ॥ శే॥ ఆగు చెంగల్వరాయ అయ్యరుగారు బి. ఏ. ప్యాషయి పాలీసు ఇన్స్పెక్టరు జనరలు ఆఫీసుగారి ఆఫీసులో నొక గదునగా ప్రవేశించి అచ్చట పనిచేయుచు బి. ఏ. ప్యాషయి తనవారి చిత్తూరు జిల్లాబోర్డునందు ప్రవేశించి నేగమగ ట్రాన్స్మిటరు పదవిని పొందిరి. పిదప హైకోర్టునందు ఇంటర్వ్యూగా నియమించబడిరి. కొంతకాలము ఓ.గోలవకు దిస్ట్రిక్టు మజ్జుగానుండిరి అటుపిమ్మట హైకోర్టునందు ఫిఫ్ ఇంటర్వ్యూగాను, పట్ ఆఫీస్టాటు రిజిస్ట్రార్ గను ఆఖరన ఆఫీషియల్ గవర్నమెంట్ పనిచేసిరి పీఠ విక్రీలి ధర్మాత్ములు. వీర చరిత్రాపునకి 10 ఏ ద్ద కయన్నగలరు.

మోడల్ ట్యుటోరియల్ కాలేజి

లిటరరీసంఘ ప్రారంభోద్యమము
మదరాసు మోడల్ ట్యుటోరియల్ కాలేజియొక్క లిటరరీ అండుడిచేటందు సానెటి సంఘప్రారంభోద్యమమును నిన్న సాయంత్రము ఈకాలేజి భవనముందు ఎ. రామస్వామియొడలియారుగా రొసంగిరి ఎమ్. రత్నస్వామి మొదలియారుగారి ట్యుటన్యసిందిరి.

మనదేశముందు పాశ్చాత్య దేశములందువలె ట్యుటోరియల్ (ఉపాధ్యాయుల) సంఘము విశేషముగ ప్రోత్సహింపబడలేదు చాలమందిరాజకీయకేంద్రీయ సంఘసంస్కరణనుపశ్చిమ దేశములందు యావంశము విద్యబడవనీరలే ఈసంస్థలందు పరిక్షలను మాత్రమే ప్యాషరులకు ప్రవేశించుట కాఖ్యమగు ఉదేశముకాదు. జ్ఞానసంపాదనయే కాఖ్యము తమ్యులెము పరక్షింపకొనక తీసిపొందువరకు కొందరువిద్యార్థులుకావలసినతమన లేకపోవుటయు కాక పుటయొక్కొక్కరతీసి పంధించుచున్నది. దీనికారణము అవిద్యార్థులు పరిక్షలు ప్యాషరులకు మాత్రమేచాల శ్రమపడి చదివియున్నాడు కాని వీరికి తగిన జ్ఞానము గలుగలేదు పూర్వ మొకతప్పుజ్ఞానము నీకు అన్నివిషయములందు జ్ఞానముకావలెన లేక అన్నివిషయములందు జ్ఞానము సంపాదించవలెనను అభిలాష కావలెనా అనిప్రశ్నించబడగ నాకుఆఖరుదే కావలెనని ఉ కెరచున్నను.

ఇప్పుడు కడుశ్రమమునకే విషయమును ప్రశ్నోముగ నెంచుకొను పద్ధతి లాభకారికాదు. ఏద్యుయెనను అభిలాష తేది పద్ధతినిందహాలను. అన్ని ఉద్యోగముల కంటెను ఉపాధ్యాయ యోగము ప్రేక్షకుల మొనదియును ఎక్కువవిద్య పద్ధతించుటకు వీలు గలుగలేదునదియు నైయున్నది అని చెప్పిరి.

అధ్యక్షుని రిమార్కులతో సభ ముగిసెను.

నోటిసు ప్రొద్దుటూరు డి॥ ము॥ కోర్టులో

అ. నెం. 90/1928 రు
వాద్యు:—1 పాతకోట నాగిరెడ్డి నగైరాల
ప్రతివాద్యు:—1 మాలగోన దిండులూచిగారు నగైరాల.
పాతకోట నాగిరెడ్డి నగైరాల నాగులుగా ప్రొద్దుటూరు మునపరకొర్టులో చిందు నగైరాల నాయుగనులతో నింబులముకు తాలూకు దుగ్గపల్లె గ్రామములో పోవు పాత్రును పీఠపరచుటకు గాను కూర్చుల తరుపున వ్యాజ్యము దాఖలచేసి యున్నాడు. ఎవరైనను అందులో ఏదీయగా చేరవలయునని వుండినయడల 25-6-28 తేదీ లోపల చేరవచ్చునని యందువలన తెలియపరచవలెను.
4884 జి. క్రిష్ణమూర్తిగారు, వాగుల ఎక్కిలు

బందరు డి॥ ము॥ కోర్టులో

O. S. 863/26 I. A. 349/28
Between
వాది:—పాలకురి రంగారావు.
ప్రతివాది:—మహమ్మదు జయనల్లా అబ్దుల్ సామెలు.
యా వెంటలను డిక్రిని ఫయిల్ చేయించమని కోరుతూ వాది దాఖలుచేసిన పిటీషన్ విచారణనివ్వం 26-6-28 వాయిదా గనుక అందు ఏమయినా ఆక్షేపణలువుంటే వాయిదాదాఖన తెలియపరచుకోవలెను
వి. వి. కె. సుబ్రహ్మణ్యం వాది తరఫ్ వకీలు

నైమను విద్యోపసంఘము

ప్రథమ సమావేశము
సిమ్లా, జూన్ 16:—విద్యావిషయములందు నైమను కమిషనువారికి తోడ్పడ నియమించబడిన ఉపసంఘము నేడు సమావేశమయ్యెను. సర్ ఫిలిప్ మార్టెన్, అధ్యక్షులు, సర్ నుల్లాను అహమ్మదు, రాజా సరేంద్రనాథు, శ్రీమతి నుద్దు అమ్మి కెడ్డిగార్లు సభకువచ్చియుండిరి. సర్ జార్జి ఆండర్సను గారు (వెంబాలు విద్యాకాళు డైరెక్టరు) సర్ సెల్విడ్డిగారు ఇంగ్లాండు ఎడ్యుకేషను బోర్డువారు సభకు రాలేదు.
మండెట్టి కార్త్యకర్మము అసఫరింపవలసినయె చర్చించిరి. ప్రక్కావలి త్వరలో ప్రకటించబడును.
సర్ ఫిలిప్ మార్టెన్ గారు జూలయి 7-వ తేదీన ఇంగ్లాండుబోరు సెప్టెంబరు 12-వ తేదీన సర్ బిస్మి సర్ ఆండర్సనుగార్లతో తిరిగి వెతురు. ఈలోపుగ విగిలిన సభ్యులు తెలుతలెము సమాచారము జనుచేయుదురు.
కెప్టెనులలో సంఘమువారు బొంబాయిలో సమావేశమయి మదరాసు, బెంగాలు మున్నగు రాష్ట్రములు వాది అబ్దుబకీరికి తమవని ముగించి దిశించుతూ రిపోర్టు దాఖలు చేయుదురు. (ఆ. ప్రె)

వాతావరణస్థితి

1928 నవంబరు 19-వ తేది మంగళవారము

మధ్యాహ్నము	గత 24 గంటలలో అత్యధికము	గత 24 గంటలలో అత్యల్పము	గత 24 గంటలలో వర్షము	జూన్ 19-వ తేది నుండి వర్షము	వాతావరణమున సంబంధముగ నుండుతలము
గోపాలేశ్వర	98	78	0.8	2.4	— 0.5
కాళువల్లి	98	81	...	0.5	— 2.7
కాళికాదే	99	88	...	0.9	— 1.7
నందివల్లి	101	88	...	0.7	— 2.2
కత్తులూ	96	17	...	4.8	+ 2.7
కల్వరీ	93	75	...	0.8	— 0.5
చానకల్వరూ	...	...	...	0.6	— 1.9
కడప	99	80	...	0.9	— 0.9
నెల్లూరు	101	84	...	0.4	— 0.5
మద్రాసు	102	84	...	0.1	— 1.2
చిలకూరు	102	81	...	0.1	— 0.6
చింతల	98	75	...	0.7	— 1.4
గోయంబులూరు	92	72	...	0.4	— 0.8
కడుమనాపల్లి	98	80	...	0.1	— 0.7
నాగవల్లి	102	81	...	0	— 0.7
మధుర	99	78	...	0	— 0.8
పాణిపట్	90	80	...	0	— 0.1
తరునల్వెలి	...	...	...	0	— 0.5
పేరుకల్వెడము	84	77	...	18.8	+ 4.2
కాల్వరీ	93	77	0.1	16.6	— 2.5
కాళికట్టు	86	75	0.7	25.5	+ 1.7
నూలకూరు	88	76	0.1	21.2	— 4.7
తెలంగానూరు	89	65	...	1.8	— 0.5
మేరీ కాళ	70	68	...	17.4	+ 0.6
కాల్వరీ	68	51	...	1.9	— 0.8
కూనూర్	74	61	...	0.7	...

నర్సారూరు:—గోపాలపురంగా 0.8" వర్షించెను. మేఘములు విస్తారముగ నున్నవి. పగటికేడివి 3 మొదలు 6 డిగ్రీలు ఎక్కువ. మచిలీపట్నములో 101 డిగ్రీలు ఎండగానెను. గోపాలపురంలో రాత్రికేడివి 7 డిగ్రీలు తక్కువ. డక్కా:—కీలోవర్షిని మామూలుగ నున్నది. కర్నాటకము:—బెల్గాం లో వర్షు విస్తారముగ నున్నది మద్రాసులో పగటి రాత్రికేడివి 3 డిగ్రీలు ఎక్కువ. ఎడలూరులో 3 డిగ్రీలు పగటికేడివి ఎక్కువ. నిన్న ఉచ్చుటకు డిగ్రీలు ఎండగానెను. (ఫీ. ప్రె)

అనుభవమును ద్వారానే సమకాలీన బృహత్ సాహిత్యమును అభ్యసించుచున్నాము. సాహిత్య ప్రాచ్యదేశమున తక్కి, ఆఖండవిజయము, మర ప్రాచ్యదేశమున చీనా విజయము 20 వ శతాబ్దమున గొప్ప పంకజము. వీటిలో బాటా పెర్రీయూ, ఆప్టె విన్నాను ఆరేబియాలో నూకెన్-లేజము గలైకు ఆ ప్రాచీనకాలము నాటి నిరంకుశ ప్రభుత్వమునందలిది. ప్రజాస్వామ్యపాలనము నెమ్మదిగ యభివృద్ధి గాంచుచున్నది. భారతీయులగుడ చీనా ననుసరించి తమలో తమకు ఎన్ని అంతకలహములున్నను దీక్షితో కృషిచేసిన స్వాతంత్ర్యమును బడయగలరు. చీనా శిష్టములనుండి బయలుబడినది. చీనా శ్రేయస్సునకుగోరు ఆన్ని జాతులును; స్వాతంత్ర్యముతోఁజకు పోరుచున్న ఆన్ని జాతులను చీనావలెనే పలు జేరితు పాలెన వారందఱును చీనా పునర్నిర్మాణమునకు ఎకాశక్తి కైవలనలేక తోడ్పడుటధర్మము. పరిస్థితు లిటుండ ఈ వ్యాసమును ముగించినదీప

బాగోలి సత్యాగ్రహము

గవర్నరుగారికి బహిరంగ లేఖ

బాంబాయి శాసనసభ్యులగు డా॥ హను గారు యీ క్రింది బహిరంగ లేఖను బాంబాయి గవర్నరుగారికి వ్రాసి తమ శాసనసభ్యత్వమునకు రాజీనామిరి:-

మదియా పురుగు సర్ జస్టిగారికి:-

ఈ బాగోలి విషయములో గవర్నరుగారైన మీరు స్వయముగా శ్రద్ధవహించినచో వ్యవహారము కొంతవరకు పరిష్కారము కాగలదని నేను విశ్వసించి మీకు యీయుక్తమును వ్రాయుచున్నాను.

ఈ దేశములో శాస్త్రీయవద్దబద్ధమైన ప్రభుత్వ ధికారమును వదలగొట్టుటకు యత్నించెడి యే యుద్యమమునందైనను జేరుటకు నేను చాల వెనుదిరుగుదును. శాసనోల్లంఘనము నగుచి జేయుటకు గవర్నరుమొంటువారు యత్నించునపుడు ప్రజల కష్టపక్షములకు నిచారించుటకు నిరాకరింపకూడదు. ప్రజల యొడ కనిపిచ్చుకొనవలెనను తలంపుతో క్షేపరీచరాదు. అట్టి కార్యమునందల ప్రజలలో ని నిరసరాధులుకూడ కష్టముల పాలగుచున్నారని అధికారులెరుంగవలయును. కట్టినిరంజనభోరణిని గవర్నరుమొంటువారు వహించుచో ఎటువంటి సక్రమందో శకాపరుడైనను తానుగూడ అధికారులను ఆతేపింపవలసి వచ్చును.

బాగోలి విషయములో మొట్టమొదటినుండియు గుజరాతీ ప్రతినిధులశాసనసభ్యులందరూ కోరుకుండినదేమనగా, శిస్తు హెచ్చింపులనుగూర్చి అధికారులు పునర్విమర్శచేయుట కొక విచారణాపథమును నియమించవలసివచ్చెను. ఇంతకన్నను కనిష్ఠమైన కోరికగాని, స్వల్పమైన విన్నపముగాని యింకొకటి యింకావలెదు. ఏ ప్రభుత్వమైనను ఇంతకన్నను మంజూరు చేయదగిన యత్యవసరము మిగిలకటి యుండవలెదు. ప్రజలయొక్క యీ చిన్నికోరికనుగూడ గవర్నరుమొంటువారు నిరాకరించుటయే యీ బాగోలితగాదాకు కారణమైనది.

ప్రజలు కోరినట్లుగా శిస్తు హెచ్చింపులనుగూర్చి పునర్విమర్శ చేసినప్పుడు సదరు హెచ్చింపులు సక్రమముగానే యున్నవని ఋజువు కావచ్చును. కాని అట్టి పునర్విమర్శచేయుటకే మీరు యుద్యమకాండతో పునంజన ప్రభుత్వ ధర్మముగా లేదు. ఈ పునర్విమర్శ చేయవలసినదని బాగోలివిషయమై ప్రసక్తిగల ప్రతివాకను గవర్నరుమొంటువారికి నొక్కి చెప్పి

మరల ఆందోళనమును కలుగజేయు తంతిచారా లందినవి. జరూరు ఎటులైన పికింగులో దక్షిణ చీనా పరిసలము లేకుండ చేయుచున్నందునను, ఉత్తర చీనానే కాని వయోలినును ఆరసినబుంజిన విడిచిబెట్టినగాని మాట దక్కదన్నట్లు శాస్త్రాంకిం గ్రభుత్వమునకు కలుగజేసెను. శాస్త్రాంకిం గ్రభుత్వమువారు తలచుకొనే హాధిపతి కు త్రవవుజేసే సందర్భములను బట్టి ప్రవర్తించుట నభద్రమని ప్రభుత్వ త్రవవు నిచ్చిరి

ఈలోపు గిడుగుబడినలల చీనా సమరమున కంతకును నామకవయిన చియంగుత్తే మేనగారు రాజీనామా నిచ్చిరిని తెలియజేయుచున్నది. తొమ్మిదివందల పూర్తి అయిందిగాని చీనా పోరాటము ముగిసినది గాన తండ్రి ఈ విషయము, ఉద్యోగములు అక్కరలేదని రాజీనామాను శాస్త్రాంకిం గ్రభుత్వమున కంబజేసిరి. ఇందలి అంతియక మేదియో తెలియదు. చీనాకు ఉపరించిన ఈ నాయకుడు పురినిర్మాణమున జేయు వలసియున్న అసంపరమును గూడ రాజీనామానియ్యట రాచకి యధోరయితను నూపించదేమా యనిపించుచున్నది. కాని దీనికి కారణము ఇండకపోవు. ఇందలి రరాధ్యమును కాలమే యెవ గలదు. నేడో లేదో తంతివార్తలు శొన్ని నివరములను దెలుపక బోవని మా యభిప్రాయము. చీనాగండి విదేశసేనలన్నిటిని తక్షణము మరలించుట ననుమానము. చీనాలో విదేశీయులున్న ప్రతిచోటునను వారిని గాఢములను విదేశసైన్యముల వచ్చుచున్నవి. దానివలన పరస్పరము అపహేతుములు, అనుమానములు బహులుదేరుననిరి. అందుచే తక్షణము విదేశసేనలన్నియు మరలిపొమ్మని శాస్త్రాంకిం గ్రభుత్వమువారు తెలిసిరి. ఇదియుగాక శ్రాంతిదేవబడికలసాని శ్రాంతిదేవబడికలను సమాధికారముతోను పరస్పర గౌరవముతోను జేసికొనవలెననుచున్నాడు. ఇది విదేశప్రభుత్వములకు కుత్తుకలొనచ్చి వెలగకా యవదినట్లుండును. వారేమి ప్రత్యుత్తరముజేప్పునున్నారో దిశివలన మరల చిక్కుచున్నదేమో యని భయమగుచున్నది. ఒక జేత పిరు అందుల కంగీకరించనిచో వాతసమితి జోక్యము కలుగజేసికొని శాస్త్రీయపథమును ద్రొక్కట ధర్మము. నంబేమి జరుగనున్నదో జూచెదముగాక!

రి. కాని గవర్నరుమొంటువారు నిరాకరించిరి. గవర్నరుమొంటువారి శిస్తు ఏర్పాట్లను ప్రజామోదసహితములుగా జేయుటకు ఒకం గబడిన కిష్టమైన తరుణమును గవర్నరుమొంటువారు నిరాకరించిన వారైరి. గవర్నరుమొంటువారు పునర్విమర్శఅంగీకరించినచో బాగోలియందలి ఘోర ప్రతిభుత్వములకు అవకాశముండెడిది కాదు. ప్రజలు కోరిన ఆ త్యల్పాభిప్రాయమును కూడ యీ దేశములో నిగవర్నరుమొంటువారు అంగీకరింపక పోవుట ప్రజలయొక్క అసహాయ సిద్ధిని చూపుచున్నది. ప్రభుత్వమువారి నిరంజనత్వమును చూచుచున్నది. ఇట్టిప్రతిభుత్వము యీదేశములోనే జరుగటకు సాధ్యమగును. బాగోలి తాలూకాలో యీయద్యమమును నడిపించుచున్నవారిని నేను స్వయముగా తాలూకాలోనికి జైళ్ళుచూచితిని. ఈసత్యాగ్రహము కేవల రాజకీయ పోరాటముగా విధితక మార్చవలసినదగు తప్ప తదితరసందర్భములందు కేవల సత్యాగ్రహప్రతీకగానే ప్రజలు ఆదరించుచున్నార. ఇంతవరకు గూడ ఏ తీవ్రసహాయనిరాకరణవాదియను కొరచున్న దేమనగా శిస్తు హెచ్చింపులనుగూర్చి గవర్నరుమొంటువారు తయారుచేసిన లెక్కలను పునర్విమర్శ చేయవలసినదనియు ప్రజలునివేదించెడి లెక్కవివరములను ఆలోచించవలసినదనియు మాత్రమే ఇట్టిపునర్విమర్శయందు ప్రజాప్రతినిధులు పాల్గొనట కధికారమిచ్చవలయునని కొరట ప్రభుత్వమువారియెడల విరోధభావము వహించుట కాబలదు కాని, యీవిషయములో గవర్నరుమొంటువారు పట్టికీడ యేయనగా యీ ఆందోళన చేయుచున్న సహాయ నిరాకరణ వాదుల నెవైనను ఆణిచిత్రొక్కివేయవలయు ననియు యిట్లు చేయబూనుటవల్ల కొన్ని వేలకుటుంబములు నాశనమైనను సర్వశాన్-కొ-అప్రకటనను త్రొక్కివేయవలయుననియు గూత్రమేయియున్నది. ఇట్టి ప్రతిభుత్వవాదులకు అవలంబించుటవల్ల వచ్చినఫలితమేమనగా:- భారతదేశమందలి సత్యాగ్రహము శాసనోల్లంఘనము పరిపాటి కాజొచ్చినది. ఈయద్యమమునకు లెంతటి ప్రమాదకరులై యున్నను పిరిలో చాచుమండి గొప్ప మేధావంతులును దేశములో గల యీత్రవహనన చరిత్రులును కలరు. పిరు దేశసేనార్థమై తమ విధ్యుక్తధర్మ మని నిశ్చయించుకొనిన యీ మార్గమును వీడి భూశాలకుగాని బెడరింపులకు గాని లొంగిపోవారు కారు. కాబట్టి యిట్టి మహాపురముల నాయకత్వము ననుసరించుచున్న ప్రజల పౌరయములందు ప్రభుత్వమువారియెడల విశ్వాసము గల్గించుటకు ప్రభుత్వధికారులైన మీరు యత్నించుటయే యుక్తము

మహాన్నతాధికారములకు చూయుచున్న అధికారధూర్వకము చేలవముగా చేయు చిక్కిరింత నపురుకుగాని, దుడుద్రేకులేని వ్యవహారలోపములకుకూడ అత్యంత కఠింపైన శిక్షలను విధించుటచేతగాని; మేధుగజ్జము లందోలు సర్కారు ప్రకటనలనుగాని, అధికారుల కటాక్షల చప్పుళ్లనుగాని, యీసత్యాగ్రహద్యమము నాయకులుగానిజను చరులుగాని బెడరుజేయవలెకాదు. ఇదివరలో శాన్-కొ-అప్రకేవక చెలరేగియుండిన దినములలో సర్కారువారు అవలంబించిన నిరంజనత్వమును నిరసయోగములై యుండినగవర్నరుమొంటువారు యిప్పుడైనను విశేషము తెచ్చుకొని ఆరట శాటినిర్బంధనిధానమును వదలి నేని ప్రజల పౌరయములందు ప్రభుత్వ విశ్వాసములను పాదు కొల్పవలెను.

గవర్నరుమొంటువారు విధించెడి కఠినశిక్షలకు వలించని నిర్మితులు యీబాగోలి తాలూకాలో గవర్నరుమొంటువారి నిర్బంధపరతివల్ల తయారగుచున్నార.

బాగోలితాలూకా చాలా పెద్దది. ఈతాలూకాలో 120 గ్రామములుకలవు. 1,25,000 యాకరములు నేత్యము చేయబడుచున్నవి. మొత్తము 90 పట్టణాలు కలరు. ఈ 90 మండలాల 60 మంది పట్టణాలు తిమ్మగామ నపురీపు నాజీనానా దాబలులేసిరి. 85వ కలాతీలలో (కాగ్నం పెండ్లయితక మల్లారిడి) 11 నుండి తమనవుకరీదనిజేసిరి.

80 వేలమందిపురుషులు స్త్రీలు పిల్లలు యీ సాత్విక నిరోధప్రతిము నవలంబించి భీష్మించియున్నార జప్తుచేయుటకు చచ్చిపోయిందొగ్గి వివరముజేసికొనగోరినయెడల మంగలి లభించక శొన్ని మెళ్లమారము లిరుగాడలయెను. మీ ప్రభుత్వ ధికారియొక్క మోటారుకారు బుగడలో దిగబడినయెడల వల్ల భయ పడేటగురి అజ్ఞతేసిదే ఎవడును సాచిపడి బానిస బడుటకు లాగదు. జప్తుచేయబడిన భూములను సర్కారు ఏల నులో నామమాత్రమున ధరకు తనవేర పాలకొట్టిజేయుచు కొనిన గర్తాగారియొట్టికి పాకనాడైనను వచ్చుటలేదు. నల్లభాయిపట్టణగారి అజ్ఞతేసిదే రైల్వేస్టేషనువద్ద కత్తురుగారికొక బండియెనను ఎవడను కట్టరు. కాబట్టి నేను స్వయముగా చూచిన యీ గ్రామములన్నిటియందును ప్రతిస్త్రీయును, ప్రతి పురుషుడును గవర్నరుమొంటువారియెడల విశ్వాసము గోల్పోయి యున్నార. కాని నల్లభాయి పట్టణగారు గ్రామములలో నుండి పోవుచుండగా ప్రజలందరూ అయాచితము భక్తివిశ్వాసములను కనబరచుచున్నారు.

పామరులగు పేదకుటుంబములును శీర్షవస్త్రధారిణులైన వృద్ధస్త్రీలును యువకులును వల్లభాయిపట్టణగారి మట్టునుజేరి తాము కష్టించి గడించిన ఒక్క యాపాయిని వారి పాదముల వద్ద సమర్పించి సత్యాగ్రహద్యమార్థమై వల్లభాయి పట్టణగారికి విజయ నూచక తిలకమును నొసట జిడుచుండుట నేను కండ్లార జూచితిని. గవర్నరుమొంటువారి క్రూరచర్యలను వారు కంఠమెత్తి పాటలు పాడుచుండఁజిరి. ఈ సంగతులను నేను ప్రత్యక్షముగా చూచినప్పుడు గవర్నరుమొంటువారు ప్రకటించిన రిపోర్టులు సరియైనవి కానిని చెప్పగలను. ప్రజలను బెడరింపుటకై గవర్నరుమొంటు చేయుచున్న పనులనుచూచి ప్రజలు పరిహాసము చేయుచున్నారు. ఇదివరకే ప్రజలు కష్టములనేకములను సహించిరి. ఇంకను భరించి డీకొనుటకు వన్నెదులైయున్నార. బాగోలి తాలూకాలో దున్నపోతులను గేదెలను జప్తుచేయించిన నాన్సుదొరగారు కేవల ము పేద పులి వంటి పొరనియు వారు గేదెలు మొదలగు పశువుల నెన్నింటి నైనను ఎత్తుకొనిపోయి మింగుచున్నారనియు ప్రజలు ఆయన నుగూర్చి వర్ణించి చెప్పుకొనుచున్నారు.

ఆల్మోలాగారు ప్రభుత్వమువారి కత్తంత ప్రయత్న ప్రభువేవచేయవలెనని మితిమీరిన కుతూహలముతో జప్తువ్వనిహారములను అతిదీక్షతో చేయుచున్నాడు. కాని అతడు చేయుచున్న అన్యక్రమైన నులు పెక్కులు. అతనినిగూర్చి ప్రజలు పలికెడి అవాచ్యమైన మాటల హక్కుములలోని అత్యంత స్వల్ప విశేషములుగూడ నేనెవల పేర్కొనవలెను.

అతడు మీ ప్రభుత్వమునకు సహాయకారిగా వ్యవహరించదలంచి నను ఆతనికి గల కార్యదీక్షతో సహా నమై యుక్తాయుక్త చివరకు గజ్జానము కూడయ్యుండుట వంటిది. నేని విషయములన్నియు కండ్లార చూచి వ్రాసుటలో గల యాద్యకేమేమనగా నాబోటివారల యొక్క ప్రత్యేక సాత్వికమును విన్నవించినను గవర్నరుగారైన మీరు స్వయముగా నొకసారిబాగోలి తాలూకా సందర్శించెద రేమాయని యాజేపడి వ్రాయుచున్నాను.

మీరు యీ తాలూకాలోని 80 వేలమంది స్త్రీలను పురుషులను పూర్తిగా నాశనముచేయవచ్చును. కాని అట్లు చేసియుగూడ మీ అధికార ప్రతిష్ఠ నిలవబెట్టుకొన బాలరు. ఈ తాలూకాలో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమునకు ప్రతిష్ఠ గౌరవము లేలేవు ప్రతిష్ఠ గౌరవములు బెరించి రాబట్టగలననికావు. అవి నిజమైన పౌరత్వము సందాహిని దిగివై యున్నవి.

ఇప్పుడు వ్యవహారము ముడిపడినది. బాగోలితగాదా యొక్క సారాంశము చూచిపోయినది. శిస్తు హెచ్చింపులను గూర్చి విమర్శచేయుటకొక విషయమైనను విచారణసంఘమును నియమించెదరా లేదా యని కాదు. సర్కారు వారు తమ అధికారమును చలాయించుటకెట్టి దురగతియలైనను వాతముతో చేయుచున్నప్పుడు వారినట్లు చేయవలసినదనికా అను ననియే ప్రజల కట్టుకలయెనది. (సకేవము)

కొళందెగారి ప్రచారము

తిరుచనాల్లి కుంభకోణంలో సభలు వద్రాసు జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘ కార్యదర్శియగు కొళందెగారు నిన్న బోన్వోలు యెరుట రాజకీయములను గురించి యువనవ్వించెను

కుంభకోణం తమిళనాడు కాంగ్రెస్ సంఘముచే కాంగ్రెస్ ప్రచారమునకై నియమింపబడిన కొళందెగారుబోన్వో హోలో నువనవ్వించిరి. కాంగ్రెస్ అజ్ఞలను శిరనానహించి; ఆప్రతిపాదనమునకు బలము చేకూర్చవలసినదని యతడు ప్రజలకు కోరెను. కాంగ్రెస్ నాయకుల కెన్ని పోరపాటులున్నను వారి నాయకత్వము కంగీకరించినచో న్యాయోత్తము శీఘ్రముగా చక్కయినది యతడు చెప్పెను. బాగోలిసత్యాగ్రహద్యమమునకు సాయము చేయవలసినదనియు నెనుక వింఘమును బహిష్కరించవలసినదనియు అతడుచెప్పసించెను. (ప్రీ ప్రెస్)

నైమన్సంఘ బహిష్కరణము

తిరుపతి మునిసిపల్ సంఘములో చర్య గిడుపతి, జూన్ 18:- ఈఉదయమున జరిగిన మునిసిపల్ సంఘసభలో నైమన్ సంఘమునకు నివేదనపంపవలెనా లేదా యనునంతాడై చర్చజరిగెను. 15 సభ్యులలో 9 మందిమాత్రమే హాజరయిరి. స్వరాజ్యసభ్యులు తాము సంఘములకు తోడ్పడ బాలమనిచెప్పిరి. కొంతవచ్చి జరిగినతరువాత సంఘమువచ్చుటకు కొద్దిరోజులుయందుగా నివేదనము చర్చించిన త గుగానండు నని చర్చ నాపుజేసెను. చర్చయంతయు అంధమున జరిగెను. రత్న వేలు మొదలియారో మురణించిరి

తిరుపతి, జూన్ 18:- లెంబికోర్టు మేజిస్టరు సభ్యుడగు సి. రత్నవేలు మొదలియారగు యూరోపి స్వర్ణములై, వారి జ్ఞాపకార్థమై బెంచీకోర్టు ఈ రోజు మూయబడినది. (ప్రీ ప్రెస్.)

చీనావిన్నపము

శ్రీమద్భారతి

చీనా జాతీయ ప్రభుత్వము వారు ప్రపంచ జాతులకు చేసిన విన్నపము, సహేతుకమై యొప్పుచున్నది. చీనా జాతీయులను రెవరయినను యిట్టి విన్నపమును సఫల పరుపక మానరు. చీనా నిుకను తల యెత్తకుండ జేయ నెంచు వారలకు మాత్రము యీ విన్నపము సచ్చదని జెప్పవచ్చును. చీనాలో స్థిరమగు నేక ప్రభుత్వము లేదనియు, అంతః కలహములు మొదలుగ గల వనియు, అంతవరకు చీనాలో నెట్టి ఒడంబడికల గావించ వీలులేదనియు, బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారికి, తదితర ప్రభుత్వములవారికి జెప్పచు, కాలయాపన చేయుచుండిరి. తమ దేశమువారిని రక్షించు నెఱుంగుతో విదేశములవారు నైన్యములను నౌకాదళమును వాయువిమానములను దెచ్చి, ఆయా ప్రదేశములందు నెలకొల్పి బల ప్రదర్శనము గావించుచుండిరి. ఇట్టి చర్యలు చీనాజాతీయ వాదులకు కంటకముగ నుండెను. ఎట్టి స్వతంత్ర దేశమయినను ఇట్టి యవమానమును భరింప బోదు. ఇంతవరకు ఉత్తర చీనా సేనలకును దక్షిణ చీనా సేనలకును మధ్యపోరాటములు జరుగుచుండెను. ఉత్తర చీనా సేనలు పూర్తిగ నోడింప బడినవి. వీరు పికింగు, టియన్ ట్సిను సగరములను గూడ విడనాడి, మంచూరియాకు వెడలిరి. ఉత్తర చీనా సేనల నాయకులగు ఛాంగు సోలినుగారు చని పోయినట్లు, చెప్పుచున్నారు. అందుచే చీనాలో నిష్పాదు ఏక ప్రభుత్వమే ప్రబలి యున్నది. విదేశీయుల హక్కులను రక్షించి, వారి ధన ప్రాణములను కాపాడుటకు, చీనా జాతీయవాదులు ఆయత్తులై యున్నారు.

చీనా జాతీయవాదులు విప్లవమునకు బూను బుక్కు కొత్త ప్రజారాజ్యమును స్థాపించు చిత్తము, యుక్తి హేతువు. మిలిటరీ సంబంధముగ వారు లిపును ముగిసినవి. జాతీయవాద ప్రభుత్వము వారు దేశ పునర్నిర్మాణమునందు నిమగ్నులై యున్నారు. డాక్టరు సోయతు సేనుగారు సూచించిన ఆదర్శములనే వీరును అనుసరించుచున్నారు. ప్రజాస్వామ్యము సంపాదించుటకును, స్వతంత్ర చీనా నాథాంముగ జేసికొని ప్రపంచ శాంతిని సమకూర్చుటకును వీరు తలపెట్టిరి. ఇకముందు పైనిక పరిపాలన మంతరించును. సివిలు పరిపాలనము నాగరిక పద్ధతుల ననుసరించి కొనసాగును. పెక్కు సంవత్సరముల క్రిందటినుంచియు, చీనా విదేశీయుల శృంఖలములలో నున్నది. వీరు అక్రమముగ ఒడంబడికలను చీనా కంటగట్టిరి. రెండు సంవత్సరముల నుండియు, యీయొడంబడికలు అక్రమముని, విదేశీయులంగీకరించుచు కొత్త ఒడంబడికల గావించుకొనుట

కిష్టపడిరి. కాని ఏదియో సాకుజెప్పి, ఇంతకాలము నుండియు ప్రాద్దుబుచ్చుచుండిరి. చీనా విద్య మిపుడు సమకూరుటచే, సకముగు ఒడంబడికలను సమానత, పరస్పర గౌరవముల నాధారము చేసికొని, నిర్మింపవలయునని చీనా జాతీయ వాదులు కోరుచున్నారు. ఇది జరుగుచో చీనా వర్తకము వృద్ధి జెందును. లా ఆర్డరులు తిన్నగ కొనసాగును. విదేశీయుల హక్కులు సురక్షితముగ నుండును. చీనా జాతీయవాదులు అంతర్జాతీయ బాధ్యతలను విడువబోరు. చీనా సమస్య అనుకూలముగ పరిష్కారమగుచో, ప్రపంచ శాంతికి గూడ నిది మిగుల లాభించును. వెనుక నెటుల జరిగినను, చీనావారికిమోద విదేశీయుల క్రింద పరాధీకులై యుండుట కంగీరింపబోరు. విదేశీయుల కెక్కుడు హక్కులనిచ్చి తాము తక్కువవారమని ప్రకటించుకొనరు. స్వతంత్ర దేశము లితర జాతులట్లు నెటుల మోగుచున్నవో, వీరును అటులనే మెలగెదరు. విదేశీయుల ప్రత్యేకపు హక్కులను వీరు తొలగించి శాంతిని తమ వారితో సమానముగ జూచెదరు. ఇల్లులుకకనే, పండుగ కాలేదనునట్లు, చీనా జాతీయవాదులు పికింగు నాక్రమించినమాత్రాన చీనాలో స్థిరమగు ప్రభుత్వ మేర్పడినదని జెప్ప వీలులేదనియు, ఏ నైన్యాధిపతియయినను మరల కల్లోలమును పురికొల్పవచ్చుననియు, అందుచే విదేశీయులు మరి కొంతకాలమువరకు వేదీయుండవలసినవచ్చుననియు మద్రాసు మెయిలుపత్రిక హెచ్చరించుచున్నది కాని, విదేశీయుల జోక్యమువలననే ఇంతకాలము అంతఃకలహములు బెరిగెను. ఇకముందును విదేశీయులు చీనాకు స్వేచ్ఛను పూర్తిగ నొసగనిచో, మరల అంతః కలహములు బాడమవచ్చును. సంపూర్ణ స్వేచ్ఛయే అంతఃకలహములను మాన్పి ప్రజలలో బాధ్యతను బుట్టించును. చీనాలో ప్రజాస్వామ్యమేర్పడిన నాటినుండియు, అది బెరుగుటకు విదేశజాతులవారు అవకాశ మొసగక గోయిరి. ఇక నయినను అట్టి యవకాశమిచ్చి, విదేశీయులు వైదొలగుట మేలు. చీనా జాతీయవాదుల విన్నపము సఫలము గాంచు గాక!

దేశ భాషామూలవిద్య

దేశభాషా మూలవిద్యయొక్క ప్రాశస్త్యమును, పూనా మహిళా విశ్వవిద్యాలయ పట్టపదానోత్సవ సందర్భమున, అభ్యర్థులుగ నవాగు సయ్యదు మామూదుజుగుగారు తేటపరిచిరి. వీరు వైభాము సంస్థానమునందు విద్యా శాఖాధ్యక్షులుగ కృషి సలుపుచున్నారు. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయము నందును, మహిళా విశ్వవిద్యాలయమునందును, దేశ భాషా మూలవిద్య జయప్రథముగ కొనసాగుచున్నది. దేశభాషల ద్వారా విద్యగఱపుట జాతీయ విద్యకు ముఖ్యంగము. విదేశభాషలలో విద్యగఱపుచు, ఇదియే జాతీయవిద్యయనుటకన్నను, అనుచితము వేరుండదు. ఆంగ్లభాష భాషాతీయుల మాతృభాష ఎన్నటికిని గాకరదని, మామూదు జుగుగారు స్పష్టపరిచిరి. దేశభాషలలో విద్యగఱపుట అస్వాభావికమని, విద్యాధికులు తలచుచున్నారు. నిజ మాలోచించిన ఇంగ్లీషుభాషలో

విద్యగఱపుటకన్నను అస్వాభావికము వేరుండదు. జర్మనీ, ఇంగ్లీషు భాషలు సన్నిహిత సంబంధము కలవయినను, ఆంగ్లవిద్యార్థులకు జర్మనీ భాష ద్వారా విద్యగఱపుచో, ఎంత విరుద్ధమని భావించునో, దెలుప సక్కరలేదు. ఆంగ్లభాషకును, దేశ భాషలకును అట్టి సన్నిహిత సంబంధ మేమూలను కనుపింపదు. అయినను, ఆంగ్లభాషలో విద్య చేర్చుటయే సహజమని తెలుపువారు గలరు. దేశభాషా మూల విద్య సాధ్యమనియే గాక, అదియే అన్ని టికన్నను సులభమనిడగూ, ఉస్మానియా, మహిళా విశ్వవిద్యాలయములు తేటపరిచినవి. ఆంగ్ల విశ్వ విద్యాలయము తగుశ్రద్ధ వహించుచో, ఇక్కార్యమును గట్టెక్కింప గలదు. మరియొక సత్యమును గూడ నవాబు సయ్యదు మామూదు జుగుగారు తేటపరిచిరి. హిందూదేశమున ఐకమత్యమును వ్యాపింప జేయుటకు దేశభక్తికన్నను శ్రేష్ఠముగు సాధన వేరులేదని, వీరు దెలిపిన సంగతి, సత్యమునుటకు సందియము లేదు. విద్యాధికులగు స్త్రీలును, పురుషులును తాము నేర్పినవిద్యకు ఫలముగ అంత వైప్రమ్యములను పోద్రోలుటకు ప్రయత్నింప వలయునని, నవాబుగారు హెచ్చరించిరి. దేశదురదృష్టవశమున, విద్యాధికులే వైప్రమ్య ప్రవర్తకముగ యుద్యమములలో పాల్గొని, దేశపురోభివృద్ధి కడ్డు పడుచున్నారు. ఇట్టిస్థితి ఎంతత్వరలో దొలగిన సంత మేలు. విద్యాధికుల చర్యలవలన, జనసామాన్యము తప్పుదారుల ద్రోక్కి, ఐకమత్యమును భగ్నపరచుచున్నాగు. దేశభక్తి ప్రధానాశయముగ బోధించుట, పాఠశాలల ముఖ్యకర్తవ్యము.

బహిష్కారావశ్యకత

పైమనుకమిషను బహిష్కారము నేమాత్రము విమవగూడదని, సరోజినీదేవి గావించిన హెచ్చరిక చాల ముఖ్యమయినది. ఇతర భేదములెన్నియున్నను, జాతీయావమానమును దొలగించు కొనుట కెల్లరుచు చేతులగలుప నవసరము కలదు. మితవాదనాయకు లింతవర కీషయమున చలనము జూపకుండుట, గొప్ప విశేషమని జెప్పవచ్చును. దేశమున కిది పరీక్షాసమయ మనియు, ఈ సమయమున దేశమును వికనాడుట శ్రోహమగుననియు, సరోజినీదేవి చెబుచున్నది. డి. బి. టి. రంగాచార్యులు గారు పత్రికా ప్రతినిధిగో ముచ్చటించుచు, పైమనుకమిషనుతో ప్రత్యక్షముగ గాని పరోక్షముగ గాని, సహకారము సలుప వీలు లేదనియు, సహకారము సలిపెదమని ప్రకటించినవారు ప్రజాహిత జీవితమునందు ఊహపలేనివారనియు, ప్రభుత్వము వారు అవలంబించు వైఖరి, అతివాదులను బలపరచుచున్నదనియు, రాజకీయపక్షముల సన్నిటిని ధిక్కరించుటవలన బ్రిటీషు ప్రముఖులకు తీరని నష్టము వాటిల్లుననియు, మందలించిరి. మితవాదులందరును యీకీరిని మందలించినను, పెడచెవిని బెట్టువారు తుదకు విచారింపవలసినవచ్చును. కాని, పక్షితులు చేయబారినపిమ్మట, విచారపడినను ప్రయోజనముండదు.

ఒడ్డుయరుగారి ప్రతాపము

ఒడ్డుయరు, డమరుసేనాదుల ప్రతాపము నింకను సంస్కరించువారు ఇంగ్లండులో గలరు. జలియక వాలా బాగ్ వధ జరుగనిచో, తెల్లవారిగతి

యేమయ్యేడిదోయని, కాపైను పాస్తరుగారు వితర్కించినట్లు. డయరు నేనాని నలిపినవధ జరుగనియెడల, దేశమునం దింతయశాంతి ప్రబలియుండదు. అన్ని పక్షముల వారికిని బిటిషు పరిపాలనపట్ల విశ్వాస మీతరున నశించియుండదు. జలియన్ వాలాబాగ్ వధ, తెల్లవారిని రక్షించె ననుట వల్ల మిథ్య. హిందూ దేశమునందు ప్రబలిన దుస్థితికంతకును, డయరు ఓడ్యయరులే కారణమని చెప్పవచ్చును. ఓడ్యయరు ఆత్మస్తుతి గావించుకొనిరి. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు గోరిన మొత్తముకన్న నెక్కుడు సైనికులను తాము సంపాదించితిమని, ఓడ్యయరుగారు గోర్వొక్తుల బలికిరి. కాని, వీరు పయోగించిన పద్ధతులు ఎంత ఏహ్యములో నీతిదూరములో పంజాబు విచారణసంఘమువారు జయల్పించిరి. హంటరు సంఘము వారును గ్రహించిరి. ఇప్పటికయినను, మానముదాల్చి యూరొనక, ఓడ్యయరుగారు సిగ్గువిడిచి తమను దా బాగడుకొనుట, ఎంత సాహసమో యూహింపవచ్చును.

లండను : కాంగ్రెసుసంఘము

శ్రీమహా శ్రీనివాసయ్యంగారి ప్రోత్సాహమువలన లండనునందు కాంగ్రెసుసంఘమును స్థాపించియుండుటవలన, విశేషోపయోగముజనునది తలచెదము. కాంగ్రెసు క్రీడు సంగీకరించి, కాంగ్రెసు తీర్మానముల ననుసరించి కృషిసలుపువారి సంఘమున సభ్యులుగనుండురు. లండనులో నివసించు భారతీయులలో కాంగ్రెసు అభిమానులు పలువురుగలరు. ఇట్టివారు కాంగ్రెసునందు జేరి కృషిసలుపుట కవకాశములేకున్నది. నూతనావకాశము జ్ఞాకొని, లండను భారతీయులు కాంగ్రెసు ఆశయములను వ్యాపింపజేసి, పాలక దేశమునందు తమ స్వేచ్ఛా ప్రియత్వమును గనబఱచుట సమంజసముగ నుండును. కాంగ్రెసుకు సంబంధించిన వాఙ్మయమును ప్రచురించి, నత్యమును వెల్లడి జేయుటకు వీరి కమూల్యావకాశము గలదు. అసత్య ప్రకటనములను వీరు ఖండింప గలరు. లండను కాంగ్రెసు సంఘము, కాంగ్రెసు ఉద్యమ వ్యాప్తికి విశేషముగ తోడ్పడునని నమ్మెదము.

ఆసియా కార్మికులు

కార్మికోద్యమము అంతర్జాతీయ జేమమును గోరుచున్నను, ప్రాచ్యపాశ్చాత్య భేద మంతరింపలేదు. శ్వేతకార్మికులు, నల్లకార్మికుల నేవగించుట తలసింప నున్నది. తెల్లవారి మనములను రంగుభేదమధికముగ వేధించుచున్నది. కాలనీలలో తెల్లకార్మికులు, నల్లవారల యెడ వైషమ్య భావము జూపుచున్నారు. ఇట్టి సందర్భములలో ఆసియా కార్మికుల సభను కలకత్తాలో ప్రత్యేకముగ సమావేశ పరచుటకు, జపాను, ఇండియా ప్రతినిధు లంగీకరించుట సహజమై యుండుచున్నది. శ్వేతకార్మికులలో ఇంపీరియల్ దృక్పథము తొలగలేదు. రంగుభేదము తగలేదు. సమానభావ మింకను నాటుకొనలేదు. ఇవి నెఱవేరువరకు, ఆసియా కార్మికులు తమ బాగును తాము జూచుకొనుట, కర్తవ్య మగుచున్నది.

కీ. శే. గోపబంధుదాసుగారు

ఉత్కళనాయకులును, దేశభక్తులునగు పండిత గోపబంధుదాసుగారి మరణము, దేశమునకు తీరని

పర్రాకిమిడి తాలూకా; రయితులసభ

22-6-28 న తుంగతంపర అగ్రహారమందు సమావేశమగును

తాలూకాయందలి రయితుసోదరు లెల్లరు దయచేయ ప్రార్థితులు

ప్రవా యశేశ్వరశాస్త్రి,
ఆహ్వాన సభాధ్యక్షుడు,

నాగులకొండ పెంకటాచలం,
కార్యదర్శి.

లోటు గలిగించుచున్నది. గోపబంధు దాసుగారు, దేశ సేవకై తమ జీవితమునంతను ధారబోసిరి. తామనివారణకై కడ్డకు ఉద్యమమును వ్యాపింపజేసి, జన సామూహ్య శైశమును కొంతవరకు బాహిరి. వీరు లాహోరు నేవకసంఘమునందు సభ్యులుగ జేరి గావించిన సేవ, ఎల్లర ప్రశంసకు పాత్రమయ్యెను. వీరు జాతీయవిద్యావ్యాప్తికై కృషిసలిపి, నత్యవాది విహార మను జాతీయపాఠశాలను స్థాపించిరి. వీరు తమ ఆసినంతను దేశమున కిచ్చివైచిరి. దేశమున సందగ్ధితి జరిగించినపుడు, గోపబంధుదాసుగారివంటి స్వాధీనిహిత నాయకులు ప్రజలమధ్య నుండక బోవుట, గొప్ప దురదృష్టమని శిష్యవచ్చును.

అట్లేరు జనరలు అన్యూరెప్ప సానయిటి

ఇది దేశీయ ఇన్సురెన్సు సంఘము. 1927 సంవత్సరములో దీ.కి 2283 పాలినీలు చేకూరెను. వీరి మొత్తము 38 02,000 లయ్యెను. వెనుకటి సంవత్సరముకన్న నిది 18705 00రూపాయి లధికమయ్యెను. ప్రీమియము రాబడి వెనుకటికన్న 94152 రూపాయ లధిక మయ్యెను. మొత్తపు రాబడి 69884 లధిక మయ్యెను. నూటికి 10 పొప్పన దీవిడెందును బంచిపెట్టుటకు డైరెక్టరులు సమ్మతించిరి. 66 గురు పాలినీ హోల్డరులు చనిపోవుటచే, 122918 రూపాయిల నీచువలసి వచ్చెను. ఇటుల దినదినాభివృద్ధి గాంచెడి దేశీయ లైఫ్ ఇన్సూరెన్సు సంఘమునకు భారతీయులు ప్రోత్సాహ మొసగి, ఇత్యాది శాశ్వతముగ నిలుచునటుల తోడ్పడ ప్రార్థితులు.

బార్దోలీ

బార్దోలీ అధికారులు నిర్బంధములే లాభకరమని తలచుచున్నారు. సత్యాగ్రహ నాయకుని గూడ అరెస్టుచేసిదరని వదలిగనున్నది. గవర్నరు గారితో ఉత్తరప్రత్యుత్తరముల జరిపిన, మున్నీ గారు తమ శాసనసభ్యత్వమునకు రాజీనామా నిచ్చిరి. ఇంతకన్నను తా మీయదగిన జవాబు వేరులేదని వీరు చలచిరి. గ్రామోద్యోగులు బుద్ధిపూర్వకముగ రాజీనామా నీచులేదనువార్త యసత్యమని తేలెను. బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు అవలంబించెడి నిర్బంధములవలన, పరిస్థితులు మరింత విషమమగును గాని, చక్కబడజాలవు. రయితులలో అశాంతి దగ్గజాలదు.

“ఇటాలియాన్” విమానము

“ఇటాలియాన్” విమానము ఆర్కిటిక్కు సముద్ర ప్రాంతములలో వెక్కడ దిగెనో యితరవరకు చెలియలేదు. జనరలు నొబైలుగారిని రక్షించుటకు వెక్కు విమానములు బయలుదేరెను గాని, ఒక్కటియు వారిని కనుగొనలేకపోయెను. ఒక విమానమును మూత్రము నొబైలు నేనాని పొచెనట గాని, యీ నేనానిని విమానము చూడలేదట. ఈ సమాచారము ననుసరించి, నొబైలు గారిని కనుగొనుట కింకను అశకలను. అంతవరకును, వీరు సురక్షితముగ నుండురని తలచెదము.

విదేశవార్తలు

లండనులో శ్రీనివాసయ్యంగారి

యువస్వాసము

(బీము నర్సిసు)

లండన్, జూన్ 18:—భారత జాతీయోద్యమమును గూర్చి శ్రీనివాసయ్యంగారిట్లు ఆదివారము బర్మింగ్హాములో నువస్వకీ చిరి. రాచకీయసాంఘికవిషయముల రెంటిని దెప్పిరి. భారతీయులు స్వరాజ్యమునుబడెను కృతకీర్త్యులై యున్నారని వారిని ఎదురు వారిగవ్యస్తాసమము జేయకండి అభ్యంతరతెట్టజాలరనిరి. బ్రిటిషు ప్రభాస్వామ్యవారును భారతీయులలోత్పల సంగీకరించరని ఉద్దయలకును లాభకరమనిరి. నైమను కమిషనును బహిష్కరింపటకు అందరును నిశ్చయించిరి. నిజీ కీయుల పాలనమునండి తిప్పియింకనటకు సంకల్పించుకొనిరని చాటుటకు భారతీయులు ఏకగ్రీవముగ నైమను కమిషనును బహిష్కరింపటయే దృష్టాంతము. హిందూమతాల్పానలు ఇద్దరును నైమను కమిషనును బహిష్కరింకయినకు ఏకగ్రీవముగ బూనుకొనుటయే భారతీజాతీ అభావము విజృంభించుచున్నదని చెబుచున్నది. రెండు సంఘముల వాదనలు రాజకీయ భారే అతతో ఆశ్రమములై ముగియటచే బహిష్కరణము సిద్ధిభవ వరదోధన అయినది.

సర్ మైకేలు ఓడ్యయరుగారి

ప్రగల్భములు

లండన్, జూన్ 19:—మొదలు జోయకావాలాబాగు విషయములో సర్ మైకేలు ఓడ్యయరు గారు నుడియ్యర నేనానియు వారుజేసినటుల ప్రచురించినచో ఇండియాలోనున్న శ్వేత యువగతి ఏమయ్యేడియో అపరమేశ్వరకే అనుకయని టిక్కావీయందు జూన్ 18 తేదీన సభివసభలో కప్ర ప్రోత్సాహము దెలిపిరి. ఇండియాలో అతిష్టకాలములో మైకే, ఓడ్యయరుగారు గవర్నరుగనుండిరి. ఆయన ఎంతయో కష్టమునోచ్చి పనిచేయవలసియుండెను మిరందరును ఆలోచింపరుగూర్చి విసేయున్నారు. ఆపందర్భమున సర్ మైకేలు ఓడ్యయరు, డయరునే నానులను రిటిరొసెరి. వారిని గూర్చి ఎన్నయో అసత్యములను ప్రచురించిరి.

మైకేలు ఓడ్యయరుగారు పథలో నువస్వసింది స్వముల నొవ్వదారించు పు స్కీహీతులను గృహకేర్మి శత్రువులతో దూరపరచెననియు బిల్లు జేసిననే శత్రువులు నీవు గట్టివాడ నుకొనెదరనియు నుడివిరి. ఆపుడే వారు నీత్రక్కకు మరలెంచిరి. (సంతకము)

యన్ ఐ.ఎస్. సైనికులను లెక్కలేండ చేయూర్చినది. మొత్తము 25,000 మందిని జేయూర్చెరు. తాను ఆడినవాటను తన్నునివాడుగుటచే ప్రజలు ఆతంనుటను విశ్వసింది ట. టెటు సైన్యమునా జేసినవారిందరును తమంతట తామే నిర్బంధములేక నేన లెక్కప్రియత్వమునకు పంపించి జేరట. ఇందులో 180000 మంది ముసల్మానులు నున్నారు.

వీరిందరును తిక్కిరి వి టులే అయినను ఇది మతియ దుడుగా ను,వీరు మీదేశమునకై పోరాడుచున్నార గాన లెండు,రమ్మని ప్రోత్సహించెదనుచున్నాడు. 180000 మంది ముసల్మానులు ఎలనైక, మెనపాజేమియా ఈజిప్టుకే రుకువ్వలనై పోయిరి. వారు తననాటకు నమ్ముకట్టి అట్లుచేసిరట. తానుగూడ తననాటకు అన్నదానిని నెరవేర్చెను. ఇండియాలో ప్రజలకు భూమిని ఇస్తామంటియా వారు ఏవగనైననుజేసెదరనున్నారు. ప్రభుత్వమువారు తనను నైరికలను తయారుచేయవలెనని యాడుగ 200,000 ఎకరముల భూమిని తన స్వాదీనులతో నుంచి యునుమునండి తిరిగివచ్చినవారికిచ్చి యధికారమునిచ్చినజేసెదరనిరట. ఆశ్రకారము ప్రభుత్వమువారు రియలే భూమిని ఇచ్చిరట. ఒరందరును తమతట తామే జేరట.

రాయలకమీషను

శ్రీలను నియమించుట
(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతరి)

లండన్, జూన్ 19:—శ్రీలనుకు సమాన పౌర సత్వములు గావలెనని పోరు జాతీయ సంఘములు ప్రెమకమి మనులో శ్రీలనుగూడ సర్వరాండ్రుగ తేర్చవలెనని కోరిరి. ఇప్పుడు తేర్చుటకు ఏర్పాదయి. ఆలస్యమైనదనుచో వారిని సాంకేతిక విషయములందు పరిశోధన సబ్బులుగూని, సలహా నిచ్చుటగూని నియమించుటలెనెరి.

ఇటాలియా విమానము గన్పించినదని, నోట్రైలు ఆను వాయవ్యవార్తవారా చెలిసెను.

చీనా ప్రభుత్వమువారి

ఆదర్శము

చీనా విప్లవసంకల్పములు

అంతర్జాతీయ శాంతిసాధనము

శ్యాంగింగ్, జూన్ 15:—చీనా జాతీయ ప్రభుత్వము జారు ప్రపంచములో స్నేహితులగు మన్నజాతులకిట్లు చెబుచున్నాడు:—మ విప్లవముయొక్క ప్రధానోద్దేశ్యము క్రొత్త రాజ్యమును నిర్మించుటయే. చీనా విప్లవసంకల్పములు అంతరించినది. చీనా పునర్నిర్మాణమునకు ప్రయత్నించుచున్నారము. దాక్షిణ్య పక్షాత్తుల తేజాగారి మూడునెలలముందు ఆవలంబించుటకు సలహానుచుకొనిరి. చీనా ప్రజలకి స్వాతంత్ర్యమును గడించుట, చీనా అందరితో సమానముగనుండుట, ఆంతర్జాతీయ శాంతిసాధనమునకు ప్రయత్నించుట మున్నగువాటికై కృషి చేయుదుము. సైనిక ప్రభుత్వమును తొలగించెదరు. కమ్యూనిస్టు ప్రచారమును నివారించుదు. 80 సంవత్సరములనుండి చీనా ఆచారమున ఒడంబడికలచే జరిగింబొందుచున్నది. ఇది అంతర్జాతీయ శాంతిసాధనము విరుద్ధములు. 1926 నుండి చీనాతో సమాన ప్రతిపత్తితో ఒడంబడికలను చేసికొనుటకు రాయబారములను జరుప నిర్ణయించుకొన్నారు మని ఆంతర్జాతీయములవారు చెలిపిరి. చీనా ఇప్పుడు సైన్య ప్రభుత్వమున వర్తనచేసి, రాజ్యాంగపరిమితములను విడదీసి సమాన ఒడంబడికలను చేసికొనుటకు రాయబారములను ప్రారంభించినది. ఇది సమయము. అందుకు వారవారి సామ్రాజ్యాధికారమును వినియోగించెను. ఇది నిర్ణయమైనది చీనా ఆంతర్జాతీయ సత్వము ప్రాప్తమైనది సౌకర్యములు విస్తరించును. విదేశీయ సామ్రాజ్యములను విదేశీయములను మరింత ఎక్కువ జాగ్రత్తగా గాపాడెదరు. సమాన ప్రతిపత్తి గల ఒడంబడికలను చేసికొంటిమిగాదా యని ఆంతర్జాతీయ బాధ్యతలను నిరచిపోజాలము. నూతన చీనా ప్రభుత్వ కార్యక్రమమును విమర్శించు అన్ని జాతులవారు సామర్థ్యానితో ఆలోచించి తోడ్పడెదరగాక

చీనావారినితెలుసు నెమ్మదిగ నున్నది

ష్యాంగింగ్, జూన్ 17:—ఉత్తర చీనావారినితెలుసు నెమ్మదిగ నున్నది. పెరింగ్, టిబెట్, సింగ్పా, తుంపు, సే నెలను పెరింగ్ గూర్చి సంగు గూర్చి పాటింగు పో ప్రాంతమున రి మి రి పా ము కె ను దక్షిణ టిబెట్ లో జాతీయ చీనా సైన్యముగూడ వెనుకకు మరలుచున్నది. ఐహిలీ పరిపాలనాధికారమును ఎ:సో:కా నే నానికప్పగించిరి. షాంటింగ్ నే నెలను విశ్వాసమును బురికొల్పిన సంకల్పపు సేనాని టిబెట్ కు పునరావేశాధికారిగ నియమించిరి. దీనివలన పరిస్థితులు మామూలుగ నెమ్మదియగుచున్నవి. దుకాణములకు దోచుచున్నాడు చీనా రాజధానిని శ్యాంగింగ్ గుకే చూపుద రుచున్నాడు

చాంగ్గోలినుగారు దివంగతులైరి

ష్యాంగింగ్, జూన్ 17:—చాంగ్గోలినుగారు దివంగతులైరి అందుకును బ.గీకరించిరి. అందుచే మంచూరియా తమకు తోడ్పడునని జాతీయవాదులు అతనిపేరుతోనున్నార చాంగ్గోలినుగారు అనుచులకు మంచి యుద్ధోగముల నిచ్చెదమని అభిప్రాయపడుచో వారందరిని జాతీయవాదులతో తేరి దరను నమ్మకము బయలుపడెను. కాని ష్యాంగింగ్ సేనల మంచూరియాపరిపాదు కేగిన విషయమునుచూచుచు

ముకుందేష్, జూన్ 18:—చాంగ్గోలినుగారు చనిపోవుటచే ఆలసికాదుకును చాంగ్గోలినుగారిని పెండ్లిను అధికారిగ నియమించిరి.

ఇటాలియా విమానమును వెదకుటకు నిశ్చయించిరి. ప్రయత్నములను మానరు.

ఏథెన్సులో పొగాకు

పనివాండ్లనమ్మె

ఏథెన్సు, జూన్ 17:—పొగాకు పనివాండ్లనమ్మె భయంకరముగ ఏర్పడినది. సలహానికాలో నీటిపనులను సమ్మె దారులు నాశనమునర్పిరి. అందఱను సమ్మెగైదెరను భయముచే విద్యుచ్ఛక్తి కార్యాలయమును పోలీసువారు కాపాడుచున్నార. పోలీసువారు సమ్మెదారులను డికోనిరట. చాలమంది హత్యలైరట. పెక్కిమంది క్షతగాత్రులైరి.

లంకా మైగలో రెండు ఫరములతో రాజీనామా కుదిరెననియు పనివాండ్లు పనిలోనేరెవరనియు శీతపనివాండ్ల జాతీయసంఘ కార్యదర్శి చెబుచున్నాడు.

సర్ ఆల్ఫ్రెడ్ మాండుగారు

పీఠ బిరుదమును బడయుటచే ఇకమిదట ల్యాండ్మన్ మెల్బెర్ను ప్రభువను పేర వ్యవహరించెదరు

“షరోవకారం, ఇదం శరీరం”

సామానురాలగు ఆంగ్ల యంత్ర సముద్రమునదుమికి జంతుకొండుట బోలో, జూన్ 17:—ప్రెంచ్విన్క్ క్రిస్ట్ ఆను నాతను ఇక్కడో సముద్రము వార బోవుచుండ కుక్క అలచే సముద్రములోనికి కొట్టుకుపోయెను. దానిని గాపాడుట కాలిదు ప్రయత్నించ కాలుజారి ఆతగుడు నీరు కొట్టుకపోయెను. అచటనేయున్న సామానురాలగు ఆంగ్ల బాలిక తండ్రు కన్య నీరుదుమికి ఆతని రక్షింప ప్రయత్నించ ఇదరును మునిగి పోయిరి పాప మామబాలికకు తల్లి ఎదుటనే జలమరణము ప్రాప్తించెను జాని ఎటువనో దుఃఖము నాపుకొనలేకపోయినను భరించి యూరంబెను. ఆమెమిత్రము కష్టముమీద నీరు బడలేదు. అక్కడ కి ఇంకొక ఆంగ్లేయముడు దుమికి నీరినందరిని రక్షింపబోవ ఆతనికి గాయములు కిగిలెను.

ఇటలీ వాణిజ్యసంఘము

సానే రాష్ట్రీయసభ తేర్చుట

రోము, జూన్ 18:—ఇటలీ వాణిజ్యసంఘము సానే రాష్ట్రీయసభ తేర్చుట. నీటికి అధ్యక్షులుగ మేజిస్ట్రేటుండును, ఉపాధ్యక్షులు ఆయా కాభాగ్యతులను చేశియువాణిజ్య కార్యోత్సవములను నియమించెదరు. సభ్యులను చాలమందిని పరివాండ్లు యజమానులగుములే నియమించెదరు. వ్యవసాయము, పరిశ్రమ, వాణిజ్యము కార్మికవిషయములు అన్నిటిని ఎక్కువ పొందుతో పోషకములను పిలువనను చెలంపుతో ఇట్లు చేయుచున్నాడు.

లండనులో ఒక గదిలో విందు సృత్యము జగగుచుండెను. వైన గూర్పున్న పడుచోకటి కప్పునుండి బారిపడి ఆనువులను బాసెను.

జనీనా ఆంతర్జాతీయ కార్మికసభవారు కనీసపు వేతనములను నిర్ణయించుట ఒక నిధాన మంగీకరించిరి. సభ జరుగుచున్నది జరిగెను.

106 ఏండ్లమునిషి

యూరపు సంచారము

లండన్, జూన్ 18:—రెడ్ ఇండియను నాయకడొకడు 106 ఏండ్లవాడు, యుద్ధ సృత్య నైపుణ్యమును అంతమునలి వాడెను ఓడమీద జూపించెనట ఓసరి ఆను తెగకు నాయకుడు. అతనితల్లి 147 ఏండ్లు తల్లి 187 ఏండ్లుజీవించెనట. ఇండియను జాతివారి వేషముల ఆచారములనుగూర్చి యూరపు ముఖ్యనగరములందు ప్రదర్శించెదరట.

అమెరికానుకు రెడ్ ఇండియనులకు సమరము అంతరించెనని తెలుపుచు 1876 లో గ్రాంటు సేనాని వమ్ముల ఆతనికి చెలియునట.

సచ్చే నిలలో లండను నగరమున ప్రపంచములో సన్న ముద్రపడి శస్త్రచికిత్సా నిపుణులందఱు సమావేశమై రాచపుండు నివారణనుగూర్చి ఆలోచించెదరు.

లండనులో ఎవరో 10,000 పానులను ఎడ్వర్డురాజు స్మారకచిహ్నులకు ఏర్పడిన ఆస్పత్రికి గుత్తదాన మొసగిరి.

పెరిషియాలో జర్మను ప్రాచీన వస్తువశోధకుడు ధూగర్పునును రాజగుండియును కనుగొనెనట.

డాక్టరు బెనెంటుగారు

లండన్, జూన్ 17:—బెన్టోరియా స్టేషనులో ట్యాబిస్సుపతి, వెడ్జిక్ టివ పు, కృష్ణమూర్తిగార్లు మరతర డివ్యజ్ఞాన సమాజసభ్యులను పెక్కిమంది ఆహ్వానించిరి. 25 తేదీ నుండి క్విన్సహాయ భారతదేశమునుగూర్చి యువనృసింతుకు ప్రారంభించును.

వెరిషియా ఆస్త్రియా

జెకోస్లావియా ఒడంబడికలు

బెహ్రా, జూన్ 18:—వెరిషియా ఆస్త్రియా జెకోస్లావియా ప్రభుత్వములు తాత్కాలికముగ ఒడంబడికలను సంతకముచేసికొన్నవి. పూర్వమున్న శాస్త్రయస్థానవిచారణసౌకర్యములు ఆస్త్రియా జెకోస్లావియా ప్రజలకు లేవు.

జర్మనీ ప్రభుత్వమువారు అమానుల్లా రాజాగారికి బహుమతిగనొసగిన విమానము, అమానుల్లాగారు కొన్న ఇంకొక రెండు విమానములు ఆఫ్ఘనిస్తానునకు బహుమతిచేరెను.

లండనులో భారతకాంగ్రెస్సభ

లండను భారతీయుల ఏర్పాటు

లండన్, జూన్ 17:—లండనులోనున్న భారతీయులు కృష్ణమూర్తిగారు సమావేశమై కాంగ్రెస్సభ ఏర్పాటుచేసిరి. శ్రీనివాసయ్యంగారు రాసభకు నాథు అధ్యక్షతన వహించిరి. 88 గురు కాంగ్రెసువేతము నంగీకరించి ఆరవకారము నడుచుకొనెదమని సంతకము చేసిరి. సకలవ్యాపకంగా రొకరు అందున్నవారు ఈషభను ప్రతికూలమైయును వామియలేదు.

సర్ జాకబ్ మిల్లుగారిని న్యూఢవుండెందు గవర్నరుగ నియమించిరి

ప్రారంభించెను నిరాకరించు సందర్భమున క్యాంటన్సీ ప్రధానమంత్రియగు బకింగ్ హాం మండియునకేగి సార్వభౌమని సందర్శించెను వితరకువు లండను 27 తేదీని ఆలోచించెదరట.

వాయవ్యప్రచారమునకు 1927 కార్యక్రమములకు 487728 పౌ.లయినవని బ్రాడ్ కాస్టింగ్ కంపెనీవారు చెబుచున్నాడు బ్రాడ్ కాస్టింగ్ సంఘమువారి ఆదాయము 900000 పానులు.

ఇంగ్లండు రాజు వార్తాపాఠని మెలానులో ప్యాసిస్టులు కొట్టిరి. ఇటలీలోయున్న బ్రిటిషు రాయబారి ఆ ప్యాసిస్టులను ఆరెస్టుచేసి శిక్షించవలెనని. బ్రిటిషు విదేశాంగ కార్యాలయమువారి విషయమునుగూర్చి చర్యలు దీసికొనరట. అంతము ఖ్యమైనది గాదట.

మంగళవారమునాడు కామస్సు సభాధ్యక్షునిగ కప్రాకో టిటజి రాయిగారి నెన్నుకొనెదరు.

మార్టెబుడగర్ విమానములో భార ఒకటి తొలగిపోవుటచే జనాఘము శీలకూలి బద్దలైనది. నలుగురు చనిపోయిరి, 8 గురు క్షతగాత్రులైరి.

ఈజిప్టు మంత్రివర్గ కలలోలము

వాపువత్తుము వారే సంపూర్ణ బాధ్యతను

వహించెదరట

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతరి)

కెయిరో, జూన్ 19:—లిబరలు పక్షమునకు జేందిన అధికమంత్రిరాజీనామా నిచ్చిను దీనితో కొలులిడును మంత్రివర్గము అంతరించునని. వాపువత్తుము వారే బాధ్యతనంతకు వహించెదరని అల అవారంపత్రిక చెబుచున్నది.

గ్రీకునాకాదశము ఏథెన్సు పొగాకు పనివాండ్లసమ్మెకు తోడ్పడుచున్నారన్న వార్త అసత్యమునుచున్నాడు.

నేడు ఆస్సెంబ్లీలో శ్రీనివాసయ్యంగారు స్వరాజ్య కాంగ్రెస్ పక్షమువారి ఉద్దేశ్యముల విధానమును గూర్చి యవనృసించెదరు. టోరీ లిరగు కార్మికపక్షములు వారికి ప్రాశంసలకు ఆహ్వానము నంపిరట. జేయిలీ మెయిలీ గొప్ప పత్రికనియు తనకు చందాదారులుగూర్చియు ప్రకటనలకు మంచి పత్రికనియు గొప్పలు చెప్పుటచే మార్కింగు పోస్టు పత్రికకు శోపమువచ్చి జేయిలీ మెయిలుపత్రికను నిరసించుచున్నదట. ప్రకటనకు ఆది మంచిపత్రిక గాదనుచున్నది.

సర్ ముడిమనుగారి అంత్యక్రియలు

ప్రభుత్వ కార్యాలయములన్నియు మూయుట

సార్వభౌముని సానుభూతి సంబంధము

సెయినిటాం, జూన్ 18:—సర్ ఆలగొండకు ముడిమనుగారియొడ గౌరవము జూపుటకై సెయినిటాంపాడు తెల్లరు సేడు అంత్యక్రియలందు పాల్గొనిరి. దుకాణములన్నియు మూయబడినవి. వ్యాపారములెల్ల నిలిచిపోయెను. చర్చిలో ప్రార్థన జరిగినపిమ్మట గవర్నరుగారి శవము బండిపై శ్మశానవాటికి తోడ్పెట్టబడినది. గొంపోయిరి. శవవాహకులలో ఆక్రింగుగవర్నరు సర్ అహమ్మదు సయ్యదుఖాన్ సర్ అయిబుల్లాఖాన్, నవాబు యూసఫ్, రాజా జగన్నాథబక్షిశింగ, మహారాజగవర మహాజిత శింగ, మున్నగువారుగలరు. గోలి బార్జిలాంబర్డుగారు వైస్రాయి గారిసానేయంతిరి ఒక మైలుపాటును ప్రజలునడచిరి. సివిలు మిలిటరీ ఉద్యోగులందరును, భూస్వాములును, అధికారేతర పెద్దలు రాజా ఓర్ పారిశాఖశింగ, రా. బ. లాలా సీతారాము గారు సంగి రాజు సభాధ్యక్షులు, వీరభద్రరాజు సభాధ్యక్షులు, స్వరాజ్యపక్ష నాయకులు గోవింద పల్లవవంత్, శ్రీ త. హంతులు రాయి రాజేశ్వర బలి, కవ్వర రాజేశ్వర గార్లు, జేరియ సంసాచాధీశులు మున్నగు వాని వచ్చిచూచిరి.

సంయుక్త రాష్ట్రముల కేంద్ర స్థానము లక్నోనగరమున గవర్నరుగారి మరణవార్త కడుచిచ్చము గలిగించెను. ప్రభుత్వ కార్యాలయములు, బ్యాంకులు, పరిశ్రమలు మున్నగునవన్నియు మూయబడినవి. 19 వ తేదీన 7. రిజిస్ట్రార్ చట్టాను 24 వ తేదీన క్రియలోను ప్రారంభము జరుగును. కాన్పు రుందు 18 వ తేదీన ఆర్మికార్యమును, బోర్డు కార్యమును మూయబడినవి. సాయంత్రమున చర్చిలో ప్రార్థన జరిగెను.

సార్వభౌమునిసహృద్య

ఇండియా ప్రభుత్వ కేంద్రస్థానమున లక్నోనగరమున ముడిమనుగారి మరణవార్త విచారణముచేసిన ప్రభుత్వ కార్యాలయము లన్నియు మూసివేసి భవనము దిగువగ ప్రలాపించెను. క్రైస్తవ చర్చియందు వధాన్యము జరిగిన ప్రార్థనలకు వైస్రాయి గారు, రాజులు గవర్నరులు దంపతులు, భారతసేనాధిపతి, యితర ప్రభుత్వోద్యోగులు వచ్చిచూచిరి. వైస్రాయి గారు వైబియల్ సుండి చదివెరి. సార్వభౌముని సంబంధమును చదివెరి. ఇతరవార్డులందును చదివెరి. వార్డుల వచ్చి యుండెను.

వైస్రాయి గారు జాతీయభావమునకు 17 వ తేదీన యాదిగిన వార్త నందిరి:—

సర్ ఆలగొండకు ముడిమనుగారు, సంగి రాష్ట్రముల గవర్నరులు ఆసక్తికరముగ మరణించిరిని చెప్పుటకై తమిం విచార మునున్నది. సార్వభౌముని దీక్షిత జవాబు పుచ్చెను. సర్ ఆ. ముడిమనుగారి ఆశీర్వాదమున వైస్రాయి విచార సాగరమున ముంచిరి. ముప్పది యేండ్లకంటె ఇండియాకు ఆమూల్యమును నేపకయెను దీని గవర్నరుగారిలోయిన సంగి రాష్ట్ర ప్రజలను సానుభూతి దేవులను. గవర్నరు కాక ప్రాప్తము 19 ఏ. డి. పు. ముడిమనుగారి శివారు దండెరి.

భారతదేశ ప్రభుత్వములకు దీక్షిత గవర్నరు సర్ ముడిమనుగారు సార్వభౌముని ప్రభుత్వ కార్యాలయములను దోడ్పెట్టి యు మధ్యాహ్నమునండి మూయబడినది.

భారతసంసభాధ్యక్షులు ల. గో. ఓ. డి. పటేలుగారిని సత్రిం 21 వరకు సహృద్యముగా యెల్ల దెలిపెరి— సర్ ఆలగొండకు ముడిమనుగారి దీమూరవార్త నన్ను కంటిమీద జేసెను వారు ఎన్నటి ప్రభావాయువుగ ముప్పదితొండు అభ్యుదయ సాయమును అభివృద్ధిగ నుడిచి సభా సత్రికమును జయసముగ జర గుటకు వారంతయు తోడ్పడిరి.

అలహాబాదు కోర్టునందు ప్రశంస

అలహాబాదు 18—అలహాబాదు హైకోర్టు చిన్నకోర్టుల ప్రభుత్వ కార్యాలయములను సర్ ఆలగొండకు ముడిమనుగారి సార్వభౌముని మూయబడినవి. ముడిమనుగారి శవమును క్రిందేమూరవారు గవర్నరుగారినిగూర్చి ప్యండిరి. గారిని ప్రశంసించు ప్రధాన వ్యాఖ్యములలో ప్రస్తుతాచార్యులు పంపితులయెందు, వారుజేయవలసిన పనియెందయో మిలియండ్ల గవర్నరు గారు గతించుట విచారకరమనిరి. వారిశ్రమమునకు కృత్యకారి సానుభూతిని తెలియజేసిరి. ముడిమనుగారిలో పరిపూర్ణోద్యోగమునందు పనిజేసిన సర్ తేజవహదూరు పెహ్రాము ముడిమనుగారిని ప్రశంసించు మాటాడిరి.

కలకత్తా, హైకోర్టునందుగూడ ముడిమనుగారి ఆకాల మరణమునకు దుఃఖముచెప్పుచు ప్రధాన వ్యాఖ్యములలో గారు మాటాడిరి. సర్ ముడిమనుగారు యాకోర్టు రిజిస్ట్రారుగా 1905 సం॥ పనిజేసిరి.

సర్ ముడిమనుగారి మరణము సంయుక్త రాష్ట్రములకే కాక ఇండియా కంతకు విచారకరమైనదని చెప్పుచు బొంబాయి

గవర్నరుగారు సంగి రాజు తాత్కాలిక గవర్నరుగారికి తండ్రి నందిరి. కాశీలో కార్యాలయము లన్నియు 18 వ తేదీన విచార నూచనగ మూయబడినవి.

ఉదకమండలము, 18:—సర్ ఆలగొండకు ముడిమనుగారి మరణవార్త యెప్పుడు ప్రభుత్వవర్తమనందు పలువుర విచారసాగరమున ముంచెను. వారి మిత్రులగుండ లిటగలరు. వీరు దీర్ఘ వ్యాధిగ్రస్తులయిన వైస్రాయి రసకానలేదు.

వైస్రాయి కమిషనుకు సాక్ష్యము

యూరోపియనుసంఘపు యత్నము

లక్ష 50 వేలు వసూలుజేసి తమహక్కులు

పోతుండ వాదించుట

కలకత్తా, జూన్ 18:—యూరోపియను సంఘము వారు రాయలు కమిషనువారికి చాఖులు జేయునన్న సాక్ష్య ప్రత్యము పూర్తికావచ్చినది. దీని కొంతకాలమునుండి తయారు జేయుచుండిరి. చిత్తుడ్రము పూర్తియైనది. ఈ విచారణ చాల ముఖ్యమయిన దగుటచే తమ సంఘమునకు యెట్టి కొరత తయారగుటకుండు కమిషనుయెదురు బొందుటకు గొప్ప యెన్ని యుక్తులు నియమించి విశ్వయించిరి. చిత్తుడ్రముగ్రీకు కె. పి. గార్స్ నియమించుకొని దెలియునన్నది మొదటి చిత్తుడ్రమును విని గత చాఖులకు ఆభిప్రాయము గ్రహించు పంపి యిరి. వారిచాఖిప్రాయములను సూచనలను చేసిన సాక్ష్య ప్రత్యము మే 18 గ్రీకుగారికి పంపిరి. దానినింకను ప్రకటింపలేదు ముందుగ వర్ణులకందరికి దానినిదెలిపి నందుచేయుదురు ఈ కమిషను ముదిట తమ సంఘముగూర్చి వాదించుటకు ఇతర విషయల పనిజేయుటకును ప్రీతికరమందే సంఘమునందు ముందు ప్రాసం జేయుచున్నది. ఆప్టికీ రూ. 50,000 వసూలుచునది. కలకత్తానుండి 27 వేలు, వాదరాజునుండి 8 వేలు చేతన. వీరకాన్సన్ లక్ష 50 వేలు లెక్కన కలకత్తా కాగంపు కమిషనుయెదురు వాదించు నకీలు బల్కులకేగెను. నూతన రాష్ట్రాంగి కథాన నునందు యూరోపియనుల హక్కులకు కావాదులు ను, కమిషను యెదురు సాక్ష్యము చెప్పుచున్నది. అప్పుడు, తమ వాతసార్వభౌముని సత్రిం 21 వరకు సహృద్యముగా యెల్ల దెలిపెను. వైస్రాయి కమిషను శివారున్ను వార్డుల మైలువార్డు కానవన గావించు లోతున తమ కమిషనుకు నుండుటకు వార్డుల మైలు పన్నుల నర్థ ప్రచారము జేయుటకును దానివ్యాప్తము ననియోగించుటకును. ఇప్పుడు నూడే పదునైదు లక్షలను కట్టవలెను. కట్టవలెను జేయగల బట్టిలను కార్యనిర్వహక వర్తమనందు నియమించ దలంచిరి. (ప్రీ. పే.)

బొంబాయి, జూన్ 18:—వైస్రాయి కమిషనువారికి ప్రాప్తమైన కమిషను దాఖలులను తిరిగి తిరుగు పనిజేసి గోక సాక్ష్యప్రత్యము నొసంగుటకు నూర్చి ఆలోచించు భావనలో జరుగనన్న పనిను రా. బ. మేళు బాదు మహమ్మదు గారు అధ్యక్షత వహించుట.

కీ॥ శే॥ కోట లక్ష్మయ్య నాయుడుగారు.

మరణ కావన సార్వభౌముగా చేసిన భూరి విరాళములు

కోట లక్ష్మయ్య నాయుడుగారు గత మేనెల 25 తేదీన మరణమునందు ప్రముఖపరిణితి పుట్టిన స్మరకై నిలననే ఆశ్చర్యమును బహు గలిగిరి. వీరు గుంటూరు కౌన్సిలరుగా పూర్వీ అందు కంపెనీలో బోర్డు సభ్యులుగా తమ జీవితమును ప్రారంభించి తమవారసీ కంపెనీకి దెజావారీలో నిజముగానుండి సేవప స్యంతముగా గుంటూరునందు భాగవత్ వర్తకము నారంభించిరి. ఈ వర్తకమున వీరు మిక్కిలి యుభివృద్ధి గాంచిరి. మునుపు 20 ఏళ్లలో 9 లక్ష 10 లక్షల రూపాయలు వాణ్ణించిరి.

వీరు తమ జీవితకాలములో లోకోపకారములకు కార్యములకు గూర్చి విచారములను పనిజేరి. కమిషను సహజమువారికి గుంటూరునందు ఒక చక్కని భవనమును కట్టించి యిచ్చిరి. వీరికి కద్దనందు చాల అభివృద్ధి గలిగి యుండెను. హిందూదేశ స్వస్థనాయకులకు కద్దనందు ముఖ్యమంత్రి లక్ష్మయ్యగారి కరమగిరి దృఢమున నమ్మకము గలిగియుండెను. ఈ యదృశ చాఖి వృద్ధిగాను వీరు స్వర్ణములను కొంచెము పూర్వము రూ. 20,000 ల నొసంగి ఆ మొత్తము వైసి వచ్చి వడ్డీ వలన గుంటూరు నందు నూరుకుటుంబముల వారు కద్దనను తయారుచేయుటకు పనిని కల్పించి తమూలమున వారికి సౌఖ్యమును కేవలభారమును కల్పించిరి.

కీ. శే. లక్ష్మయ్య నాయుడుగారి మరణశాసనము వీరు స్వర్ణముల కాక పూర్వమే రిజిస్టరు చేయించబడి యుండు ప్ర

కటింపబడినది. అందు ఒక లక్ష రూపాయలు ప్రబోధయోగములొక ప్రత్యేకపబడినవి. ఈ క్రింది ప్రకారము ఆ మొత్తము వినియోగపరుపబడవలెను రూ. 25,000 లు తాకిక విద్యాభివృద్ధికి, రూ. 25,000 లు మత విద్యాభివృద్ధికి, రూ. 25,000 లు వైద్య పరిశ్రమలకు, రూ. 25,000 లు వీరల కప్పుడప్పుడు అన్న ప్రధానము గావించుటకును నిర్ణయించబడినవి.

సాక్షి అయ్యగారు (లక్ష్మయ్య నాయుడుగారి భర్త పత్ని), జి. ఆర్. నాయుడుగారు వీరి ఆల్లుడు, ది. బి. పి. సి. ఎతిరాజులు వాయుడుగారు ఎమ్. ఎల్. సి., కోట కృష్ణ స్వామి నాయుడుగారు, లక్ష్మయ్య నాయుడుగారి సోదరుడు, ఎస్. అరుణాచలయ్యగారు నాయుడుగారి (సామితులగు నొక బ్రాహ్మణులు) వీరందరూ మై మొత్తమును వినియోగము గావించుటకు కార్యనిర్వహక పూర్వము గ నియమించబడిరి. వీరి వర్తకవ్యాపారములను ప్రస్తుత నాయుడు ప్రకారమే 'కోట లక్ష్మయ్య నాయుడు' కండ్ సన్యు' అని కొనసాగించబడవలెనని కూడ వీరుగా శాసనమందు గలదు.

ఉదకమండలవార్తలు

(ప్రత్యేక విలేఖరి) విద్యార్థుల దేహసరిశ్రమగూర్చి రంగారామగారి ఉపన్యాసము

ఉదకమండలము, జూన్ 19:—పింగళి పోటీ పం దెములు ముగియు సందర్భమున ది. బి. టి. రంగారామగారు సర్ సి. సి. రామసామి అయ్యగారును యువకలకముచి సుహా నొసంగిరి. ప్రతిష్ఠాత్మకమైన తనవృత్తియొక్క బుట్టులను జాతియొక్క యొక్క బుట్టులను యెదుర్కొనుటకు తనవివర్తత నొసంగువద్య రావలెను. అందునిమిత్తమై సూచనవికాసము నొసంగు విద్యకన్న శరీరపటల్యము నొసంగు విద్య ముందు నిచ్చుచుండవలెను. శరీరముదేశే యందు విద్యార్థులందు ఆటలలో పెక్కిన పాల్గొంటారు. మరదేశే యందుగూడ ముప్పదియేండ్లకు పూర్వమునలెగాక యిప్పుటి విద్యార్థులెప్పుడు దృఢమగనే యున్నారని యింకను ఎంతో అభివృద్ధి జరుగవలసియున్నది. ఈ సందర్భమున మన ఇండియా హాకీటీమువారు ప్రపంచమునందలికి బీజించి ఖ్యాతి గాంచుట ప్రశంసార్హముగ విశ్వకావలసియున్నది. ఇండియాలో ప్రాక్టీస్ చేయుటకు రెంటి నడువలెను విద్యార్థులకు ముందవలెను. ప్రాక్టీస్ నియమించుటకు నమద కాను వ్యాధి యను విద్యా సంఘము వారు పరిపథానము నూచింతురని వచ్చెను. భారతీయులు స్వదేశ వర్తకములకి యుండలేదని ఆపవాదు తొలగించుకొనవలెను" అని రంగారామగారిది.

కీ॥ శే॥ ముడిమనుగారినిగూర్చి చెప్పుచు బొంబ కావన సభాసభ్యులుగ నుండిన వీరు రాజకీయములందు అధికారేతర పద్ధతులతో నెప్పుడు వారాధుమండలము సాంఘిక విషయములందు అత్యంతమైతి జూచిడియారినది వీరి ప్రార్థన యంత్యక్రియలలో వీరి విచారణలను ముప్పది తలంపనైతిని.

సర్ సి. సి. రామసామి అయ్యగారు, ముడిమనుగారిని జరిగిరి ప్రశంసించుచు స్వర్ణవిద్య ములను వారెన్నడు గర్వ పడియుండ లేనందును బీటమికి శిష్యుడెడి. రామసామి బుట్టి ప్రాద్దేశ ప్రధానములందు ప్రాప్తకేములనానితో బాన్చి చెప్పుచు తూర్పుదేశములలో ఆటల క్రిడిట్స్ ము ప్రత్యేకవృత్తి ప్రాధాన్యముగలవియో, పల్లెనుదేశపు వ్యాధియను వచ్చెను. ప్రకాశవర్తకములకంతము సంఘములను నాధారము జేరినా సాంఘిక భావమును పెంపొందింపవలెను, మన కిప్పుడెట్టివాదనా ఆట్టి ఆచారములే ఆవశ్యకములనియు చెప్పిరి.

తిరువాంకిరూ జూనియరు మహారాణిగారు గిన్న విందు గావించిరి అనేకమంది అతిథులు ఆహ్వానించబడిరి. భువారా నంతరము స్మృత్యము జరిగెను.

నేచాధిపతి దుర్గమగారు నిలగికి జూలయి మాసములో వచ్చెను. జూలయి 12 వ తేదీన తెలంగాణులవచ్చెను. 25 వ తేదీన ఉదకమండలమునచ్చి 80 వరకు ముందు. వారినినోచా ర్థము తయారైయుటకు నిలుగుచున్నది.

కలకత్తా కాంగ్రెసు అధ్యక్షుల వరదరాజులనాయుడుగారి సూచన

నేలం, జూన్ 19:—డా. వరదరాజులనాయుడుగారు పరికలకత్తా యెల్లు నాయుడుగారు:—"కలకత్తా కాంగ్రెసు నైపుణకమిషనును ఎల్లవిషయములందు పూర్తిగ నెదుర్కొనవలసి యుండును. అన్ని పక్షములనూగొరవించు అనుభవముగల నాయుని అధ్యక్షునిగ నెన్నుకొను బట్టవలెను. కావున పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు తగినవారని నాయు భిప్రాయము. కాంగ్రెసుసంఘము లన్నియు వారికే ఏకగ్రీవముగ ఎన్నుకొనవలెనని కోరుచున్నాను. (ప్రీ. పే.)"

లిపోవా నమెపరిస్థితులు

సంధి ప్రయత్నములు విఫలము లగుట

8,000 జనపనాథ పనివాడు పనులనుండి పంపిణీయబడుట.

(ఫీ. (పెన్) కంటిన్యూ)

కలకత్తా, జూన్ 17:—ఈస్తు ఇండియా, రైల్వేల సమస్యను అంతము చేయుటకు జరిగిన ప్రయత్నము లన్నియు విఫలము లైనవి. పైకాగా జమీందారులగుటకు ప్రయత్నము చేసిన పనారాలో సమైక్యత లండను పనులలో చేర్చుకొనబడు దురనియ్య, అపకసాత్, జంబెల్ లో పనులలో నుండి తీసివేయబడినవారు తప్ప తక్కినవారందరినీ చేర్చుకొనబడును రనియు ఏజంటు చెప్పెను. ఖాళీల వచ్చినప్పుడు తీసివేయబడినవారు చేర్చుకొనబడుదురు. పనివారి కక్షయిన మైత్రాగారు యీ క్రిందివిషయములను చెప్పిరి. (1) పనివారి కష్టములను విచారించి, ప్రతి క్రియ లను చేసే ద మ ని వ్రాత మూల క ము గా ఏ తెం టు తెలు పవలెను. (2) ఏ కర్మాగారములోను పనివారిని సమై చేసినందులకు చాధించరాదు. పనులలో చేరువారికి ఒకవారము జీతము ముందర యివ్వవలెను.

అపకసాత్, అండాత్ కట్టణములలో పనులలో నుండి తీసివేయబడిన వారిని మరల చేర్చుకొనబడు మని ఏజంటు చెప్పుటవలసి, సంధి జరుగలేదు.

మైత్రాగారు క్రిందిలకు గావించిన ప్రకటనలో, సమై ప్రజలకు చాల కష్టములు గలగజేయుచున్నదిగాన సంధి చేసికొనుట మంచిదిని తలచి తమ కోరికలను తీర్చించి చెప్పిరి మనియు, అరుణగిరి గావగూడ తమ పక్షమున ప్రయత్నములు చేసినదియు, ఏజంటుగారి కతికర్తయైన సంధి పాపగ లేదనియు చెప్పెను. నిన్న జరిగిన సమైవారుల సభలో పనివారి వరకును చర్చించబడెను. ఎన్నికష్టములు వచ్చినను సమైవారు వాసనాగించెద మని పనివారు కృతఃక్షయై యున్నారు.

కలకత్తా, జూన్ 18:— చెల్లింగ్ టాక జన ప నా ర మిల్ల య జ మా ను లు యజమానులను రికోల పనిగాక రిక్త రికోలలు పనిచేయమని పూలీలను నిర్బంధింపట్టినందున 8,000 పనివారు పనులలో నుండి కంటివేయబడిరి.

కాంతిరాంమండల్ వై కేసు

కలకత్తా, జూన్ 16:—కాంతిరాంమండల్ వై మూల గారు తెచ్చిన వాస్తవములలో డెప్యూటీ మేజిస్ట్రేటు గారు కాంతి రాంమండల్ వై పనులను జారీ చేయించిరి. (ఫీ. (పెన్.)

అపక సాత్ లో ఎంతమంది పనిలో నుండి తీసివేయబడిరి.

కలకత్తా, జూన్ 19:—ఈస్తు ఇండియా రైల్వేల పని వారి సంఘ కార్యదర్శియగు మైత్రాగారు చేసిన ప్రకటనలో అపకసాత్ నందు పనిలో నుండి తీసివేయబడినవారు 188 కాగ నియు, కంపాతమునాడు 2000 మంది కూలివారిపై నోటీసులు జారీకాబడినవినియు చెప్పెను. ఇదిలో ఏజంటుగారి కతికర్తయిన సమైవారులు ఖండించినదియు, ధనభావో నీతారాంపూర్ ఓండల్ కర్మాగారములలో పనివారు సామాధికారిజాపురు సమైచేయించిన తెలియుచున్నదనియు ఆతడు వ్రాసెను. (ఫీ. (పెన్.)

జమ్షేత్ పురం సమై

తేబర్ సంఘముయొక్క ప్రయత్నములు విఫలములగుట

జమ్షేత్ పురం, జూన్ 16:—తేబర్ సంఘము కార్య క ల గ ము ను ం డి చె ను క కు తగ్గి నది. ఈ వార ము లో పని వారి నం దరి ని తమ లో కలు పు కొ ను ట కు సంఘమువారు బ్రహ్మ ప్రయత్నములు చేసిరి. కాని వాటి వలన లాభమేమియు జరుగలేదు. జోషీ యిచ్చటికివచ్చుట నిశ్చయము లేదు.

దాన్ వాన్ కోశ్వమను జరుపుటకు నేడు వగరపంక్త రన జరిగెను. చామండి హజరయిరి. జేకబుద్దీన్ త్యాగము నకును జేకబ్ కిరీని పంపు రరిని కొనియాడిరి. (ఫీ. (పెన్.)

వీరూ వాయకత్వమును వదలుకొనుదు

హామిగారివద్దకు రావలెనని

జమ్షేత్ పురం, జూన్ 18:—తెబర్, రైజర్, హచ్చి వగర గారల హామిగారి ఐంగరాలో వారిని కంటికొని, యజమానులకు వారి (హామి) మీద నమ్మకము లేదుగనక వరకు వాయకత్వమును వదలుకొనిన వాగుండుననియు, పని వారి కష్టముల తర్ఫీదు నివారణ యగుననియు ముఖ్యచేసిరి. నీటి ప్రత్యుత్తరముగా హామిగారిట్లు చెప్పిరి.

అందరికన్న ముందుగా నుండలెనని వాకు కోరిక లేదు. సంధి చేయబడే వాకు యిష్టము. నేను యజమానులకును పని వారికిని సంధి చేయటం తెన్నయోసాదులు ప్రయత్నించిరి. కాని వాకు మర్యాదగా జవాబైన నివ్వలేదు. ఇప్పుడు పనివారి యెడల సామాధికారి జాపురు యంతర ఫలములందుగూడ జరు

గుచున్న సమైయ యజమానులు మెట్టుకుండి ప్రభువదేశమునకు తిగవలెనని నూచించుచున్నది. ముఖ్యదితల ప్రజలను కార్యక ర్తలంగని వాయకుల దాక్షిణ్యమునకు వదిలి నేను వనుకకు తగ్గ బాలను. నేను సంధికి చేర్చువరకు లివి.

1. పీట్ మిల్లు, బాయిలరులో పనిచేయువాడగు, పూ ర్యపు వాక్కులమీద పనిలో చేర్చుకొనబడవలెను. వారి కష్ట ములు స్వరలో నివారించబడవలెను.

2. తగ్గింపబడినవారు మరల పనులలో చేర్చుకొనబడవలెను. ఇంక పనివారిని తగ్గించుట మానవలెను.

3. సమైచేసినందుకు పనులలో నుండి తొలగింపబడిన వా రందరు మరల చేర్చుకొనబడవలెను. వారి ని కష్ట తెట్టి కూడదు.

4. ఆ యా కా ఖ ల ప్ర తి ని ధు ల లో జేరి పనివారి కష్టములను యజమానులు నివారించవలెను. రావలెను లే మరకులకు యజమానులయెడల పెట్టి మరల మాటలాడుటకు హామిగారివద్దకు వెళ్లవలెను.

(ఫీ. (పెన్.)

కాన్పూర్ సమై అంతమైనది

కాన్పూర్, జూన్ 18:—ఎలిజ్ విల్లులో సమై అంతమైనది. మిజ్ దూర్ సభా ప్రతినిధులకు, విల్లుయజమాను లకును ఒడంబడిక కుదిరినది. ఈ రోజు చాల కాలము తెగవ బడినది. పనికి వచ్చిన ప్రాత పనివారందరు చేర్చుకొనబడిరి. జూన్ 21 తారీఖున అన్ని కాలలలోనూ పనిసాను.

సంధిపరతులు

(1) పనివాడు బాగుగా పనిచేసే యెడల మానవజీవిత నే జీతము, బోనసు మొదలగునవి పనివారి కివ్వబడును.

(2) క్రొత్త ఒడంబడిక చేసికొనదలచు వారికి ని రా క రిం క బ డి న జీతములో స గ ము జూన్ 24 తారీఖునను మిగిలినది జూలై 1 తారీఖునను యివ్వ బడును.

(3) జూన్ 25 తారీఖులోగా వచ్చు ప్రాతపనివారి నందరిని పనులలో చేర్చుకొనవలెను.

(4) మిజ్ దూర్ సభవారు 15 రోజులు నోటీసు యివ్వ కుండా చేయబడు సమైలకు తమసాయముండదని యొడంబడిక నిచ్చిరి. యజమానులకు తమయిష్టముయినవారిని పనిలో పెట్టు కొనబడు వాక్కున్నదిగూడ సభ వా రొప్పుకొనిరి.

(5) పనివారివత్తుమున మిజ్ దూర్ భూ మాటలాడవచ్చు ననియు, వాకుచెప్పువానిని యజమానులు బాగుగా విచారించె దనియు విల్లుయజమాను లొప్పుకొనిరి.

జిల్లామేజిస్ట్రేటు గారు మిజ్ దూర్ గారు సంధి చేయుటలో చాల శ్రమపాించిరి.

(ఆ. (పెన్.)

బొంబాయి మిల్లు సమై

పనివారి బెడరింపు

బొంబాయి, జూన్ 16:—

బొంబాయి మిల్లు యజమానుల సంఘమువారు యా మధ్యాహ్నము ప్రేడ్ యూనియనుల ప్రతిభను కలసి సమై విషయమై చర్చించిరి. జీతములు, ఎన్ని గంటలు పని యొండ వలసిని ఆనువాటి విషయమై మిల్లు యజమానులు చేసిన నిబంధనల విషయమై చర్చజరిగినది తెలియుచున్నది.

జి. వి. పి. రైల్వేపనివారి బెడరింపు

బొంబాయి, జూన్ 18:—సమైదారుల కాలగు వర కులను ఒక్కొక్క ఒక యిసయెడల జి. వి. పి. రైలుమీద బొంబాయినుండి లోనవాలవలెను సమైచేసెద మని పనివారు బెడరించిరి. ఈ వరకు లేమనగా.

1. దాక్తురపరత్తు తీసివేయవలెను

2. గజెటులో ప్రకటింపబడు సెలవుదినములకు నిండు జీతమివ్వవలెను.

3. కనీసపు జీవనభృతి పనివారి కేర్పాటుచేయవలెను.

4. సమముగా జీతమును హెచ్చించుట (ఆ. (పెన్.)

జోషిగారివిల్లును తేబర్ కార్యదర్శి ఒప్పకొనుట

బొంబాయి, జూన్ 18:—జోషిగారు ఇండియా పీనల్ కోడ్ 43 సెక్షనును సవరించుటకు తేనున్నది పనివారి కష్టములను నివారించగలదని బొంబాయి లెక్ స్టెయిర్ తేబర్ సంఘ కార్యదర్శి ప్రకటన గావించినారు. (ఫీ. (పెన్.)

మసీదులయెడల వాద్యములు

సత్యాగ్రహము జేయ ఆర్యసమితివారియత్నములు దిల్లీ, జూన్ 18:—అఖిలభారత ఆర్యసమితివారి ప్రకటన గావించిరి. మసీదులయెడల వాద్యము తగవు విషయమున సత్యాగ్రహముజేయ 10000 మంది వాలంటీరులు రూ 80,000 జతపెట్టుటకును, ఆర్యమతసంరక్షణసంఘము, వారాయగస్వా మిగారి ఆధ్వర్యతక్రింద సమాజేతములు ఎచ్చట సత్యాగ్రహము ప్రారంభించవలెనో నిర్ణయించుకును. (ఆ. (పెన్.)

ప్రకటన

అమలాపురం డి. ము. కోర్టులో

O. S. 57/1928

వాదులు:—ముమ్మిడివర గ్రామంలో నివసించియున్న పియా మనామ్మదీక్ష మతముల తరఫున రిప్రజంటిటిపును.

1 మీర్ నాసక్ నాహేలు, 2 మీర్. బాబలాత్ నాహేలు, 3 మీర్ బా. మొగల్ బాన్ నాహేలు, సాీ మమ్మిడివరం.

ప్రతివాదులు:—1 రాజలపూడి ఆదివారాయుడు, 2 యా వెంకన్న, సాీ మమ్మిడివరం.

తూర్పు గోదావరి డి. అమలాపురం తాలూకా ముమ్మిడివరం గ్రామంలో నివసించియున్న పియా మనామ్మ దీక్షములలో చనిపోయినవారిని సహాధిచేతుకొనబడు గాను, సదరు వెంబర దావా ప్లామదాఖలా ఎ మార్కు గోరిఫలమున్న సదరు గోరిఫలములోనికి సదరు మతముల చక్రతోయిన వారిని తీసుకువెళ్లబడు మార్గముక్రింద ఎ 1, ఎ 2, మార్కుల ఫలములన్నా చిరకాలము క్రితం ఏర్పాటుకాబడి అత్రకారం వారులు వగయిరా పియా మనామ్మదీక్ష మతములకు పాక్షి భుక్తముల జరుగుచున్నదని సదరమార్గ ఫలములో ఎ 2, మార్కు మార్గఫలమును ప్రతివాదులు ఆక్రమంగాను అసధికారముగాను ఆక్రమించి పునాదులు క్రిస్తి అడ్డోడలు పెట్టుచున్నందున సదరు ఎ 2 మార్కు మార్గఫలము వాడులకున్న వాడులలో పాలు, సదరు గ్రామంలో ఉన్న పియా మనామ్మదీక్ష మతములకున్న గలవాక్కుభుక్తములు స్థిరపడి పించి సదరు ఎ 2 మార్కు ప్రదేశమునుండి ప్రతివాదులకు తొలగించి వాడులకు స్వాధీనం చేయించగలందులకు మొదలగు ప్రార్థనలతో సదరు గ్రామంలో నివసించియున్న పియా మనామ్మదీక్ష మతముల తరఫున సదరువాదులు ముగ్గురు రిప్రజంటిటిపునుగా చేరి ముందుగా కోర్టువారి పెర్మిషను పుచ్చుకొని సదరు వెంబరున దావాచేసివుచ్చారు. సదరుదావా 28-8-1928 తేదీకి ప్రతివాద్ నేటుమెంటుకున్నా యంజర్డ్డ్ పిటీషన్ కాపెసి కొంటరుకున్నా వాయదా చేయబడినది. సదరుదావా లో యంకా వాడులుగాగాని ప్రతివాదులుగాగాని చేరదల చినవారు యెవరయినా వున్నయెడల వెంటనే సదరుకోర్టుకు ఖద్దునకాని క్రమముయిన ప్టీషరు గారిద్వారాగాని హాజరయి ప్రాతిమాలముగా తెలియపరచుకో వలసిందని యందుమాల ముగా అందరికి తెలియజేయవలెను.

అమలాపురం, } గిడుగు సూర్యనారాయణ,
ది 7-8-28. } 4842 వాది ప్టీడరు.

మద్రాసు అందు నదరక మరాటా

రైల్వేకంపెనీ లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇక్ కార్పొరేటు చేయబడినది)

నోటీసు

1928 సం. జూలై నెల 4 వ తేదీన అటుపిమ్మటి దినములలో ఆక్టోబరు స్టోడిఫోర్డ్ ఉదయం 8 గంటల లగా యతు, యాదిగన నమోదుపరచిన పనికిరాని వస్తువులను బహిరంగ ఏలం జేయుదురు. పాతపనములు, డబ్బాలు, వి. టాంకులు స్టీలు, బారలు, డబ్బాలు, డ్రమ్ములు, గడియారములు, చెద్య సంబంధమైన పనిముట్లు, రంగుపీసాలు, సిమెంటుపీసాలు, వ్రావకం బాడీలు, వివిధ సైబల్ సి. వి. గొట్టములు, డిక్ డిడ్

ప్లాంక్ టైప్ రైలులు, ఫెర్ బిక్కులు, కాన్ గార్డు, ఎల్క్వికర్ స్టోర్స్ వగైరాలు రొట్టె చెల్లించినవారలు మాత్రము పొందవలెను.

ఏలంవస్తువుల అమ్మబారితోలు, వరకులు వగైరాలు, తదితర వివరములు, యం. యం. యం. రైల్వే కంపెనీ లిమిటెడ్ ఆఫీస్ కంట్రోలరు ఆఫ్ స్టోక్సునవ్వకుండి పొందవలెను. పాటదార్లకు ఉచితముగా ప్యాసు లివ్వబడవు.

సి. జి. డబ్ల్యూ. కార్వర్

ఆఫీస్ కంట్రోలరు ఆఫ్ స్టోక్సు.

4848

భార్యలీనత్యాగహ విషయమేమి?

ఈ విషయము సరిగా తెలియుట లేదని చాలమంది వ్రాయుటచే అతినంగ్రహముగా నిది వ్రాయబడినది. దీనిని గూర్చి సవిస్తరముగా నీ పత్రికలో మొదటినుండియు ప్రకటింపబడుచునే యున్నది. కాని వానిని సరిగా చదువుటకు తీరుబడిలేనివారు యీ నంగ్రహచరిత్రను చదివినచో విషయమును బాగుగా గ్రహింపగలుగుదురు. సత్యాగ్రహ మొనరించుచున్నవారికి సహాయము చేయదలచువానికిది చాల ఉపయోగకరము. ఇప్పుడు భార్యలీనత్యాగహ రులై కష్టముల ననుభవించుచున్నందున దేశీయులకు వారిపట్ల సభిమానము చాల హెచ్చుచున్నది. కాన నీనంగ్రహ చరిత్రను ప్రకటించుటవనరమే యగును (మో. క. గాంధీ)

భూమిలను మరల సెటిలు మొంటుచేయఁ జేయుచుండ బిట్టిల కొన్ని యెండ్లలోని ప్రభుత్వమువారు ప్రజాభిప్రాయమును శాసనసంఘముల తీర్మానములను గూడ తృటికరింపజారంభించిరి. "భూమి శిస్తును హెచ్చించు విషయమునుగూర్చియుక చట్టము చేయబడుట అనవరత" అని సార్వమొంటు సంయక్త సంఘమువారు నూచించియుండిరి. "సెటిలు మొంటులను శాసనసభల తీర్మానముల ద్వారా శిస్తులను యెక్కువగా పెట్టవలెను" అని యిచ్చించుటకు ప్రభుత్వమును బలపరచుట సెటిలు మొంటు చేయగూడదు. కొత్తగా శిస్తుల హెచ్చింపబడుచున్న అను తీర్మానము 1924 మార్చిలో బొంబాయి శాసనసభలో మిక్కిలి హెచ్చుమందచే నామోదించబడినది. దీనిని ముఖ్యమంత్రి ప్రకారముక సంఘమును (లాండు రివిన్యూ ఆఫీసు మొంటు కమిటీ) నియమించిరిగాని అంతవరకు సెటిలు మొంటు చేయగూడదను సూచనను తృటికరించి ఒకటి రెండు నోటిగా చాల తాళూకాలలో సెటిలు మొంటు చేయవలెననుచుండిరి. ఈలోగా ఉపసంఘమువారు నివేదించు ప్రకటించిరి. "1924 మార్చిలో నామోదించబడిన తీర్మానము ప్రకారము ఉపసంఘమువారు నివేదించినట్లుగా చట్టమును చేయుట 15-8-24 రుదాతా హెచ్చింపబడిన శిస్తులను యెక్కువగా చేయగూడదని యొక్కల కాజ్ఞాపించినది. అను తీర్మానము 27 మార్చిలో మరల సర్వోచిత సంభాషించుచే బొంబాయి శాసనసభలో నామోదించబడినది. అదిగా నోటి తీర్మాన ముపరీక్షించబడినది. అది దానిని శాసనసభవారికను పరిష్కరింప యీ లేదుగానిలోగా దొరకను బట్టులను హెచ్చించు పనియాలేదు. ఈ చట్టము దొరకను బట్టులను హెచ్చించు తాళూకాలు చాలగలవు. వానిలో భార్యలీనత్యాగహ చట్టము హెచ్చించుట కిదియొక ప్రధానముగా నున్నది.

కొత్త భార్యలీనత్యాగహ సెటిలు మొంటును జనుకకు గాదు తయారుచేసి అనుసంధాన 1925 నవంబరులో పంపించెను. 100 కి 80 వంతున హెచ్చింపబడినది జనుకకుగాను నూచించిరి. దానికి సెటిలు మొంటు కమిషన్ నరు అందర్నకుగా రంగీకరింపలేదు. 100కి 29 వంతున హెచ్చించవలెనని ఆతడు నూచించెను. దొరకనుబా రియెండునుబా రులగుడ తిరప్పించి 100కి 22 వంతున పరిష్కరించిరి. జనుక తాళూకాలను 5,14,762 రూపాయలు చెల్లవలసియుండెను. ఇప్పుడు 6,20,000 చెల్లవలసివచ్చెను.

భార్యలీనత్యాగహ వ్యవసాయదారులు దీనిని తేలికపని పన్నులిదివరకే చాల హెచ్చుగానున్నదిగాని మరల హెచ్చింపగూడదనిరి. మొదట 5 యకరములవరకును భూమిగలవారు 10879 మందియును 6-25 కలవారు 5986 గురును 25-100 కలవారు 829 గురును 101-500 కలవారు 40 మందియును కలరు.

మొత్తముగా హెచ్చుమొత్తం 20 యకరములకుంటే సెటిలు హెచ్చుభూమి లేదు. కాన చాలమంది స్వయంకాశ వ్యవసాయము చేయుచున్నారు. అంతకుంటే చాల హెచ్చు భూమి కలవారు యింకలకు కవులు కిచ్చుచున్నారు. 16815 మంది 127045 యకరముల సాగుబడి చేయుచున్నారు. దామూను నొక్కొకడు రియకరముల భూమి గుర్తుచున్నారు. తక్కిన 869 మంది గొప్ప భూస్వాములు సమగ్ర విండుచున్న శిస్తుల ప్రకారము యీ 16815 మందికి శిస్తుల యెక్కువగా వ్రాయవలెను. లాండు రివిన్యూ కోడు 107-వ సెక్షన్ ప్రకారము 16815 మంది భూముల ధరలను లాభమును బట్టియే శిస్తును నిర్ణయింపవలెను. "ఉద్యోగులు నిర్ణయించిన భూముల ధరలను వారి రివ్యూ వల్లిననీయుట చాల తగ్గి యున్నది. వాదనలకి అధర గురిత యున్న వనకొనియు 5 యకర

NEW EDITION REVISED AND ENLARGED ENGLISH-TELUGU POCKET DICTIONARY

By Late PROF. P. SANKARANARAYANA M.A., M.R.A.S.,

ఇంగ్లీషు-తెలుగు పాకెట్ నిఘంటు

ప్రాఫెసర్ పి. శంకరానారాయణ ఎం. ఏ. ఎం. ఆర్. ఏ. ఎస్. గారిచే రచించ బడినది.

Copies can be had of:-P. RAJAGOPALA ROW,

No. 29, Strotten Muthia Mudaly Street, G.T., MADRAS.

And from all leading Book-sellers in the Presidency.

మల భూమి గలవానికి శిస్తును హెచ్చించుటకు తగినంతలాభ మొందవలయును రాదు. మేము దీనిని రుజువు చేసెదము. 100 కి 50 వంతున లాభమువచ్చునని అంగీకరించినను గూడ శిస్తును హెచ్చింపవలెను 100కి 25 వంతుననే లాభము వచ్చునని అంగీకరించినచో యిప్పుడున్న పన్నులను గూడ తగ్గించవలసి యుండును" అని వ్యవసాయదారులు తెలుపుచున్నారు.

సెటిలు మొంటు అధికరణ జనుకకుగాదు సరిగా విచారణ చేయలేదు. వ్యవసాయదారులు తమ అభిప్రాయమును తెలుపుట కెట్టి అవకాశము నియ్యలేదు. అతడు శ్రద్ధగా సర్వేచేసెను. మొట్టొకటాయములై ధరకట్టి 100 కి 80 వంతున హెచ్చించవలెనని ప్రాసెసు కావున అది నిజమైనదిగాదు. మరియొక సెటిలు మొంటు అధికరణ అందర్నకుగాదు ప్రజాప్రతిభల చెప్పినవలెనని శ్రద్ధగా విచారణ జనుకకుగాదు మొట్టొకటాయములై ధరకట్టుట చాల పొడవైనది. అది గొప్ప అక్రమము అని అందర్నకుగాదు ప్రాసెసు ఆ కారణమున మరల సర్వే జనుకకు వ్రాయమె యందగూ అందర్నకుగాదు దొరికినది వారి పట్ల వ్రాయలేదు. అతడు శిస్తులపట్టి చూచవలెను చేసెను. అటుల సెటిలు మొంటు చేయగూడదని ఉన్నత ప్రభుత్వాధికారులలోని ఒకరునుండి అతనికి వియుక్తముగా ఆ లేఖలు సరిగా తనిఖీ చేయబడినవిగాను ఆ తేలికపనిగా జనుకకుగాదు సరిగా విచారణ చేయవలెనని అందర్నకుగాదు సెటిలు మొంటు నూన్యాయము వినవలెనని సూచనలు చేసి ఒక్కొక్కరులనుబట్టియే పన్నులను హెచ్చించగూడదు. మరి ఒక్కొక్క విషయములనుగూడ అలోచించవలెనని సూచనలలో నున్నది. శిస్తుల తక్కువగా సరిగా పరిశీలించబడినవియు. ఆ శిస్తులను పకారము హెచ్చించుచుండి శిస్తులు చెల్లువలెనని సూచనలతో శిస్తులపై శాధారణపడెను. లేచిన సెటిలు లాభార పడదనిగాని సుప్రముగానున్నది శిస్తులయ్యవలెనని సూచనలతో శిస్తులపై శాధారణపడెను. అందర్నకుగాదు సెటిలు మొంటు అందర్నకుగాదు అందర్నకుగాదు రా తేలికపనిగాని వ్యవసాయము చేసిన భూస్వాములకు సెటిలు మొంటు భూమిలో పగలు భూమియున్నది హెచ్చించుచున్నది అందర్నకుగాదు రభిప్రాయపడిరి. 7 ఏండ్ల తక్కువ (42928 యకరములు) ఒక సెటిలు తక్కువ అందర్నకుగాదు సాధారణముగా జనుకకుగాదు సరిగా విచారణచేయు లేదుగాని 28995 యకరముల వ్యవసాయము చేయుచున్న భూమిలనున్నది అదేగా మొత్తము 100.కి 18 వంతున హెచ్చించి అతడు నూచించెను. ఇది చాలవలెనని జనుక కావున వీరికి 8 ఏండ్లమునుగూడ పరిష్కరింప కావు. కావున దొరకనుబాదు 100-కి 22 వంతున నిర్ణయించుట అక్రమము. అని వ్యవసాయదారులు తెలుపుచున్నారు.

1. ఈ హెచ్చు శిస్తును నిర్ణయించవలెను.
2. మరల విచారణచేయుటకు నిష్పాక్షికమున స్వతంత్ర సంఘమును నియమించవలెను. అంతవరకును శిస్తుల చెల్లింపగూడదు అని భార్యలీనత్యాగహ సత్యాగ్రహము ప్రారంభించిరవారు (ప్రమాణము చేసిరి. ఎం. యండియా 14-8-28)

గోపబంధు దాసుగారు గతించుట

రూ 50,000 అస్తి మతమునకై దానముజేయుట కలకత్తా, జూన్ 18-వరకు గోపబంధు దాసుగారు తమ సత్యాగ్రహ క్రమమునందు నిన్నును రాత్రి 7-30 గం. వని పోయినట్లు సాక్షి గోపాలునార కల్గియున్నది. గర్భ మార్చి నెలలో లాహోరులోని తిరిగి వచ్చుచున్నపుడు వీరికి ప్రేమాయకుజ్వరము వచ్చెను. బాగయ్యేక. కలకత్తాలో ఒరియా కార్మికుల సంస్థలగుర్చి పనిచేయబోయి తిరిగి వచ్చినవరకు ప్రేమాయకుడి రిగించెను. చివరకు ప్రాణములు గోల్పోయెను. వీరి కింపును కుమార్తెలు గలరు. వీరు నడవించుచున్న పత్రిక "సమాజ్" ముద్రణాలయము ప్రజాసేవక సమితివారి కొసంగిరి. దానికి వీరు ఉపాధ్యక్షులుగ నుండిరి. వీరి అస్తి రూ 50000 మతవిషయము కార్యములప వినియోగించ ఒకట్రుప్పై నేర్వరదిరి. (ప్రీ. వెంక.)

పెరంబూరు అరుంధతి నేవకనభ

సైమనుకమిషను

10-9-28 యారోజనందు అరుంధతి నేవకనభవారి వలన శ్రీమంత్రి పి. ఆర్. గోవిందుస్వామిగారి అధ్యక్షత క్రింద సైమను కమిషను వారికి కొన్ని మొమారాండముల తయారు అయిన తోడనే నాటికంపేర్కొని మరివారికి కావలసిన వలె కార్యములకు తోడ్పడ వలెననిన్ని, గౌరవశీలర్ కమిషనర్ శ్రీమంత్రి నేటర్ దొరవారు మనసభకు కావలసినంత పర్యాయం చేతురని యాసభవారు దొరవారిని కొనియూడుచు సభ ముగింపుజేసిరి. పి. ఆదిమూలం.

అరుంధతి నేవకనభవారి పంచాయతీకోర్టు తీర్పు

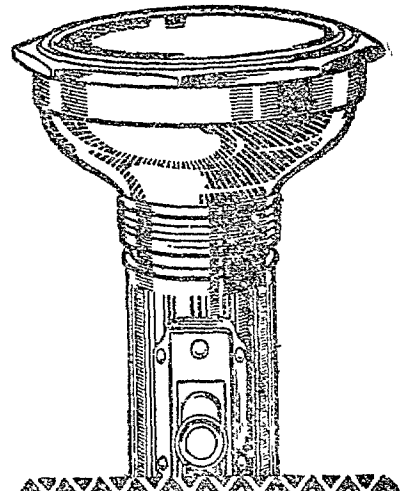
12-6-28 యారోజనందు అరుంధతి నేవకనభవారి వలన అరుంధతి మహాభక్త ప్రభుమౌళి కె. రి. మ-రా-శ్రీయం. వీరస్వామిగారికిన్ని నేవకనభ ప్రెజ్డెంట్ మురారీశ్రీ పి. పాస్చుయ్యగారికి కలిగిన సుసహాయములపై శ్రీశ్రీశ్రీ నేవకనభ కార్యదర్శులకు మొరెల్లెగా యాసభవారు యాసభల ప్రాశ్నోర్తుకి నానివ్వక యుగవరకు అనందజీవి తీర్పు జేప్పిరి.

14-6-28 యారోజనందు అరుంధతి నేవకనభవారు శ్రీమంత్రి పి. ఆర్. గోవిందుస్వామిగారి అధ్యక్షత క్రింద మ-రా-శ్రీ. వీ యొర్ వ్యూహము మదవతి కాలయ్య అను పొదకు తిరుగుటకు రూ 100 0-0 యిచ్చియుండిరి.

నాటిక జుడి రూ 80-0-0 అయివుండిన్ని ప్రె కాలయ్యవారు బహుబీదల నిమిత్తము నడ్డి తోపుడుచేయించి అసలు యిచ్చే యిచ్చు తీర్మానించిరి

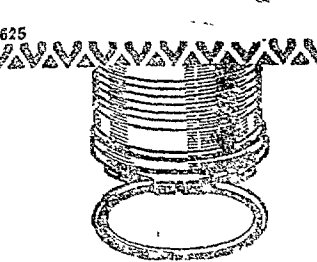
అరుంధతి నేవకనభవారి పర్యటనము

15-6-28 యారోజనందు అరుంధతి నేవకనభవారు ముద్రానుండి మధుర, తిలవూరు, తిలవూరుపల్లి, కుంభకోణం, పరింగిపేట యింకాకొన్ని గ్రామములు ప్రచారములు సల్పి బోవుచున్నారు. పి. ఆర్. గోవిందుస్వామి.

మాకు ఇట్లున్నట్లు క్లెయిమ్ ఎవరెడీ ఫ్లాష్ లైట్ ను పంపు తీసుకోని చెప్పుడు. ఎల్లప్పుడు చాల ఉపయోగపడును. మీది మీ ఎంకౌమును గురించి దాని మీద అభ్యుపదించువు.

AMERICAN EVEREADY ఫ్లాష్ లైటు, బ్యాటరీలు చాల ఎంకౌములకు వున్నవి.

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1928 సం॥ జూన్ 19-వ తేది మంగళవారము

1. ధాన్యములు

వియ్యముబస్తాలు		
మసూమ తెనాలిని ,, వత్త42 కలరి	రు 18 0 0	14 0 0
నెల్లూరిని ,, డిటో	,, 14 4 0	15 0 0
ధిల్లి ,, డిటో	,, 15 0 0	17 0 0
రాగులు త. 164 బస్తా 1-కి	,, 11 0 0	12 0 0
సువ్వులు ,,	,, 18 0 0	22 0 0

2. ధాన్యమువస్తువులు

కండులు బస్తా 1-కి ర 305	,, 15 0 0	16 0 0
చెనగలు ,, డిటో	,, 12 14 0	13 8 0
చెనలు ,, డిటో	,, 14 0 0	16 8 0
పినుములు ,, డిటో	,, 14 0 0	17 0 0
తొలపలు ,, ర 195	,, 11 0 0	11 8 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులునూనె తా 1-కి	,, 145 0 0	150 0 0
నెయ్యము 1-కి	,, 14 0 0	21 0 0
మిషకా చేరు సెనగపప్పు తా 1-కి	,, 50 0 0	52 0 0
చేతితోకొట్టిన ,,	,, 48 0 0	46 0 0

తేదీ సెనగనూనెగానగ తా 1-కి రు 112-0 మిషకా నూనె 107

అనుచును తా 1-కి 106 0 0 108 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయవనుపు తా 1-కి	120 0 0	125 0 0
మారవనుపు ,,	95 0 0	100 0 0
మిరపకాయలు(గుంటూరుది) తా 1-కి	77 0 0	84 0 0
దనియాలు ,, తా 1-కి	91 0 0	105 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ములుగు 1-కి	రు 40,45	
కాశా పిప్పాయకట్టు ,,	,, 50,55	
కెల్లము తా 1-కి	రు 28 0 0	50 0 0
అప్పాచక్కర బస్తా 1-కి	,, 29 9 0	29 15 0
చింతపండు తా 1-కి	,, 28 0 0	60 0 0

5. ఇనుము

పట్టారకం తా 1-కి	,, 29 0 0	81 0 0
చురం ,,	,, 24 0 0	80 0 0
రత్నంబు ,,	,, 28 0 0	80 0 0

6. నూలు

సెం 20 తేన్ని సెంహం యాటి	రు 7 14 0	
సెం 8 ,, కట్టారి	,, 4 9 0	
సెం 24 ,, లాకి	,, 6 0 0	
సెం 20 1/2 రెట్టెస్త్రీలు	,, 7 2 0	
సెం 40 జమ్మరు, 10 పా	,, 11 4 0	
సెం 44 సాండా	,, 5 11 0	
సెం 40 రాడి	,, 9 15 0	
సెం 4 తేన్ని మసీదు	,, 4 8 0	

7. దూది

బోండానెట్టు బాడవ 1-కి	రు 886 0 0	
-----------------------	------------	--

8. లోహములు

వండి 100 తులం 1-కి	రు 68 12 0 0	94 0 0
బంగారు తులం 1-కి	,, 21 0 0	21 2 0
పవరస 1-కి		18 7 6
ఇత్తడి తా 1-కి	,, 280 0 0	284 0 0
తాగి తా 1-కి	,, 268 0 0	270 0 0

9. గులు

శేలు స్పిట్టలండు అలివరయికా సెంహం

పీపా 1-గ్రేడ్ 20 కి రు 62 0 0		
,, నీలిరవ, 1 రతి	1 12 0	
,, 14 రతులు	1 11 6	
,, 28 రతులు	1 11 0	
,, 56 రతులు	1 10 6	
,, 1 అందకు	1 10 0	

దేక్కలు పాన్లుస్కాల్ లెట్ అనగా (బరిగి రెడ్డు) 8 8 0

కాంగో 8, 8 1 0 6

వదిగా 4 1 2 0

ముతుమతీ వివాహము

మేనెల 20 బుధవారంనాడు శ్రీకాంపెన్ల సుబ్బారాయ శాస్త్రిలవారు ప్రాసనదాసికి జవాబు.

1. అయ్యో, కృతయాగధర్మము తిట్టాటకాదు. అదిపురుషార్థమేకాదు. ధర్మమను నెల్లదీండుట పురుషార్థమే. అసభ్యవాదమునకు మిఠింపిస్తే దుష్క్రమించుట శాస్త్రమేకాదు.

2. మివాగ్గనసారాంశములు ఇవి.

1. సమావేశము కర్పాంతరము గాని వివాహంగమకాదు. శేషమామముతో వివాహము పూర్తికాదు. అనిమివాగ్గన 82 పంకిలో.

దీనికి శాసనాధానము: చతురీ సమావేశము వివాహంగము కాదంటే గర్భాధానాది కృత్యానాన క్రియలలో నెందులో చేరును? గర్భాధాన పుంసవన సీమంతోన్నయన్న వారకర్మముక రవాన్న ప్రాణన చాలోపనయన చత్వారి వేదవ్రతాని స్నానం సమాధర్మవారితీ సంయోగః పంచాసాం యజ్ఞాశాం అనుమానం ..... ఇతిపప్రసోమంసాః" ఇత్యేలేచత్వారికేత్యేం స్మారాః అనిగౌతమీదు నలై సంస్కారములు చెప్పినాడు. అందులో సమావేశము చేసినా నంతర్వాసము చెప్పినాడు? లేకస్వతంత్రముగా? మిగ నర్థయించితేకాని మివాదము నిలవదు. నామరీతునలదిన్నీ వివాహంగమే అని కారణమేమంటే సమావేశం వధ్వాసహ మైధుసార్థంశయనం అని నుదర్శనము వినరించునపుడు వధూశ్చ బ్రహ్మచర్యోగించినాడు

దక్షిణదేశ ప్రతులలో ముతుసమావేశము చేయునపుడు "వివాహ సమావేశం ముతుసమావేశంవ కరిష్యే" అనినకల్పము ప్రాసయిస్తారు చూడండి దీనివల్లకూడా వివాహంగమే. ఆప స్తంబుడు సూత్రములలో వివాహాక్రమము వ్రాయుచు ముగించకనే "శేషం సమావేశనే జపేత్" అని జపము విధించి అభివంశ్రయము విధించి ముతుసమావేశము విధించినాడు. ఇదిగ ర్భాధానంగమా వివాహంగమా? కర్పాంతరమా? మిరన్నజపము కర్పాంతరమకాదు 40 కర్మలలో చేదీకాదు గనుక మరుగీ శేష మామముతోనే వివాహము పూర్తియైతే ప్రజాప త్రిస్త్రీయా..... అనందం తస్యాగ్నే భాజయేనాహుం "అనే వివాహముతర్వాత "ఇహ" అంటే వివాహకర్మతే" అ తిభావ్యకారణేట్లు వ్యాఖ్యానించినా దు? సప్తమిశేమి అర్థమే? ఇవాహకర్మలో ఆ సంద మెచటగలదు?

ఇక తై మినిస్వప్నంలో "ఉర్వంతిరాత్రాత్సంభవః" అని తిరాత్రవ్రతాన న్నామంచే మైధునము విధించినాడు. శేషమామం దాని కంగము అసకతప్పదు. తిరాత్రవ్రతంతో వివాహము పూర్తికాదు కదా? సంభవముతోపూరి సంభవము సమావేశముక ఒకటే దానిపూర్వంగము శేషమామము. వారద త్తలో సమావేశంతు అస్మిన్నే వాచరలాత్రే నియమేనభవతి అన్నాడు. కొందఱు మతోకరినమున నైశా సమావేశము చేయవచ్చునన్నాడు. కాని సమావేశముతో గాని పూర్ణ వివాహము కాదు.

మరియు మహస్వప్నిలో అన్యతా ముతుకాతన మంత్ర సంస్కార కృత్వతే: అని అన్యకుసంస్కారమునల్ల పతిత్వము వస్తువన్నాడు. అప్పుడు పదము ముతుభిన్న ముతునాద్యత్వము చెప్పుక. ముతుపదము మైధునయోగ్యతను సూచించును అమైధునము వివాహసమావేశమే. పతిత్వము ఇందువిధేయము. వివాహముతోనే పతిత్వసిద్ధి చెప్పవలెనుగాని కర్పాంతరముతో పతిత్వసిద్ధి చెప్పరాదు.

2 రెండవసారాంశము ఆరోహోయ మిత్యాదిమంత్రజపమే సమావేశసంస్కారము గాని సంభోగము కాదు. అని 45, 51, 52, 53, 54, పంతులలో మీ అభిప్రాయము కనబడుచున్నది.

అందుకు శాసనాధానము జపమాత్రము కాదు. సమావేశనే జపే తన్నచోట వ్యాఖ్యానము "సమావేశనకాలే" అని ఉన్నది. సమావేశనమని ఒకక్రియనుచెప్పి అప్పుడుజపమువిధించినాడేకాని శేషజపముకాదు. ఆరోహోయ మంత్రము వరుడు జపించుట ఒకపక్షము. మతెనలై గా అభిమంత్రించుట మతోకమక్షము. ఉభయపక్షములలో నెరుడే సమావేశసంస్కారము చేయువాడు. మంత్రపఠనమే సమావేశసమంటే అదిఇతర కర్మము గారాదు. వధువును ఇతరుడు సంస్కరించ వచ్చువాకా న్నముగా విచారింపుడు. మనువచనములో మంత్రసంస్కారమంటే ఆరోహోయ మంత్రజప తదభిమంత్రిజాన్యతర పూర్వక సమావేశ సంస్కారమే చెప్పవలెను. ముతుపద స్వారస్యము నల్ల చూడండి. ఆప స్తంబులాత్ర భావ్యం వ్రాయగచంద్రిక శేషమామ నస్తరం పుణ్యాహంవకృతా త్తత్రాత్ర్యం అన్యస్యాం వా పత్వ్యం సంభోగతమాయాం ఉపలిప్రగంధపుష్పవాసిలేం ఘృతదీపదీపితం సాస్తరణతల్పపతం గహం పత్న్యా సమాప్రసక్తసమావేశం కరిష్య ఇతిపంకల్య ఆరోహోయమిత్యాది దేశమృణునోశిన ఇత్యంతం జపిత్యాయాసంభిశేవో అనిఉన్నది. జపమాత్రమేకాదు. సమావేశము చెప్పినాడు. "అజాకవ్యంజనా తోమ్నా నతయా సహసంభిశే" అనువా

టనువలె సంవేశపదమునకు పైధునారము చెప్పక తీరదు.

3 సారాంశము కన్యకకు సప్తపదితో పితృగోత్రని పృతియయి భర్తృగోత్రమున ప్రవేశము కలుగును. అని.

దీనికి శాసనాధానము "అట్టుకాదు. చతురీకర్పానస్తరమే భర్తృగోత్రప్రాప్తి చూడండి. గోవిలగృహ్యం తర్కాలం కారవ్యాఖ్య 308 వ పుటనుదల.

కొన్ని కాలితాలు సప్తపది అయి జలంధరీదర్శనముచేసి వధువు వజనము ననుష్ఠరించవలెను. అనిచెప్పి అచట పితృగోత్రముతోనే సమస్కారము చెప్పినాడు. గ్రంథము విఫలముగా నున్నది. చతురీకర్పతోగాని భర్తృగోత్రోక్యము కాదు.

5. సప్తకమంటే ఇది రజస్వల రాకమునపు చేయు నది అనిన్నీ గృహ్యకారులు చెప్పినారనిన్నీ మిఠింబాదు. ఏగృహ్యకారులన్నాడు. రజస్వలా కాకమునపు పత్నీ సమాగమము ప్రహృహత్వాపాతికతల్ల మం "ప్రాగ్రజోద్యతాత్వత్వీం నేయాద్వత్వా పతిత్వధః వ్యర్థికారేణ కుక్రస్య బ్రహ్మహత్యామ వాప్నుయా" త్తని నిర్ణయసింధు. ధర్మసింధు గ్రంథమునకు గతియేమి?

శంకసంహితలో—గర్భవృక్షుల్లతాజ్ఞానే నిషేధం వరి కీర్తితః తతస్థు స్తందనాత్కార్యం సవనంతు విచక్షణైః "అని ఉన్నది. దీనిని బట్టి ముతుసమావేశముచేసేసమయం చేసిన వివాహసమావేశము వధూవర సంస్కారముకాకమే అగుటచేత తిరిగి గర్భవృక్షత కలుగగానే గర్భసంస్కారము చేరేచేయవలెను. అది నిషేధము. ఈవిషయమున వ్యోతిషుల్లు భిన్నాభిప్రాయాలు. వారుకూడా రజోదర్శనపూర్వము నిషేధ మనలేదు.

16 దినములు ముతుకాలము చాటినతరువాత చేసినపత్నీ ప్రథమసమావేశము నిషేధమనియు 16 దినములలో చేయునది గర్భాధాన మనియు వాదించును. శాంతముగా విచారిం చండి. కనుక రజస్వలా కాకమునపు సమావేశము దుష్టము అకాస్త్రీయము. ఈవా ము ముగిసినపిమ్మట కాసినకల్ప భావ్యము విచారింతము అందు గమనించవలసినది ఒక్కొక్కయము. కన్యాత్వనిస్పత్తి యెప్పటికన్నా అతితక్కినది రిదనాత విచారిం తము. ఎవరికయినంత అర్థము వారికవుతుంది. ముఖ్యాంశము శేలసన్ధ్యి.

బంతుపల్లె మల్లయ్యశాస్త్రి.

కావ్యతీర్థ,
పర్లాకేవిడి.

ఆంధ్రరాష్ట్రీయ అర్చకమహాజనసభ,
హిన్నూరు

ఈనెల 21, 22 తేదీలయందు జరగగలన్న యామహాసభకు, అధ్యక్షులుగా నుండటకు అప్పురలూరు సంస్కృత కళాశాల ప్రధాన అచార్యులవారు గీర్వాణాంధ్ర ఆంగ్లము విద్యాధి ర్శులును అనుబ్రహ్మశ్రీ విద్యాకా నాగలింగం వెంకటేశ్వర శాస్త్రిలవారు దయతో ఆంగీకరించిరి. కర్నాటక ద్రవిడరాష్ట్ర ములనుండియు నుత్తరదీప్త వందీతులు పలువు రకుదెంచెదరు. పలుమండలవాసులలో చాలామంది ఆహ్వానములు చేరక యుండవచ్చును. యాఆహ్వానమును చిత్రిగించి అర్చక స్వామీ లందరు దయచేయ ప్రార్థన.

చావలి బాలసుందరరావు

కీర్తిశేషులైవ శ్రీదాపులూరి సుబ్బారాయు
చౌదరిగారు, ఇంటూరు.

శ్రీయత దాపులూరి సుబ్బారాయు చౌదరి గారు 14వ తేదీ రాత్రి స్వర్ణమలైకిని తెలియజేయుట కంతయు చింతిల్లుచున్నాను. శ్రీసుబ్బారాయు చౌదరి గారు ఇంటూరు గ్రామములో పలుకుబడి గల పెద్దరాయకు. స్వర్ణవక్ష లేక గ్రామవాసులెల్లరు వారిశేషమునెంబ కృతాన వాటికకు నెల్లరినన, వారి పలుకుబడి, సుస్పృహయను తెలియనగు. స్వర్ణయోజనమునలన కుటుంబమును వృద్ధిపఱచుట యటుండ, గ్రామవాసులకు ఆందు ముఖ్యముగా పంచములకు అండయైయుండి తోడ్పడుచుండిరి. వారిమరణము ముఖ్యముగా పేదలకు, పంచములకు దీనితోటని చెప్పవచ్చును. వారి ఆత్మకు కాంతి గలుగునాక యని కోరెదను.

జంపాల సాంబయ్య.

ప్రశ్న
భవిష్యత్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు జరులు ప్రాయుటకు రు 1-0-0 పై ప్రతిప్రశ్నకు 0-4-0 ప్రశ్న ప్రాయుకాలమును తెలపవలెను. గాంధీ జ్యోతిషనిలయం, తిరుత్తణి.

గోపాలకృష్ణయ్యగారు

ప్రాశస్త్య రంగనాయకులుగారు [ఆశుభర్షణ]

శ్రీ గోపాలకృష్ణయ్యగారు నిర్యాణము జెందినారన్న వార్త విని హృదయావేదన మొందుచున్నాను. ఆయన తనవీరయు ధీమతు జరుపుకొన్న బహుపురములో వాహ్యులమొనగు నప్పుడు శ్రీ నింగుడునందుండి ఆంధ్రవైదికద్వారా వినుచు ఉచ్చాసముండెడివాడను. వారిని ప్రధమపరికినికొనుభాగ్యము నుజ్జూరునకు వారు వెళ్ళుకొన్నప్పుడుకలెను. అనర్థశయగ సారస్వతముతవిషయములగుర్చి వారుమ్మ దుబునుని చాలజంతు బొందిరిని. అచ్చునిరెనుపండ్లను దాళిధీశతకపు పద్యమునకు పోతి న్ను కవితిమగు సప్తమ స్కంధములోని పద్యమునకు పోల్చితూ చి పోతన్నను: లుని పారవేయవారి సాహసము పొండిత్యము పో తన్నును (వేడిమి నా కాళ్ళ రక్తము కలిగించెను. "తప్పనిపరిగా రీపు రామనగరునకు రావలయును. నీతో చాలాని మయములు చర్చింపవలసియున్నది. నీలోకంత సత్రా కల దని తెలియుచున్నది" అని నన్ను సత్కరింపుచుమ్మలాడెను. కాని వారిపొండిత్యము శ్వేతత్రైవిధిపాకడ వాక్పటిమ విమర్శ నా కాళముగాంచి వాళ్ళకుఁగూర్చి నేనే నిగ్గంది ఆలోచనా ప్రవంధమునది శాచిన్ని తనమును వారుబయల్పెట్టువాచేమోయ వ్చుచితి జెంది వారిని మరెన్న జొంటరిగా కలుసుకొనలేదు. వారి రామనగరునకు వెళ్ళలేదు.

రెండవవారు వారిమిత్రులగు శ్రీనరసింహ రావు గారియంట కలిసికొంటిని. పంజాబునకు కేసరియండగా ఆంధ్రులకేల జరికేసరి యండగూడదు? (ప్రకాశం పంతులుగారు మనకు చాలనులేయని నిర్లక్ష్యముగ మాట్లాడిరి. "పాశనకట్టు పల్లికిలే యనుకొంటి. అనాయతనమే గుంటూరు పల్లికులై బ్రతి బహిరంగోత్సవమునందు పంతులుగారిని ఆంధ్రకేసరియని సత్కరించిరి. ఆంధ్రవైదిక, పంతులుగారికికేసరిని చేజిజేసినది. ఆపట్టినుండి యిప్పటివరకు గోపాలకృష్ణయ్యగారికి ఆంధ్రరత్న ము అనుబిరుదు నిజముగా తనకు కావలసినదేనుకలెంపు లేదని యే శాభాసము. ప్రజలకు బిరుదు లంకటాయనకు తమమా కర్ణింపవలసికొందు.

తుదివారు, ఆయనతోబాటు, రాజశంకర్ కళాశాల యందు ప్రాశస్త్య గా నొక శ్లోకుం డిన శ్రీ ప్రాశస్త్య రాధాకృష్ణగారితో బాటు, గుంటూరులో కట్టకొంటిని. అప్పుడు వారు, మాయిద్దరికి, ఇంగ్లీషుపదవితీతై కలహోము లాసగి సత్కార మొనర్చిరి వారి బంధుమిత్ర సత్కార సంపన్నుగూర్చి యెదగో చెప్పగ వింటుంటే కాని, ఆదినువనకు, అద్దాని ననుభవించు నప్పయ్య కలగలేదు. ఎక్కడికారులు, వనదేశమున ఆయనబంధువుల సత్కరించినట్లు, వారికి ముచ్చటగు మాటల జెప్పినట్లు, వారెవరున్నారని రంజింప జేయునట్లు చేయగలరా?

అదినమన, వారిచే గంగింబడిక, రాజకీయ శాయకుల కేతకమునండి ముచ్చటగు, స్వతంత్రపుటలోచనాయతములు, నిర్భయ, నిర్దాక్షిణ్యముతో శాయకుల హృదయముల పరిపూ రులమును కొన్నిపద్యముల జదివి, ప్రాశస్త్యగారిని, నన్ను మరితెలుల శానంజింపజేసిరి. ఆనాయంతమే తనన్నే పీతుడగు ప్రాశస్త్యగారిని, గుంటూరు పొరులకు పరిచయము జేయుదుం డిరి. అందుకు శ్లోకావళియలను యాత్రిత స్వరూపి నోటినుండి యేడివచ్చునా యనుకొనుచుండిరి. గోపాలకృష్ణయ్యగారు టై యూచిరి. చిరునవ్వు నవ్విరి. సొపుగ చేతివై, రెండువేళ్లను జేర్చిరి. చల్లగా ఈదినము నుదినము. ఆమెకా అధ్యక్షత నహించినది. ఇండియా యువనృసింహుడున్నది యనిరి. కేల కొలది యా ప్రజలు, ఆరిపోయినదే యనుకొనువారందరు లేదు లేదు. వ్యోతి కలడు, కలదని విర్రవీగి, ఉత్సాహ మొంది, నిమిషములకొలది తనయత్నమొందిరి.

సూచనలు

శ్రీ గోపాలకృష్ణుని రాజకీయచరిత్రకంటే, ఆయన చేసిన సంభాషణలు, ఉపన్యాసములు, వ్రాసినవ్యాసములు, ఇచ్చు తరములవారి కమితములు. వారి సంభాషణలు రత్నములు వారి యుపన్యాసములు, ద్రౌపదికవియొక్క రాజకీయపు వ్రాతలవలె, మనభావ కలంకారములు. వారి వ్యాసములు చిరుతొగమునందు, తిట్టకవికి సమపురజెప్పును. వానినన్నిటికేజేర్చి ముద్రించి, ఆంధ్రులకొనంగుటపాడి కొరదా దెబ్బలు, శతకములు, తిట్లు, భూమిలు, అన్నియు, అమూ ల్యములు. రాజకీయరంగము కృష్ణుని గోల్పోయినను, ఆంధ్ర భాషామతల్లికిగూడ శాశ్వతము కల్గించుట పాడిగాదు. ఆయన తత్వము, చతుర్ముఖి, భాషాపొండిత్యము, రాజకీయ విమర్శన జ్ఞానము, సాంఘిక తత్వవిచారము అన్నియు "మాకు కావలె"నని అనుకుట ప్రతి యాంధ్రుని ధర్మము.

* * * *

ఆంధ్రరత్న దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు 10-8-28 తేదీయందు పరమపదవి నొందిరమారు ర వి'నతోడనే హృదయమంతయు వేదనాపూరితమైనది. గోపాలకృష్ణయ్యగారు అసహాయోద్యమము విస్తరించుచుండఁగా నీరాలపేరాల నీరాల నాయకుడై ప్రజలు తమగృహములను ఆన్వలను ఆస్తియునీడి యూరులైలు కాపురముఁ గల్గునటులజేసి తమపట్టుదలయు సద్గమముయొక్క ఘనతయు జేతనంతటకు చాటిరి. అసహాయోద్యమది నమలలో నొక శాడు నేను వారినిదర్శించి కనపడెనయొక్క దుస్థితియు వారిని సంస్కరించు మార్గములను ప్రస్తుతముచేయ వలసినకర్తవ్యమును గాంధీవహత్యనతో ముచ్చటించవలయున ను నాకు గలశోకింకలు వాటికి దెలుపగా వెంటనే యుత్సాహముతో నాయభిప్రాయములతో నేకీభవించి నన్ను గాంధీవహత్య నికి పరిచయముగలిగించిరి. తదనంతరము యాకావంతుల సంస్కరణము కొంతవరకు సాగించినచోత మరలవారిని దర్శింపగా యీసంస్కరణ విట్లు చేసిన లాభములేదనియు ఆందరిని బ్రాహ్మణులగా మార్చితేయ వలయుననియు, అట్టిపరికినాది లోజాలలో నేను బూనుకొనెదననియు ఆయనమున విశం టివారిసహాయము నాకుగావలసియున్నదనియు ఉత్సాహము న తమయందేర్పెట్టును జెల్లడిం ది.

రాజకీయ వాతావరణముందే ఘన త వ్యాపించిన చాలునని సంతసింపక చెల్లాచెల్లె పడియున్న హిందూసంఘము నకంతకు వీదోయొక్క గొప్పసంస్కారమును గలగజేయవలయు నని వారిఘనాశయము అట్టిప్రజనకల్పము నేను అమాయకు రాలగు తనపతీతికమును తనచిన్న కొమరుని విడిచి ఆ సంగతు డైనందుల కాంధ్రానయంతయు విచారమునైనను మనంగ కమానదు. వీరపతనమువలన ఆంధ్రదేశమున కంతటికిని గొప్పన వ్యమచేయలేనది. వీరుబ్రతికియున్నప్పుడు వీరిలోకలు నెరవే ర్చి వీరుతలంచిన రామనగరునందలి శ్రీరామదేవాలయము పరి పూరి జేయించియున్నచో వీరియాత్మ ఎంతసంతసించెడిరో! వీరు జేవాలయమును కట్టించుటలో పంచమము బ్రాహ్మణుల మొదలగు అన్నివర్ణములవారికి ప్రవేశమును గలగజేయవలయు నని వారిదృఢవిశ్వాసము. వారు సత్యపుత్రయొడగా నెలవేర్చ బాలని కొరంతయంతయు దీర్చి వారి యాత్మకు శాంతిగలుగునటు లజేయవలయును. దులేనిదొక్క సముద్రమున ముగిసిన న్న వారి పతీతికమునకు నాసానుభూతిని దెలుపుచు గోపాలకృష్ణయ్య గారి పద్మతాత్మక శాంతిగలుగుగాకయని భగవంతుని ప్రార్థించు చున్నాడు.

హైదరాబాదుతిలకమ్మ.

ఆంధ్రరత్న నిర్యాణము

- గీ|| ఆ దర్శనాతమ ప్రబలకవి ఖ్యాతి హించి సావనలను నీకవతేని | నామనా దించి మ్రొందపులకు స్వాతంత్ర్యంబు | నరయకండ "ఆంధ్రరత్నము" యేగితె | యమరపురికి 1.
గీ|| భారతాంబరార్థగర్భక | జూడలేక మ్రొందపులయొక్కట్టుల నరయలేక స్వర్గలోకముంబులు | జూరగొనగ నగితే "ఆంధ్రరత్నము" | యమరపురికి. 2
క|| చీరాలప్రజలకి"అత్త పోరాడితిపాలకులతో | పోటాపోటికా యేరినా జీజగలిని ధీరజోదార | భారతీయప్రాదా 3
గీ|| భారతీయులము కికి | పరితడిము యపవీరయొక్కట్టుల | కడిబోము రామదండునుఖుంబున | కమకబోము "ఆంధ్రరత్నము" నీకాంతి | గోరు జేము. 4.
గీ|| యమనగరిపరప్రాంతయు | ద్యావనగుల మోక్షు చిగిరింప, గోవులు | మారలెత్తి మురళి వాయింపజేసుగో | పాలబాల "ఆంధ్రరత్న" మ్యుక కొనంగు | నూత్నకాంతి. 5
(శ్రీ)వేణుగోపాల పుస్తక భండారమువారు, జేయూరు, తెనాలితాలూకా)

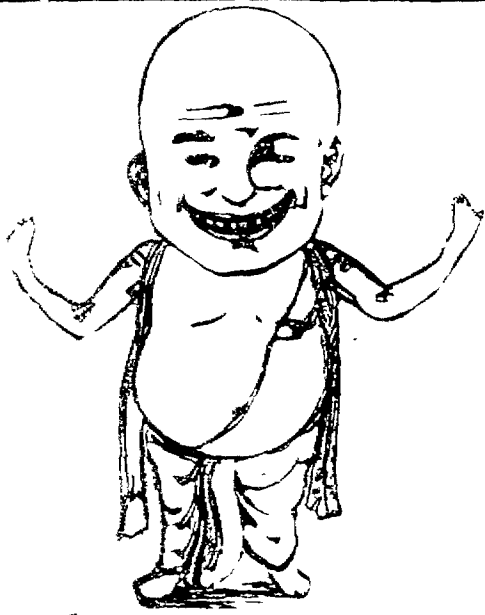
* * * *
కం|| శ్రీహరిన చారితుడు | బాపలి కుధనేత్రు | నర్మ కాస్త్రార్థసాం గోపాండు ఆంధ్రరత్న | గోపాండు వానినాడె గుణగణఖని హ!
కం|| ఏపాపపుణ్యమెఱుగడు | పో, పావన మనుటిలేమి భూపాలనిమా గోపాండు గురరత్నము | నీ పాట్లను జెట్టుకొంటె-నిర్ణయత విధి!
చం|| పరమకండించోపల్లవ సాలిటికల్పకవిద్రుమంబు, ను

శ్రీరవి యోవికానిని వి శేషమగలగుజాలవానికా భరతగు పుత్రకృష్ణమును భగ్యపవిత్రదర్శితము ర్నికా గరుణ యొకింతలేక కల
కాలము నాంధ్రుల దుఃఖపుచ్చి హ! హరి హరి! నీదుపాట్ల నక టా! దిగ్వివిగిత దివ్యకాలమా!
ఆ వె మాయాంధ్రరత్నము-మారామదానుని హస్తరసప్రపుల్ల - భాసమాన మోమా, మే:ధీరు - పొట్టనిడుకొంటినా భూతి గణుని విధి! బుదిలేక.
ఉ|| బోరన యాంధ్రరత్న తుని
ముఖ్యులు దిగ్వివిజెంది కుండ నా మారసమాను డి విభవ
వత్సరజ్యేష్ఠపు కృష్ణవస్త్రుని యారవివాహం. బువను
కృష్ణుండు చెరెరు మోక్షరత్నముకా ద్యాక ఆన్నకృష్ణు:
ఉపతరపల ప్రము నొంద కైగిడికా.
మల్లపాం సుందరరాజు.

- * * * *
గీ|| ఆంధ్ర గీర్వా: హూడాడి సాహిత్యసా, ప్రాజ్యంబు నేతవ రాజర జు, ప్రాచ్య పాశ్చాత్య సంబంధి వేదాంత వా రిధి మధించిన బుధప్రతిభాశుడు, బాధిసాంద్రా క్రొస్తన మూమ్మడియూది, మతపర్యయల గన్న మహి:గుణుడు వివిధ కాగ:కతా, జ్ఞాంసులం బరి
శోధించినట్టి స కువమూర్తి
గీ|| దీక్ష విమవని భారతకళిధిత్తుం దీదచరితుండు గోపాల కృష్ణుడాంధ్ర ధిత్తుకగర్భ రత్నంబు మనల విడిచి దివికింబెనయో, యెట్టి దుస్థితి ఘట్టిల్ల ఎవ్వని మమరవ గి-ప్రయంబు యందు నరరంబుల చిందు నాల్గునాడు
గీ|| ఎవ్వారి మోహాకృతి గాంచి లోకంబు మలు మేలయ నెమ్మేమి విజయ ఎవ్వారి ప్రతిభ దా-ల్ల దీప్తిలయించు న్నెచ్చాచిహంబు నేయుయంబు ఎవ్వని పాగార్వ మెంతే న్నొచ్చుమై ప్రతనాదులను భయప్రాక్షి: గూర్చి
గీ ఆరెడు భారతపాత్రి బాదారవింద ఘటితి దర్శా స్వ శ్మింఖలా ఖ డనప్ర ండ భంజని వీర మార్తాండు డాంధ్ర రత్న మెలకేక నకట, చీరాలనిభుండు
గీ|| సిరిదినంతకె తల్లిపిలపు జాలించి "ఆ మ్య, యేమిసెల" ఎండు నడిగిసావు రాజకీయోద్యోగరాజంబునంతం ద్వి గ్రప్ర యమగ విడినాడిసావు మహనీయులగు లోకమా న్నాదులం దలంచి కంకంబును నేలం గట్టిసావు తెలులసీమలకల్లం దిలించి దెకడు స్థితుల పర్చించి బోధించిసావు.
గీ, ప్రస్తుతాంగప్రభుత్వలోకముల జెల్లం జాటి స్వాతంత్ర్య వీజములో నాటిసావు నేడు విక్రాంతికి మమ్మ విడిదావె, ఆంధ్రరత్న ను, కాంతితో నలనుమయ్య||
తుమ్మల సీతారామమూర్తిచౌదరి

ఆశీస్సు

(బాలకవి కోగంటి దుర్గా మల్లికార్జునరావుగారు)
వెన్నెముద్దులు దొంగిలి తిన్నవాడు పన్నగము బాన్సుగాఁ జేసికొన్నవాడు కడులవిలుకొనిం గడుపారం గన్నవాఁడు మనమామకు కాత్రువు: డైకవాడు కనులములం బోలు నేత్రయొగ్గుకృష్ణవాఁడు శేఖరకనులు గల హస్తములవాఁడు శాస్త్రిరాజును గాపాడినట్టివాఁడు కంధిబాభాస మాన నక్షమ్యవాఁడు నూరకొనకెట్లు నేలువు నూరువాఁడు వైన శ్రీ కృష్ణభగవాను డనుడినమ్ము భారతీయుల జెల్లం గాపాడుఁగాత

అంధకారము

(ఆంధ్ర పత్రికకు ప్రత్యేకం)

చంద్రుడు

వల్లెటూరివాడు చంద్రునిపై నిలుచుండెను. చంద్రుడు నీళ్ళతో ప్రతిఘటించెను.

పోలీసుధీటుడు:—ఏమి చూస్తున్నావు?

వల్లెటూరివాడు:—కింద కనిపించే దేమిటి?

పోలీసుధీటుడు:—అది చంద్రుడు.

వల్లెటూరివాడు:—అయితే, నే నెంతవైకి ఎట్లా ఎక్కాను?

దొంగ

భార్య:—పెట్టకొని చచ్చిపోతున్నావ్. దొంగలేమో చూడండి.

భర్త:—నీకేం నుతిపోయిందా?

భార్య:—దొంగలంటే మికింత భయమయితే ఎట్లా?

భర్త:—భయమేలేదు. కొత్తవాళ్ళతో మాట్లాడం అంటే నాకిష్టంలేక, నేను కిందికిపోలేదు.

తెలివి

స్నేహుడు:—నీ హోదాపట్టి చూస్తే, నీ తెలివి ఎంత ఎక్కువగా ఉందోగద!

వర్తకుడు:—అయ్యో, నేను సాక్ష్యం చెప్పడానికితో ను ఎక్కడ పోయివట్టయితే, మీ తెలివని గూర్చిగూడా ఇట్లానే చెప్పేవాడనండి.

ప్రేమ

భర్త:—మనవిద్వరూ, తెల్లటి చంద్రకరణాలమీద ఎక్కి, ఆ చుక్కల్లోకి పోదాం. అక్కడ అంతా ప్రేమతప్త ఇంకోటి కనిపించును.

భార్య:—నేను రేపు ప్రయాణించేయ్యలేదు. ముదిరి కాయ పరగాయ పెట్టుకోవాలి.

నవ్వు

మొదటిసంతుడు:—నన్ను చూసి నవ్వమీద నవ్వు నవ్వు తుంటే, ప్రేక్షకుల శ్రమమంటావా?

రెండోసంతుడు:—నన్ను చూసి నేను నవ్వమీద నవ్వును. ఇంటికి పోయిందాకా, ఆపుకుంటాను.

లోపం

ఉపన్యాసకుడు:—భగవంతుడు మనస్సులకు అన్ని సౌకర్యాలు ఏర్పరచాడు. కావల్సే కండ్లుమూయవచ్చు. తెరవవచ్చు.

సభికుడు:—చెవులు ముయ్యడానికి, భగవంతుడు ఎందుకు ఏర్పాటు చేయలేదండీ?

కుక్క

ఒకడు:—నీకుక్క నోరు తెరుచుకున్నది. పండ్లుబయట పెట్టింది. నన్ను కరుస్తుందేమో?

ఇంకోడు:—నువ్వు కాస్త వట్లాడవేమితున్నావు. అంత మాత్రంచేత, నువ్వు నన్ను తంతావని అనుకోవచ్చువా?

నోటు

యల్లయ్య:—కావద్ద చెల్లని నూరురూపాయల నోటు వున్నది. దానిని పెట్టగా, రామయ్యకు ఒదులిచ్చాను. రామయ్య

నూరురూపాయలూ దబ్బున చెల్లించగలవాడేనా?

యల్లయ్య:—అయినా ను వెయ్యిరూపాయలు ఇప్పుడే చేతికి వచ్చినవి.

యల్లయ్య:—ఎట్లా?

యల్లయ్య:—మీ రిచ్చిన నోటు పోలీసువాళ్ళ కిస్తే, నేరం కనిపెట్టినందుకు బహుమానం ఇచ్చారట.

శ్రామపరీక్ష

ఒకడు:—శ్రామపరీక్షలో నువ్వు ఏమియిబ్బందిపడలేదే? ఇదివరకు అనుభవమన్నదా ఏమిటి?

ఇంకోడు:—ఇదివరకు ఆరుగురు పిల్లలున్నాను.

ఫోటో

బాబుడు:—ఈఫోటో ఏంబాగాలేదు.

ఫోటోగ్రాఫర్:—నువ్వు మాత్రం బాగావున్నావా ఏమిటి?

నివాసము

యల్లయ్య:—ఎవరయినావచ్చి మీ రెక్కడ వుంటారని వేధిస్తే, వల్లెటూల్లో ఉన్నానని చెప్పతాను.

వల్లయ్య:—అయితే నువ్వు నిజంగా ఎక్కడవుంటున్నావేమిటి?

యల్లయ్య:—పల్లెటూల్లోనే.

జబ్బు

డాక్టరు:—నీపెనిమిటి సదా జబ్బుతో బాధపడుతున్నావు.

యల్లయ్య:—ఏమి చెయ్యమన్నారండీ?

డాక్టరు:—అయినా నువ్వును కాంతిపరచాలి. ఆయన ఏమిపనిచేస్తాడు?

యల్లయ్య:—పోలీసుపని

డాక్టరు:—అయితే, ఆయన చూడనవ్వడు జేబులో ఒక రూపాయిపడేస్తుండు. జబ్బు నిమ్మిలిస్తుంది.

ఉరి

జడ్జి:—నీకు ఉరికిక్కు విధింపబోతున్నాను. నువ్వు ఏమియినా చెప్పకుంటావా?

యల్లయ్య:—అయ్యో, విమ్మను ఎవ్వడు మరచినాడీ.

ఆపు

ఆపు ఎవరిదని తగాదాపెచ్చెను. నాది వకీలు బాగా వాడించెను.

కొత్తన్యాయాధిపతి:—మీ వాదించాలను, వాదిపేర డిక్రీచేస్తాను.

ప్రతివాది వకీలు:—అయ్యో నన్ను వినుకుండా మీరు తీర్పుచెప్పడం అన్యాయం.

న్యాయాధిపతి:—నాకు నిజం తెలిసింది. అయినా మీరు ఏం చెప్పతాలో చెప్పండి.

ప్రతివాది వకీలు:—గంటనేపు వాడించి, దేశంలో జరుగుతున్న అన్ని విషయాలకుగూరించి మచ్చటించెను.

న్యాయాధిపతి:—ఇక చాలాను. మీవాదమే బలంగా వున్నది. కేసు కొట్టేశాను.

ఆకలి

యజమాని:—నీకు ఆకలి ఆకలి అంటావు. ఎందుకు కష్టపడి పనిచేసి ఆకలి తీర్చుకోగూడదు?

విచ్చగాడు:—కష్టపడి పనిచేసినకొద్దీ, ఆకలి ఎక్కువ అవుతుంటుంది

దయ

యల్లయ్య:—నీకు జబ్బుచేసినప్పుడు, నీ పెనిమిటి దయగా వుండేవాడేనా?

యల్లయ్య:—చాలా దయగా ఉండేవాడు. పెనిమిటిల్లే ఉండక నేనీహితుడుగా ఉండేవాడు.

అపాయం

డాక్టరు:—మీ నాయన కులాసాగా ఉన్నాడా? బాలుడు:—మీకు జవాబు చెప్పితే, అపాయంవుస్తుంది.

డాక్టరు:—ఎందుచేత?

బాలుడు:—వెనక మీరు ఇట్లా అడిగినప్పుడు, నేను చెప్పిన జవాబువల్ల మానాన్నకు ఏభయిరూపాయలు ఖర్చయినవన్నాడు. మీరు ఫీజు బాగా లాగుతారు. అందుకని ఇప్పుడు ఏసంగతి చెప్పను.

కారణం

అన్నెపర:—అయ్యో నేను కొద్దుకు హాజరగాలేనండి. కుమించండి.

జడ్జి:—ఏం కారణం?

అన్నెపర:—నేను ఒకరికి మూడుపందల రూపాయలు బాకీ వున్నానండి. నోటుకు ఇవ్వాలతో మూడు పందళ్ళరాలు వెళ్ళుతవి. అందుచేత పెకం పట్టుకొనిపోయి చెల్లించిరావాలి నండి. లేకపోతే, ఆయన ఋణాసహితానండి.

జడ్జి:—నీకు నెలవిచ్చాను. పో. నీవంటి అబద్ధాలాడే వాడు అన్నెపరుగా ఉండి లాభంలేదు.

పెండలం

యజమాని:—తోట్లో పెండలందుంపలు తవ్వినైకితీయి నీకు అన్నం పెట్టతాను.

లిచ్చగాడు:—అవి ఎక్కడ వుంటవో, నేను ఎట్లాకను. కొక్కిలనండి? వాటిని నాటినవాడిని పిలిపించి తీయించండి.

గుట్టం

ఒకడు:—ఈ గట్టాన్ని కొంచెము పట్టుకో. నేను లోతు లికివెళ్లి భోంచేసి వస్తాను.

గ్రామముడు:—గుట్టం కరువుందా ఒకడు:—కరవదు.

గ్రామముడు:—తిన్నుకుందా?

ఒకడు:—తన్నదు.

గ్రామముడు:—పారిపోతుందా?

ఒకడు:—పారిపోదు.

గ్రామముడు:—అయితే నేను పట్టుకోనక్కరలేదు.

పటాలు

బాలిక:—అమ్మా. పటాలు ఎందుకని గోడకు తగిలొస్తావు?

తల్లి:—నువ్వు చూడడానికి.

బాలిక:—నేను చూశానుగాని, ఇక కిందపెట్టు.

అద్దం

వెట్టెయ్య:—ఎప్పుడూ అద్దం చూసుకుంటూ గూర్చుంటావే? నీ కింతి గర్వం పనికిరాదు

పిచ్చెయ్య:—నాకేం గర్వంలేదు; నాకు నిజంగా ఉన్న అందంలో, సగంగూడా ఉందని నేను అనుకోదండీ.

బాకీ

రామయ్య:—నువ్వు బాకీవున్న పదిరూపాయలకోసం, ఇంకా ఎన్నోళ్ళు కాళ్ళునొప్పిపుట్టేట్టు తిరగమన్నావు?

సోమయ్య:—ఇకమీద పరవాలేదు. మేము మీ ఇంటి దగ్గరికే కాపరానికి వస్తున్నాం.

రోగం

స్నేహితుడు:—నీ రోగం నిమ్మిలిస్తున్నదా?

వల్లయ్య:—కొంచెంగా నిమ్మిలిస్తున్నది. నాకు జబ్బు నిమ్మిలించి, అభీనుకు వెళ్ళుంటేగాని, మీకు జబ్బు ఇయ్యడానికి విలులేదని చెప్పినదగ్గరనుంచి, డాక్టరుగారు శ్రద్ధగా మందిస్తున్నారు.

ఎండ

తల్లి:—ఎండలో గూర్చున్నావే? అవలకు జరుగు.

బాలిక:—నేను జరుగును నేను ముందుగా వచ్చి మార్చున్నాను. తరు గత ఎండవచ్చింది. అందుచేత ఎండే జరగాలి.

గౌరవం

ఒకడు:—నిన్ను అందరూ ఎందుకు గౌరవిస్తారు?

ఇంకోడు:—చేతి రుమాలుమీద పెట్రోలు చుక్కనేను కొని తిరుగాతాను. ఆవాసనమూసి నాకు మోటారుకారు ఉండనునని గౌరవంచేస్తారు.

నంకెళ్లు

మొదటిదొంగ:—అపెద్దమనిషి. జేబులో ఏమందో చూశావా?

రెండోదొంగ:—సంకెళ్ళజత మాత్రం ఒకటున్నది. ఇక్కడనుంచి వెళ్లిపోదాం, రా.

పద్ధతి

భార్య:—డాక్టరు నన్ను ఎక్కువగా తిన్వస్తున్నాడు. భర్త:—బాగుంది.

భార్య:—ఎక్కువగా ఏమీ తాగవద్దన్నాడు.

భర్త:—అంతకంటే బాగుంది.

భార్య:—నాలుగునెలలు నీలిగిరిలో ఉండిరమ్మన్నాడు. భర్త:—అయ్యో, డాక్టరుకు బుద్ధిలేదా ఏమిటి?

వార్తల బలిదానము

గాంధీమహాత్ముని ప్రధానవ్యాసము

బొంబాయి దొరతనమునా రవలంబించిన శ్వాసవిరూధమున చర్యలవలన బాక్సీ ప్రజలు స్వయముగా విధింపుకొనిన కష్టముల నిశ్చయమునుబట్టి ఒక యాగమునలిపివేయుటకు ఒక పెద్దముత్తిపెట్టుపెట్టువానిరీతిని దొరతనమునా రవలంబించిన చర్యలు పోలియున్నవి. 1,00,000 రూపాయలనిన దొరతనమువారి కత్తలము. క్రొత్తగా పొచ్చిపట్టిన కాంత్రము యిదియే. ఈ స్వల్పముత్తిపెట్టువారి దొరతనమునా దొరతనము, అనత్యము, ముఖ్యము, లంచములమీద మున్నగునకార్యముల నవలంబించుచున్నారట. ఇది కఠినపదములేగాని దొరతనమువారి చర్యలపట్ల పీడికార్యము చాలనిదేయగును దొరతనమువారి కత్తి పైపై మాత్రమేకనబడుచున్నది. అధికారము ప్రయోజనకారి కాకపోయిననుగూడ పైకి గంభీరముగానే కనబడుచుండును. ఇప్పుడు వారికత్తి కావలసినదానికంటె పొచ్చుగానే యున్నది. అది పైకి కనబడుచున్న యందులచే అంత అపాయకముగాదు. తక్కిన మూడును (అనత్యము, ముఖ్యము, లంచములు) రహస్యకృత్యము లగుటచే అదిహాని కరములే. కమిషను వ్రాసిన అహంభావపూరిత మగు లేఖమును దొరతనమువారుచేసిన నిరాధారముగు నిరాకరణలే లేఖమును అనత్యమునకు నిదర్శనములు. తేనివి కల్పించుట ఉన్నవానిని మరుగుపరచుట నను రెండు లక్షణములునీటికి పట్టియున్నవి. తక్కిన రెండింటిని నిదర్శనములు ప్రకరణాంతమున తెలియుగలవు. పంజాబులో నైరీకానన ముఖ్యము పెట్టబడినపుడు మానవధర్మమున నీచపరచినవారికి బిరుదుములును పెద్దయోధ్యోగములు నీచుబడినవి. మరల బాక్సీలోగూడ ఆ ప్రహసనమునే మనము చూడగలగుచున్నాము. ఎవడైన నొక అత్యుచితమును పనిచేయునై నని దొరతనమువారు కోరినపుడు వారు తమయోగింపునట్టి అస్పృష్టముఖములగువారిని నీచుల వ్రాసుచులగుచున్నారే. ప్రపంచమునందు చాల ప్రభుత్వము లీ నాలుగుపదములను అవలంబించుచున్న యందుకుగాని విధేయులు అమానుషములగు ప్రజల అత్యంతవాల్చినములను రూపుమాపుచు బొంబాయి దొరతనమువారి నాలుగుపదములగుడ నవలంబించుట మిక్కిలి సంతాపకరము. బాక్సీ ప్రజలు చట్టముల నతిక్రమించి రుసుకుంటే నిరాధారముగు నపనింద మురేదయినట్లుండును. ఒకడు తానింకొకనికి బాకీలేనపుడు అవిమయము నతడు శ్వాసస్థానమునందు రుజువుచేయుట శ్వాసుమే యైనపుడు అక్రమముగా తమతలపైనే వేయబడిన అప్పులు (పన్నులను) నిరాకరించుటమాత్ర మెట్లు అన్యాయమునకు? అస్పృష్టవాడు బాకీని రాబట్టుటకు దావాచేయుటయే కర్తవ్యమైనపుడు తమకు రావలసిన మొత్తమును రాబట్టుటకు దొరతనమువారుమాత్ర మేల దావాలను చేయగూడదు.

బాక్సీ ప్రజలు కష్టముల ననభించుటకు సంసిద్ధులగుటచే వారికి అతిశయించుచున్నది. ప్రజలు చైతన్యముతో నిలవబడుటవలన దొరతనమువారి ప్రతిష్ఠ కే భంగము కలిగినది. దానిని నిలువజేయుకొనుటకే వారిన్నిపాట్లు పడుచున్నారట. వారు జరుపుచున్న చర్యలన్నియును ప్రతివారమును ఈ ప్రతికలో ప్రకటించబడుచున్నాయని.

భగవంతుని సరకుజేయుకండ అహంభావముతో అధికారవర్గము విధించుచున్న కష్టము కంటె ప్రజలు స్వయముగా విధించుకొనిన కష్టములవలననే వారు పొచ్చుగా పునీతులగుచున్నారు బాక్సీలోను నలులలోను రెండు మంది పట్టులును, 11 గురు తలాటీలును రాజీనామాలునిచ్చిరి. ఈ పదవులలోనుండి వీరిదివరకు పెక్కుసాధులు అక్రమముగా ప్రజల నర్థనండి భవమును రాబట్టుచుండుటచే వీరిపదవులకు త్యజించుట గొప్పత్యాగమే యగును. ప్రభుత్వోద్యోగములలో పెద్ద పెద్ద యోధ్యోగములను వదిలివేయుటకు సులభముగాని టిట్టి చిన్నత్యాగమును వదిలివేయుట సులభముకాదు. కాని వివరములకు కష్టపరీక్షింపుతేయును దైత్యమును గూడ నలచుచుండును. కావున నేను సగౌరవముగా నీవట్టులను తలాటీలను అభినందించుచున్నాను. వారిత్యాగమును భారతదేశములందఱు కొనియాడుచున్నారని నేనువారికిరించుచున్నాను. ఇట్టిత్యాగములనునే చివరకు స్వరాజ్యములభింపగలదు. ఇప్పుడు దొరతనమువారి యోధ్యోగములను బడయవలెనను కోరికను మనము దానులమై యున్నాము. మన దౌర్జన్యమును వారు గ్రహించియున్నారగాన తమ అధికారమును బలపరచుటకు వారు దీనిని బాగుగ నుపయోగించుకొనుచున్నారట. మనలను పుట్టించిన భగవంతుడే మనలను పోషించునను గట్టిసమ్మతముతో మనము వైఖరికైతిగి భగవంతుడు మన కనుగ్రహించిన హస్తపాదాద్యవ యవకలతో కష్టపడి పనిచేయునెడల మనమెన్నడును తిండిలేకమాడవలసిన అపవరము కలుగదు. మన మెన్నడును అధికారములందుల పొట్టుల మిగిలినాకవలసిన అవసరముండదు. ఎంగలండియా 14-6-28.

భారతదేశములో కార్మికోద్యమము

వంగరాష్ట్రమునది పరిశ్రామిక స్థలములలో అకాంతి నానాటికి వృద్ధియగుచున్నది. అచ్చటి కార్మిక సమస్య సామాన్య రాజకీయ సమస్యవలెనే బహుశిష్టజాతి వచ్చియున్నది. కొన్ని సంవత్సరములకాలమునుండి జనపనార యంత్రకాలలో నప్పుడప్పుడు సమ్మెగట్టుటయు, కలకత్తాలో నడియెడునందలి కార్మికులతో అల్లరలు, రైల్వే కర్మాగారములలో జలకొలదిగ పనివాంఛ సమ్మెగట్టుచుండుట, తటస్థించుచున్న యున్నవి.

ఈ యల్లరలయొక్క ముఖ్యలక్షణము లేవనగా ఒక వంక విశేష ప్రవృత్తిగాని సంఘటనగాని లేకుండనే కార్మికులు చాలకాలమువరకు సమ్మెగట్టియుండ కల్గిగలిగియున్నారట. ఇంకొకవంక, కార్మికులకును యజమానులకును స్థిరముగు సహధానము గుర్తుగలుగు కత్తి యెవరియందును గాన రాకున్నది. కార్మికులకును యజమానులకును గల పూర్వపు అన్యోన్య స్నేహభావము జలకొలది పనివాంఛ గల కర్మాగారములందు గానరాదు. ప్రజల పక్షమున రాయబారము సలుపగల బురుగు సంఘ మెద్దియు నింకనేర్పడుటలేదు.

ప్రేమయునియనిజము చాల ప్రారంభదశకుండే యున్నది. శిష్టచైతన్యజనములతో సంబంధము గలుపుకొనగలుగు స్థితిలో లేదు ఇందుకు కారణమేమనగా భారతదేశ ష్యాక్రీ పనివాంఛలో నెక్కువమంది వ్యవసాయకలయయున్నారట. ఎక్కువమంది గడించునాకతో పేరు పొలుచులను విడిచిపెట్టుచుండురు వీరి కేభావయందును విద్య లేకుండుటచే తమంతటామే కార్మిక నాయకత్వము వహింపబారు. భా

కన్య శ్యామకుమారి నెవరు ఎం.వి.

ఉత్తరదేశపు ప్రథమ స్త్రీ న్యాయవ్యాధి. శ్యామలాలు నెహ్రూగారి కుమార్తె ఎం. వి. పరీక్షయందు ప్రస్తుతావైన సినిప ఎల్. ఎల్. వి. చదివి, ప్రస్తుతము సర్ లేట్ బహదూరు సప్రెగారి వద్ద అప్రెంటిసుగనున్నది. విదప హోకోన్వనందు న్యాయవాద వృత్తి నవలంబించును.

రత కార్మిక సంఘములకు సామాన్యముగా నాయకత్వము వహించువారు వలంబి బడిలేని శ్వాసవాదులయ్యుండురు. కార్మికులు సమ్మె మూలమున సాంఘికము వేరవ్యాప్తిలో కొంతభాగమును రుసుముగా తా ముతఢినింకగలుగు వాళితో నీరట్లు నాయకత్వము వహించుచుండురు. ఇట్టి సంఘములు నెల నెలకు పుట్టుచు గట్టుచుండును.

పనివాంఛ పనిచాలించిన గొన్ని దినములవరకు తమకోర్కీలకు దొరకపోవుటయు, తమ ప్రతినిధులు తమ యజమానులతో గురుత్వ సహధానమరతులను నిలుపకాలకవులుయు తరచుగా తలపించుచుండుటలవలన, యజమానుల అట్టి ప్రతినిధులతో రాయబారము పలుపుట కింగీ రింపరు ఇందులవలన, కార్మికులైల్లపుడు ప్రభుత్వసహాయమునే గోరయిండురు.

ష్యాక్రీ పనిమీదనే పూర్తిగా నాధారపడు ప్రత్యేక తరగతి యేమియు నింకనేర్పడకపోవుటచేత వంగరాష్ట్రమునది పారిశ్రామికము అల్లరి గాంధ్రీక లలో సులభముగా జిక్కుచుండురు. గనులయందుగాని మిట్టలయందుగాని పనిచేయరాదు. సామాన్యముగా వ్యవసాయచారులే గనుక వారిమనస్సు సహజముగా పొలుము

యందే నిలిచియుండును. పట్టణములలో పేదగడువలసిన జీవనము వీరికి తగియుండదు. గ్రామములలో తమ కుటుంబములను విడిచి నమ్ముటచేత, పంటలను విత్తులు జల్లుకాల మందును కోరికలమందును ఒకేపాడుగున మూడులేక నాలుగు మాసములవరకు ష్యాక్రీలను విడిచి తమ గ్రామములకు బోయియుండురు. వ్యవసాయవృత్తిలేకుండ ష్యాక్రీలమీదనే పూర్తిగా నాధారపడు తరగతి ఒక్క బొంబాయిలో మాత్రమే యభివృద్ధియగుచున్నది. ప్రస్తుతము అకాంతి కారణము యెంతవరకు ఆర్థిక సంబంధముయినదో, యెంతవరకు రాజకీయ సంబంధమైనదో, యెంతవరకు కమ్యూనిస్టులచర్యలకు సంబంధించియున్నదో యెన్నిటికిని నిర్ణయింపబడవలదు. ఇదియన్నియుగూడ కార్మిక సమస్యతో సంబంధము గలిగియున్నవి. భారతీయుల మృదయమును గనుగొనుటయందు దినసారా కే కిగలిగియున్నట్టియు, కార్మికులకును యజమానులకును మధ్యవర్తిగా పనిచేయుటయందు చాల యజభవమున్నట్టియు, సి. ఎఫ్. ఆంధ్రానుగ రు చెప్పినట్లుగా, రా బా కీ యాంధ్రో శ కు లు లె నె వలెనే అధిక బాగ విజముగాని న్నదని నమ్ముదురు. ఇట్టిబాధ నిజముగాలేదని యజమానులనుండురు. ఇతర ప్రదేశములలోవలెనే భారతదేశములోగూడ జీవితావసరములు వృద్ధియగుచున్నకొలది కార్మికుల వేతనములుగూడ వృద్ధిగావించబడుచున్నవి యున్నవని వీరు వాదించురు. అయినప్పటికిని, జనపనార యంత్రములందును రైల్వేలందును ఎక్కువలాభములు పెరుగుచుండుటచేత లాభములకు తగినట్లుగా వేతనము లభివృద్ధిగావించబడవలెనని ఆందోళకులు వాదించురు.

ఈ వాదము నిజముగా గవలకను, ప్రతియంత్రకాలము కను, వర్తింపవలదు. ఓడతప్పులవద్ద అల్లరులకు కారణముగూడ పూర్తిగా ఆర్థిక సంబంధముయినదిగాదు. జముమదు పూరు తాత ఉక్కుయంత్రములవద్ద పరిస్థితులకుగూడ ఆర్థిక బాధ కారణము గానేరదు

భారతదేశములో పారిశ్రామికాభివృద్ధి యింకను ప్రారంభదశయందే యున్నందున ప్రస్తుత కార్మికసమస్య పరిష్కారమున కేదోయొక మార్గము భారతదేశము ముఖ్యముగా కనుగొనవలసి యున్నది. లిక్విడ్ గోక విట్టి శీర్షావము తెట్టువను భారతభూమి పై పెరుగుచున్న జనసంఖ్య నూతన మార్గములచేట్టి భూములపై తమభారమును తగ్గించుట కేర్పాటు గావించవలసినది. ఇతర ప్రదేశములలో పారిశ్రామిక యంత్రప్రారంభదశలో పనివాంఛ సామాన్య మానవులవలె కాదక వాటిచింతాపసరములను గ్రహింపక గావించబడిన పారబాలు భారతదేశములో గూడ మరల గావించ బడుచున్నది.

అకాంతి పెరుగుట కింతకంటె బురుగు కారణములు వడ్డ వ్యాపారములకు కలుతగడులును, అయ్యున్నవి. గ్రామములలో తమ గ్రామములలో నెన్నదెగని మధ్యపానమును పట్టణములో జేయుచున్నారని పలుకుబడిగల యొక భారతీయ కార్మిక నాయకుడు యిటీవలనే చెప్పియున్నాడు.

కార్మికులకు వసతిగృహముల యేర్పాటు, వడ్డీవ్యాపారములకుండి పనివాంఛను రక్షించుట మున్నగు సమస్యలు కార్మికులు విద్యా విజ్ఞానంపై యున్నంత కాలము, బహుశః కొన్నితరములవరకు, ప్రభుత్వసహాయము మూలమున యజమానులచేతనే పరిష్కరింపబడవలెను. వ్యవసాయమునండి యితర పరిశ్రమలకు ప్రజలను లక్షలకొలదిగా మార్చుటకు దూరవృష్టిగల రాజకీయనైపుణ్యము చాల యవసరము. యజమానుడు తనంతటానే పనివాంఛతో మెలగుటకు వీలులేదు. వారి భావము తాను మాటలాడనేరదు. వారి మనస్సును శిచ్ఛాధికలకు భారతీయులు గ్రహింపగలగునట్లుగా తాను గ్రహింపబాలడు. గాంధీ గారిండు మృష్టాంతము. కాని గాంధీ మున్నగువాల్లెరుకు రేకయొక్క పారిశ్రామికాభివృద్ధి నాటక పక్షములకే వదలిపెట్టియున్నాడు.

ప్రస్తుతసమయమునను వీలగు యభివృద్ధిమార్గ మొక్కటి మాత్రమే దోచుచున్నది. ప్రభుత్వముయొక్క పారిశ్రామిక హస్తజలము పారిశ్రామిక ప్రవీణులచే వృద్ధిగావించబడవలెను. విద్యావిహీనులకు భారతీయకార్మికుల ప్రత్యేకావసరములను మీరు గనిపెట్టవలెను. వారితో మెలగుటయందుగల కష్టములను వన్నిటిని గ్రహించి, యందుకు తమ కత్తిసంతన వినియోగింపవలెను. (లండన్ ప్రెస్సు)

6-6-28 లేదని 9వదేవుని చిక్కల ఉపాధ్యాయ ఉపసంఘములో ఈక్రిందిరీత్యానము ఉపాధ్యాయులు లందరేక ఏకగ్రీవముగా ఆమోదింపబడిన దేశనే నానరంధరలను త్యాగశీలురు అగు స్త్రీయంత ఆంధ్రకత్తి దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారి అకాలమరణమునకు ఈసభవారు తమదంతాపమును వెలిబుచ్చుచు వారి అక్కకు శాంతిగలుగజేయుగాక యని భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నారు. (వ్యక్తియవిలేఖరి)

కృష్ణాపార్వతి-బెజనాడ

ఇందు దాక్షుడు శ్రీహరి కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారిచే
సమస్తాయుక్త్యే దౌహతములు తయారుచేయబడుచున్నవి. అతి
చాక. కోరినవారి టి. పి. గ పంతులును. శ్రీ లా గు
జాచితము. 2048 (ప్ర. సం 3)

గోపవత్సలత రిజిస్టరు కాబడినది ముందరికెంతయు.
అపారసామ్రాజ్యము గోపదాపుటకు పర్యవేక్షింపుడు

మునతపహించిన శ్రీగౌతమీ
గోరక్షణ సంఘవిజ్ఞప్తి గమనింపుడు

మహాశయవారా! బాకకర్మకారము రాజమండ్రి
లో స్థాపించియున్న శ్రీగౌతమీ గోరక్షణ శరణాలయము
నందు పంపుదహనమున విక్రమలేని వీరగోవున భావలను ఆ
నంద్యులముగా తలించి పోషించుటకున్న సాగ్యమంతర్య
వలన గోవునాభులను పురకాగ్యమున 2 లక్షల మందిపురుష
గోవులతోట బిడ్డలను ప్రయముపొంది దీనియందు ఈ ధర్మ
పంపు ప్రతిష్ఠించి రిజిస్టరు చేయించివారము. ఈ ఉద్యమము
యొక్క సంపూర్ణకార్యసాధనలకు తనశేలు పథ్యలు లక్ష
లాక్షిద్రవ్యము ఆశ్చర్యమైయున్నది. ఇప్పటికి ఈసంఘమున
హిందూమహాత్మునియొడి సోమిసోమయలు తమ శక్త్యానుసార
ము సత్సారచానమున 10 లక్ష మంది మహారాజ పోషకులు
మొదలు పహాయ్యులవరకు పర్యవేక్షించి యున్నారు. ఈ
పంపుమున సభ్యుల విహించెడి పుష్కాళములు కనీసము సాలు 18
1 రూపాయకు లెక్కనలేని చందాదయచేసి పర్యవేక్షింప
పొందెంపు మహారము. చందా పంపించెడి చాతలు తమసం
పూర్ణమైన యద్రక్షణలో రాజమండ్రికి శ్రీగౌతమీ గోరక్షణ
పంపుమునేర పోషుచున్నారా ఇతరములుగాను మనియార్జునగా
ను సామ్యుపంపిన వెంటనే రసీదు అందజేయబడును. కోరిన
వారికి రూపాయిలెక్క కార్యక్రమము పంపబడును. ఇట్లు శ్రీ
గౌతమీ గోరక్షణసంఘ ప్రధాన కార్యదర్శి, దేవరపల్లి నెంకట
నరసింహుడు, రాజమండ్రి. 440

రామమోహన ఆయుర్వేద

ధర్మవైద్యశాల

అందు

కళాశాల- బెజనాడ

పై వైద్యశాలలో సీనియర్ డాక్టరుగాను కళాశాలలో
ఆసిస్టెంటు ప్రొఫెసరుగాను ఉండి పనిచేయుటకు వైద్య ఆను
భవమును సంస్కృతసాంస్కృతికమును గల పండితుడు కావలయు
ను. శీతం నెలకు రు 50-0-0. దరఖాస్తులు యాక్రిందివారికి
జూన్ నెలఖరలో అర్హులవలె పంపవలయును.

సి. రాజగోపాలచారి,

(నసిదేంటు)

మహానూర్యావర్తి

ప్రశస్తమైర యోగము. ప్రతివారికి ఆపనరమయినది.
రవలిదగుట, నోటనీయారుట, కాళ్లుచేతులు మంటలు, నోటి
త, నుండెలలోమంట, మొదలగు వైద్యవికారమునకు వైద్య
ధమ. శ్రీ ముక్త్యాలరాజావారి సంస్థానమున తయారయి
ది. నెల రు 1-కి రు 5/-.

ఆరరసాయనశాల, ముక్త్యాల(కృష్ణా).

పగుల్లకు తెలము

డబ్బీ 1-కి రు 0-6-0; వి. పి. తో 0-11-0

అరికాట్లు, అజిచేతులు, చర్మముకారకములన, కిరగా
కివలన పగిలినకాదులయొ, జలపుట్టుటయు సంభవించును
ఈ తెలమును రాచిన పగుల్ల నూని జలపోయి మంచిచిక్కను
రాగలను. పగుల్లనోపియుననుమరును. పగుల్లకయినను.

అమ్మకొండవది డిబో, బొంబాయి. ము. దా. పి.

ఆంధ్ర గ్రంథ మాల

నెం. 7 తంబుకెట్టివీధి, మద్రాసు.

ఈ గ్రంథమాలయందు విజ్ఞానాభ్యుదయమునకు సాధనము లై వివిధవిషయములకు
ప్రసిద్ధింపబడిన గ్రంథములు రెండుమాసముల కొకగ్రంథమువంతున బయిరింపబడును.

నెలువడిన గ్రంథములు

- 1 శతకముంబరి (భక్తిసంపుటము): వృషాధిప, సర్వేశ్వర, దేవకీనందన, బుట్టిమిట్టరఘువీర,
నారాయణ, కాళహస్తీశ్వర, దాశరథి, రంగశాయి, రామతారక, రామచంద్ర శతక
ములు పది యందు గలవు. ఒక్కొక్కశతకమునకు పీఠికయు, పాఠభేదములును
గలవు. (ఈ శతకములు విడిగను దొరకును.) ౧-౮-౦
- 2 బసవపురాణము (ద్విపద): పాల్కురికి సోమనాథుడు. అనేక తాళపత్రమాతృకలను బరిశీ
లించి కూర్చిన మూలము. పాఠభేదములు సూచింపబడినవి. శ్రీ వేటూరి ప్రభాకర
శాస్త్రిగారు వ్రాసిన విపుల మగుపీఠిక గలదు. ౨-౮-౦
- 3 గాంధీమహాత్ముని జ్ఞాపకము శాంకర్యు ఆధపన్యాహ్వానము ౦-౮-౦
- 4 కమలాక్షి (చిన్న విచిత్రకథ): శ్రీ రాయసం వేంకటాచలపురుగుగారు, యమ్. ఏ., యల్. టి. ౦-౮-౦
- 5 వీరగీతి: ఇది యొక యుత్సాహవీరగీతిగ్రంథము. ఇది తొలుదొల్ల రెండువేలెండ్లకు ముందొక
భారతీయ వందీతునిచే తిలకభావయందు రచియింపబడి పదవడి యనేకభావల బరి
వర్తితమై వ్యాప్తిని గన్నది. అనువాదకులు శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు ౧-౮-౦
- 6 త్యాగరాజస్వామిచరిత్రము (పద్యకావ్యము): శ్రీ పసుమర్తి కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి కృతము.
శ్రీరామధర్మత్రాణియ్య, గాయకపితామహుడు నగు శ్రీత్యాగరాజుగారి చరిత్ర మిందు
చిత్రముగ వర్ణింపబడినది. సందర్భానుసారముగ త్యాగరాజుగారు రచించిన కృతు
లును నిందు చేర్చబడినవి. ౦-౧౦-౦
- 7 ధర్మపదము (పదనము): బౌద్ధమత ధర్మప్రబోధకగ్రంథ మగు 'త్రిపిటకము' నందలిది. బౌద్ధ
మతధర్మతత్వము లిందు జక్కగా ప్రతిపాదించబడినవి. అనువాదకులు శ్రీ కొంబి రంగా
చార్యులుగారు, యమ్. ఏ., యల్. టి. ౦-౧౦-౦
- 8 భీష్ముడు (అయిదంకముల నాటకము): నాల్వేదేశపు కవిభిక్షామణి యగు ఇబ్నను గారి
ప్రాండు అను నాటకమున కనువాదము. అనువాదకులు శ్రీ బొణకా పిచ్చిరెడ్డిగారు.
వి. యే. (అనర్ప) ౧-౦-౦

నెలువడిన గ్రంథము

- 9 జీర్ణజయనగరచరిత్రము: శ్రీ కుందూరి శివారావుగారు, వి. యే. శ్రీకృష్ణ దేవరాయ సామ్రా
జ్యలక్ష్మీకీర్త మగు విద్యానగరము (హంపిశిథిలముల) యొక్క ప్రాచీనచరిత్రము, ప్రకృత
జీర్ణ సిలియను నిందు వర్ణితము లైనవి.

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు, వ్యవస్థాపకుడు.

Price Annas 10 only.
AMRUTANJAN DEPOT.
BOMBAY & MADRAS.

శ్రీమత్ వాల్మీకి రామాయణము

- శ్రీవాల్మీకి రామాయణము అరుకాండలు యెడమజెప్తు
పుటలలో వ్రాకములు, మడిచెపు పుటలలో ఆంధ్ర శాస్త్రవ్య
ముగ ముద్రింపబడినవి. మడిచె కితాబులెందు చేయబడినవి.
బాలకాండ 1-8-0 సుందరకాండ 2-0-0
అయోధ్యకాండ 2-8-0 యుద్ధకాండ 1 వ భాగం 2-0-0
అరణ్యకాండ 1-8-0 దీబో 2 వ భాగం 2-0-0
కిష్కింధకాండ 1-8-0 వనన సుందరకాండ 0-10-0
ఆంధ్రభారత రత్నములు 0-10-0
ముముక్షుశ్చక్రి రిక రహస్యప్రయము 1-0-0
అష్టాదశరహస్యములలో పది 0-10-0
రామకృష్ణ పరమహంస తీర్థిశ్రుము, }
610 ఉపదేశ వాక్యములు } 0-10-0
భగవద్గీత-రామాయణ భావ్యప్రకారము, 1-0-0
ఆరము గలది
పరిశ్రుత మాహాత్మ్యము 0-8-0
ఆశ్వమేధారు స్తోత్రము-టీక, విశేషార్థములతో 0-12-0
అత్యయోగిక 0-2-0
శ్రీమత్ పండిట్ టి. లక్ష్మణాచార్యులవారి
ఉపన్యాస సహిత గ్రంథములు.
భగవద్గీత-టీక, విశేషార్థములతో, 2-8-0
కితాబులెందు
టిటో సాధారణలెందు 2-0-0
టిటో (అరములో) 2-0-0
భాగవతసారము 1-0-0 | ఆర్యరాచార్యులచరిత్ర 0-14-0
ముకుందమాల 0 8 0 | భారతకథలు 5. 0-0
దీబో (అరములో) 0-10-0 | అమలనాదిపిరాట్ 0-8-0
తిలక్పానై (కితాబులెందు) 1-8-0
దీబో రావర్ లెందుది 1-0-0
శ్రీమత్ తిమ్మార - శింగరాచార్యులు
బ్రహ్మచారి సంగీతగ్రంథములు.
స్వరమంజరి 0-5-0 | గాయకపాఠిజాతము 3-4-0
సంగీతకళానిధి 1-4-0 | గాయకలోచనము 0-0-0
గాయకనిదాంజనము 1వ భాగం. 2-0-0
దీబో 2వ భాగం. 2-0-0
గానేందు శేఖరము 3-8-0 | భగవత్సారామృతము 0-4-0
వి. పి. పి. కర్నూలు ప్రత్యేకము.
మానెద్దకాటబాగు కోరినవారికి ఉచితము.
తమచ్చురు, నరసింహాచార్యులు,
శశిలేఖా ఆఫీసు, గానోల్లసినీకాట,
2, తంబునా యకవిధి ప్లవర బజారు పోస్టు, జి.టి. మద్రాసు.

దంతచూర్ణము

డబ్బీ 1-కి రు 0-2-0; 12-కి 1-4-0
ఈ దంతచూర్ణములో శుద్ధమోహులవలన చిగుళ్లు కట్ట
కునును. చిగుళ్లునుండి రక్తమువోలుతుండును. నోటరొగ్గంబును
శివుడుబుగును. పండ్లు మచ్చలనుగల తెల్లగా మండును.
అమ్మకొండవది డిబో, బొంబాయి. ము. దా. పి.